

Анотація

Ванат В. А. Удосконалення управління лізинговими операціями підприємства. – Рукопис.

Магістерська кваліфікаційна робота представлена на здобуття ступеня вищої освіти «магістр», галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 073 «Менеджмент». – Державний університет «Житомирська політехніка», Житомир, 2023.

У магістерській кваліфікаційній роботі розглянуто особливості обґрунтування та оптимізації управління лізинговими операціями підприємства. Досліджено теоретичні основи управління лізинговими операціями підприємства. Представлена аналітична оцінка функціонування системи управління лізинговими операціями підприємства. Обґрунтовано напрями удосконалення управління лізинговими операціями підприємства.

Ключові слова: лізинг, оренда, кредит, лізингові операції, лізингові відносини, транспортне підприємство, лізингове майно.

Annotation

Vanat V. A. Improving the management of enterprise leasing operations. - Manuscript.

The master's qualification work is submitted for the Master's degree, field of knowledge 07 "Management and administration" of specialty 073 "Management". - Zhytomyr Polytechnic State University, Zhytomyr, 2023.

In the master's qualification work, the peculiarities of the justification and optimization of the management of leasing operations of the enterprise are considered. The theoretical foundations of the enterprise's leasing operations management were studied. An analytical assessment of the functioning of the leasing operations management system of the enterprise is presented. The directions for improving the management of the enterprise's leasing operations are substantiated.

Keywords: leasing, rent, credit, leasing operations, leasing relations, transport company, leased property.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ЛІЗИНГОВИМИ ОПЕРАЦІЯМИ ПІДПРИЄМСТВА	8
1.1. Економічна сутність та особливості лізингу, як провідної форми оновлення основних засобів підприємства.....	8
1.2. Організація економічних відносин у сфері управління лізинговими операціями підприємства	18
1.3. Методичні аспекти оцінки ефективності здійснення лізингових операцій на підприємстві.....	27
1.4. Нормативно-правове та інформаційне забезпечення відносин у сфері управління лізинговими операціями підприємства.....	35
Висновки до розділу 1	42
РОЗДІЛ 2. АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЛІЗИНГОВИМИ ОПЕРАЦІЯМИ ТОВ «Г.Л.К.»	44
2.1. Організаційно-управлінський аналіз діяльності підприємства.....	44
2.2. Діагностика фінансово-економічного стану підприємства	51
2.3. Оцінка системи управління лізинговими операціями на підприємстві	58
Висновки до розділу 2	69
РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЛІЗИНГОВИМИ ОПЕРАЦІЯМИ ТОВ «Г.Л.К.»	71
3.1. Проблемні аспекти та перспективи розвитку лізингових відносин на підприємствах України.....	71
3.2. Обґрунтування фінансового механізму формування лізингових платежів на підприємстві.....	80
3.3. Оцінка економічної ефективності використання фінансового лізингу в діяльності підприємства	91
Висновки до розділу 3	95
ВИСНОВКИ.....	97
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	100
ДОДАТКИ.....	107

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Трансформація економічних відносин в Україні супроводжується кардинальною зміною умов діяльності суб'єктів господарювання у сфері послуг. Про це свідчать як результати роботи окремих підприємств, так і всього національного господарства. Подолання фінансово-економічної кризи та прискорення темпів розвитку можливо на основі якісно нового рівня продуктивних сил і потребує відновлення виробничого апарату, заміни фізично зношених і морально застарілих основних засобів, впровадження прогресивних технологій. Вирішення цих проблем визначає необхідність залучення значних фінансових ресурсів у розвиток господарської діяльності. Проте низькі результати господарювання не дозволяють підприємствам сфери послуг формувати власні джерела і стримують залучення позикового капіталу. У цих умовах ведеться активний пошук новітніх організаційно-економічних форм залучення капіталу для здійснення відтворювальних процесів, у результаті чого перелік потенційно можливих джерел фінансування поповнюється новими складовими. Серед них, певною мірою, нова для України форма організації відтворювальних процесів – лізинг. Його поява в Україні обумовлена еволюцією економічних відносин учасників господарської діяльності та створенням передумов для адекватних кількісних і якісних змін продуктивних сил.

Незважаючи на гостру потребу української економіки в розвитку лізингових відносин, в країні донині немає комплексної програми їх розвитку, відчувається дефіцит знань з питань лізингу як на рівні державних службовців, так і серед безпосередніх учасників лізингових відносин. Рівень розвитку лізингу в Україні в даний час недостатньо високий. Він оцінюється не більш ніж 10 % потенційних можливостей розвитку лізингу. Необхідність у розвитку цього виду фінансових послуг в країні надзвичайно висока. Лізинг – це напрямок, який може дозволити нам досить швидко та ефективно перебудувати технічну базу промислових підприємств.

Дослідженню лізингу як інструменту оновлення основних засобів підприємств присвячені праці вітчизняних вчених-економістів, а зокрема Внукової Н.М., Кочеткова В.М., Луціва Б.Л., Лях О.І., Манойленко О.В., Міщенко В.І., Непочатенко О.О., Ольховикова О.В., Потій В.З., Рязанової Н.С., Слав'янської Н.Г., Усенко Я.Б., Холодного Г.О. Незважаючи на зростання інтересу до теми лізингу серед вітчизняних науковців, в Україні ще недостатньо проведено досліджень щодо використання лізингу як активного інструменту інвестиційної діяльності підприємств.

Зазначене обумовило вибір теми, постановку мети та завдань магістерської кваліфікаційної роботи. Обрана тема повністю відповідає проблемам напряму підготовки за спеціальністю 073 «Менеджмент».

Метою магістерської кваліфікаційної роботи є дослідження та подальше узагальнення теоретико-методичних засад удосконалення управління лізинговими операціями підприємства ТОВ «Г.Л.К.».

Для досягнення поставленої мети були сформульовані та вирішені такі **завдання:**

- вивчити економічну сутність та особливості лізингу, як провідної форми оновлення основних засобів підприємства;
- дослідити організацію економічних відносин у сфері управління лізинговими операціями підприємства;
- узагальнити методичні аспекти оцінки ефективності здійснення лізингових операцій на підприємстві;
- вивчити нормативно-правове та інформаційне забезпечення відносин у сфері управління лізинговими операціями підприємства;
- провести організаційно-управлінський аналіз діяльності підприємства;
- провести діагностику фінансово-економічного стану підприємства;
- здійснити оцінку системи управління лізинговими операціями на підприємстві;
- визначити проблемні аспекти та перспективи розвитку лізингових відносин на підприємствах України;

- представити обґрунтування фінансового механізму формування лізингових платежів на підприємстві;

- провести оцінку економічної ефективності використання фінансового лізингу в діяльності підприємства.

Об'єктом дослідження у магістерській кваліфікаційній роботі виступає процес управління лізинговими операціями підприємства, **предметом** – теоретичні, методичні та прикладні засади удосконалення управління лізинговими операціями підприємства.

Методи дослідження. Теоретичною та методологічною основою кваліфікаційної роботи магістра є класичні положення економічної теорії, фундаментальні твори вітчизняних і зарубіжних вчених та практиків з питань управління лізинговими операціями. У процесі дослідження використовувалися методи системного підходу, аналізу і синтезу з метою уточнення економічної сутності лізингу, визначення структури, системи та механізму лізингового кредитування на підприємстві.

Інформаційна база дослідження. Інформаційну базу роботи становлять положення міжнародних конвенцій із лізингу, нормативно-правові і господарські документи, розробки науково-дослідних установ та окремих учених; матеріали провідних вчених у сфері лізингових відносин на підприємстві; дані вибіркового монографічного і соціологічного досліджень, наукові праці за темою дослідження тощо.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у поглибленні теоретичних основ та формуванні методичних підходів з удосконалення лізингових операцій в умовах управління підприємством й обґрунтуванні фінансового механізму формування лізингових платежів на підприємстві. Проведено оцінку економічної ефективності використання фінансового лізингу в діяльності підприємства.

Практичне значення одержаних результатів. На базі теоретичних положень і цілісного системного підходу до формування економічних відносин у сфері розвитку лізингових операцій на підприємстві розроблено методичні

рекомендації, що дозволяють обґрунтувати конкретне управлінське рішення по використанню суб'єктами господарювання лізингу, які забезпечують чітку регламентацію взаємовідносин суб'єктів лізингу і активізацію цього виду відносин.

За результатами дослідження опубліковано: Ванат В. А. Організація економічних відносин у сфері управління лізинговими операціями підприємства. Тези Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні виклики сталого розвитку» (03–04 листопада 2023 р.).

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження було апробовано під час участі в наступних наукових конференціях: Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні виклики сталого розвитку» (03–04 листопада 2023 р.).

Структура та обсяг магістерської кваліфікаційної роботи. Магістерська кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних літературних джерел, додатків. Основний зміст роботи викладено на 106 сторінках друкованого тексту. Робота містить 21 таблицю та 7 рисунків. Список використаних джерел налічує 80 найменувань. Робота містить 6 додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ЛІЗИНГОВИМИ ОПЕРАЦІЯМИ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічна сутність та особливості лізингу, як провідної форми оновлення основних засобів підприємства

Лізинг широко розповсюджений за кордоном і в даний час розвивається на Україні. За допомогою лізингу в усьому світі оновлюються основні засоби. В нашій країні дуже актуальною є проблема їх оновлення, особливо в галузі транспортних перевезень та деяких інших галузей, які потребують досить суттєвих капіталовкладень. Рівень розвитку лізингу в Україні в даний час недостатньо високий [65, с.42].

Термін «лізинг» походить від англійського дієслова «to lease», що означає орендувати або брати в оренду. Сутність лізингової угоди сформульована у відомому вислові Аристотеля (IV ст. до н.е.): «Багатство полягає у користуванні, а не у володінні власністю». Іншими словами, для того щоб отримати доход, власнику не обов'язково володіти майном, а достатньо лише мати право користування на нього і в результаті ефективного використання отримувати доход. На думку істориків, в економічних відносинах, орендні (лізингові) угоди були відомі ще в часи стародавньої держави Шумер (місто Ур) і датуються приблизно 2000-м роком до н.е. В ті часи в оренду здавали сільськогосподарських тварин та знаряддя праці, землю, водні джерела. Орендарями були місцеві фермери, орендодавцями – священики. Оренду землі та тварин використовували й інші давні цивілізації, такі як греки, єгиптяни та ін. Давні фінікійці здавали в оренду судна [2, с.142].

Англійський історик Т. Кларк знайшов кілька положень про лізинг в Законах Хамурапі, які були прийняті між 1775–1750 роками до н.е. (статті яких розглядали всі випадки оренди і норми орендної плати, умови застави майна та інше) та Інституції Юстиніана (483–565 роки), які стали одними з перших

законодавчих актів, що регулювали відносини, близькі за своєю суттю до лізингових. Глибокі дослідження історії розвитку лізингових відносин ми зустрічаємо в працях вченого Є.В. Кабатової, а також у дослідника лізингових відносин В.Д. Газмана.

Свідченням розвитку лізингу в середні віки є лізингова угода між Вільгельмом Завойовником та нормандськими судновласниками на поставку суден. У XI ст. венеціанці здавали в оренду якорі торговцям та власникам суден. Але основними об'єктами лізингу в ці часи були коні та сільськогосподарські знаряддя. До цього етапу належить й один із перших законів про лізинг. Це був Закон Уельсу, який був прийнятий у 1284 році в Англії [16, с.11].

В XIX ст. лізинг розвивався як у європейських країнах, так і в Сполучених Штатах Америки. Особливу роль для розвитку лізингових відносин в Європі мав розвиток промисловості, зокрема вугільної та залізничного транспорту. Власники вугільних копалень брали в лізинг локомотиви, залізничні вагони. Лізингодавцями виступали невеликі підприємства, які купували ці вагони, а потім здавали їх в лізинг залізничним компаніям. Такі угоди отримали назву оренда-купівля. А вперше термін «лізинг» був застосований у 1877 році, коли телефонна компанія «Bell» прийняла рішення не продавати свої телефонні апарати, а здавати їх в оренду, тобто встановлювати устаткування у будинку або офісі клієнта тільки на основі орендної плати [33, с.29].

З розвитком промисловості на початку XIX ст. у Великобританії із збільшенням виробництва різних видів устаткування зросла кількість товарів, що надаються в лізинг. Особливу роль у збільшенні обсягів лізингових операцій відіграв розвиток залізничного транспорту та вугільної галузі.

Особливим моментом у розвитку лізингу, на наш погляд, став період другої світової війни. В перший період війни СРСР необхідна була військово-технічна, матеріальна та фінансова допомога. США та Великобританія зобов'язалися поставляти щомісячно 100 бомбардувальників, 300 винищувачів, 800 танків та іншу військову техніку. Спочатку оплата здійснювалася золотом, потім США надали СРСР безпроцентну позику на суму 1 млрд. американських доларів для їх

фінансування. Ця операція відома в історії як ленд-ліз, тобто система передачі Сполученими Штатами в лізинг озброєння, боєприпасів та інших матеріальних ресурсів країнам антигітлерівської коаліції [21, с.66].

Однак, революція в орендних відносинах відбулася в Америці на початку 50-х років нашого століття. В оренду почали масово здаватися засоби виробництва: технологічне обладнання, машини, механізми, літаки та ін. Уряд США високо оцінив це явище, оперативно розробив і реалізував державну програму по його стимулюванню.

Як стверджує В. Хойєр, першим акціонерним товариством, для якого лізингові операції стали основним видом діяльності, є створена в 1952 році в Сан-Франциско відома американська компанія «United States Leasing Corporation», яку заснував Генрі Шонфельд. Спочатку він створив компанію для однієї конкретної лізингової угоди, але потім зрозумів, що лізинговий бізнес може стати дуже перспективним. Лізингові операції досить швидко перейшли кордони США і внаслідок з'явилося таке важливе для розвитку лізингового бізнесу поняття, як «міжнародний лізинг». Через кілька років компанія почала відкривати свої філії в інших країнах (передусім в Канаді та Англії в 1959 році) [33, с.31].

Комерційні банки США почали брати безпосередню участь в лізингових операціях на початку 60-х років. Розширенню лізингового бізнесу сприяло прийняте у 1971 році рішення Ради керівників Федеральною резервною системою, яке дозволило банкам засновувати дочірні фірми для здачі в оренду обладнання, а потім і нерухомості [38, с.91].

В нашій країні лізинг застосовувався і до 90-х років, згадаємо досить розвинену мережу прокатних пунктів. В кінці 50-х років на прокат давали й легкові автомобілі, але це продовжувалось досить недовго. Прокат за своєю суттю досить схожий з оперативним лізингом.

Лізинг з'явився в 50-х роках в США, а через 10 років – в країнах Західної Європи. В останні десятиріччя він набуває, особливо за кордоном, широкого розповсюдження. Менш як за 10 років інвестиції в устаткування через механізм

лізингу зросли в світі в п'ять разів. В 2018 році світовий обсяг лізингових інвестицій в машини і устаткування оцінювався в 280 млрд. доларів США. З них на США припадало понад третини світових угод по лізингу в порівнянних цінах, на Японію – 17,1 %, на Великобританію та ФРН – майже 4 %. В той же час країни Західної Європи, що тривалий час скептично ставилися до лізингових операцій з кінця 70-х років починають інтенсивно нарощувати свою діяльність в цій області. Темпи приросту лізингових інвестицій в Італії, Швеції, Швейцарії перевищують зростання подібних інвестицій в таких країнах, як США і Японія [50, с.101].

В економічній літературі немає єдиної думки щодо визначення поняття «лізинг». Це пояснюється складністю економічних, організаційних та правових відносин, що виникають під час здійснення лізингових операцій. У світовій практиці поняття «лізинг» використовується для позначення різного роду угод, заснованих на оренді товарів тривалого користування. Так, ст. 292 Господарського кодексу України трактує лізинг як «господарську діяльність, спрямовану на інвестування власних чи залучених фінансових коштів, яка полягає в наданні за договором лізингу однією стороною (лізингодавцем) у виключне користування другій стороні (лізингоодержувачу) на визначений строк майна, що належить лізингодавцю або набувається ним у власність (господарське відання) за дорученням чи погодженням лізингоодержувача у відповідного постачальника (продавця) майна, за умови сплати лізингоодержувачем періодичних лізингових платежів» [18].

Окремі наукові дефініції поняття «лізинг» представлено у табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Окремі наукові дефініції поняття «лізинг»

Джерело	Визначення
Анташов А. [2, с.141]	Лізинг - це комплекс майнових відносин, пов'язаних з передачею майна у тимчасове користування на основі його придбання та наступної здачі у довгострокову оренду
Білоус А.П. [6, с.45]	Лізинг - комплекс економіко-правових відносин, які виникають у зв'язку із реалізацією договору лізингу, в тому числі і в зв'язку з придбанням предмета лізингу.

Продовження таблиці 1.1

Вишнякова І. [12, с.25]	Лізинг являє собою вкладення коштів на поворотній основі в основний капітал.
Горемикін В.А. [17, с.335]	Лізинг – вид підприємницької діяльності, спрямованої на інвестування тимчасово вільних засобів у майно.
Клапків М.С. [31, с.78]	Лізинг – це підприємницька діяльність, яка спрямована на інвестування власних чи залучених фінансових коштів і полягає в наданні лізингодавцем у виключне користування на визначений термін лізингоотримувачу майна, що є власністю лізингодавця або набувається ним у власність за дорученням і погодженням з лізингоотримувачем у відповідного продавця майна, за умови сплати лізингоотримувачем періодичних лізингових платежів.
Корсун А.С. [35, с.80]	Лізинг - підприємницька діяльність, спрямована на інвестування власних чи залучених фінансових коштів, яка полягає в наданні лізингодавцем у виключне користування на визначений термін лізингоодержувачу майна.
Плаксін О.А. [58, с.137]	Лізинг - вид фінансових послуг, форма кредитування для придбання основних засобів підприємствами і інших товарів фізичними і юридичними особами.
Шимків С.А. [78, с.25]	Лізинг - це довготермінова оренда (від 6 місяців до кількох років) машин, обладнання, транспортних засобів, виробничих споруд тощо на умовах поворотності, терміновості й платності і на підставі відповідного договору між орендодавцем і орендарем, що передбачає можливість їх наступного викупу орендарем.

Проведений огляд поглядів на сутність лізингу доводить, що будь-яке визначення лізингу лише з однієї позиції є обмеженим і не може врахувати всіх форм прояву цього досить складного й багатогранного економічного явища, яке належить до підприємницької діяльності більш високого рівня ніж оренда та кредит. Тому виникає необхідність у розробці певного підходу, який зміг би максимально охопити усі боки прояву лізингу. На нашу думку, таким може стати підхід щодо розгляду лізингу, виходячи із розуміння форми та змісту лізингових операцій по відношенню до кожного з учасників лізингового процесу, що дозволить поєднати існуючі трактування поняття лізингу.

З економічного погляду лізинг схожий з кредитом, що надається під основні засоби. В останньому випадку кредитоодержувач за рахунок періодичних грошових внесків погашає борг, при цьому комерційний банк з метою забезпечення повернення кредиту зберігає за собою право власності на об'єкт, що кредитується до повного погашення кредиту. Лізингоодержувач стає власником об'єкта лізингу лише після закінчення строку договору. Отже, у лізингу елементи оренди взаємозв'язані з елементами кредитних правовідносин, а грошовий та

матеріальний потік злиті в єдиний взаємозв'язаний комплекс грошово-майнових відносин. Тому лізинг ще називають кредит-орендою. Але в той же час між лізингом та кредитом існують певні відмінності, які представлені в таблиці 1.2.

Таблиця 1.2

Особливості кредитного та лізингового механізмів [67]

Кредит	Лізинг
Фінансові кошти направляються на будь-яку підприємницьку діяльність	Фінансові кошти направляються на активізацію виробничої діяльності, в основному на її розвиток та модернізацію
Існують труднощі контролю за цільовим використанням коштів в процесі їх використання через відсутність дійових інструментів контролю	Гарантований контроль за цільовим використанням коштів, так як в лізингу віддається конкретно зазначене обладнання
Вимагається 100 % гарантія повернення кредиту та відсотків за користування	Розмір гарантій знижується на величину вартості обладнання, яке передане в лізинг, так як саме воно і є гарантією
Право користування і право володіння одночасно передаються на товар, але враховуючи те, що проплата даного товару відстрочена	Право користування майном відділяється від права володіння ним. Лізингодавець зберігає право володіння на об'єкт оренди, тоді як право користування переходить до лізингоотримувача
Придбане обладнання відображається на балансі підприємства, на нього нараховується амортизація	Обладнання не відображається на балансі підприємства, амортизація не нараховується

Отже, як бачимо з табл. 1.2, лізинг є більш вигідним та дешевим способом отримання необхідного обладнання для підприємства, ніж кредит.

Поряд з терміном «лізинг» широко вживаються терміни «оренда», «прокат», якими позначаються однотипні за своєю юридичною природою договори, кожен з яких має певні особливості, обумовлені предметом найму. Так, предметом прокату можуть бути, як правило, речі, що використовуються для задоволення побутових невиробничих потреб приватних осіб, надаються у тимчасове користування громадянам на строк не більше кількох місяців з обов'язковим поверненням після закінчення терміну прокату [80, с.348].

Незважаючи на спільні риси, які властиві оренді та лізингу, між ними існують суттєві відмінності, які наведені в табл. 1.3.

Таблиця 1.3

Порівняльна характеристика лізингових та орендних відносин [46]

Основні параметри	Орендні відносини	Лізингові відносини
Суб'єкти відносин	Орендодавець та орендар	Постачальник (як правило, виробник майна), лізингодавець та лізингоотримувач
Об'єкти відносин	Будь-яке майно, дозволене для обороту, в тому числі природні об'єкти	Майно, що використовується для підприємницької діяльності, в тому числі природні об'єкти
Правові відносини сторін	Майнові двосторонні правовідносини	Комерційні майнові, переважно тристоронні правовідносини
Відносини з продажу майна	Орендодавець – продавець, орендар – покупець	Лізингодавець та лізингоотримувач виступають солідарними покупцями майна у продавця (виробника)
Відповідальність за якість майна	За якість майна відповідає орендодавець	Лізингодавець не відповідає за якість майна, окрім випадків, коли він самостійно вибирає продавця (виробника)
Обов'язки наймодавця	Як у власника майна	Інвестування лізингової угоди
Повідомлення продавця про мету використання майна	Не проводиться	Лізингодавець зазначає мету передачі майна в лізинг конкретному лізингоотримувачу
Право власності на майно після відшкодування його вартості	Не передається, крім випадків, якщо це обумовлено договором у формі купівлі-продажу майна	Зазвичай передбачається опціон
Ризик випадкової втрати майна	Несе орендодавець	Несе лізингоотримувач
Страхування майна	Майно страхує орендодавець, якщо інше не передбачене договором	Майно страхує лізингоотримувач
Розірвання договору з вини користувача	Припинення орендних платежів, крім виплати штрафу	Не звільняє лізингоотримувача від повного погашення боргу за весь визначений у договорі термін
Попит і пропозиція на майно	Враховує розрахунок платежів за використання майна	Виходячи з ціни майна, розраховується відсоткова ставка, термін договору, залишкова вартість майна тощо

Отже, проаналізувавши табл. 1.3, ми можемо дійти висновку, що поняття «лізинг» та «оренда» мають суттєві відмінності: кількість суб'єктів, які приймають участь у відносинах; їх відповідальність за стан майна, випадкову втрату; об'єкти, які можуть бути передані тощо [51, с.225].

Здійснюючи наукове дослідження з будь-якої теми, ми в обов'язковому порядку повинні звернутись до літературних джерел, які висвітлюють основні питання. Таким чином, провівши відбір джерел інформації для їх аналізу, згрупуємо отримані результати в таблиці. В першу чергу проведемо аналіз навчально-методичних посібників та підручників (табл. 1.4).

Таблиця 1.4

Висвітлення питання лізингових операцій в навчально-методичних
посібниках та підручниках

Джерело	Характеристика
Горемикін В.А. [17]	Розкрито сутність лізингу. Наведені суттєві відмінності між орендою та лізингом. Представлені об'єкти та суб'єкти лізингових відносин. Виділені різні ознаки класифікації видів лізингу. Приділена увага договору лізингу, його істотним умовам. Розглянутий економічний механізм організації лізингових операцій. Наведений склад і спосіб сплати лізингових платежів, переваги лізингу для різних його суб'єктів
Маслов К.І. [22]	В даному підручнику широко розглянуті лізингові відносини. Висвітлені історичні аспекти виникнення та розвитку лізингу, суть та економічне значення лізингових операцій, наведена порівняльна характеристика кредитного та лізингового механізмів. Виділені основні функції, які виконує лізинг. Наведені суб'єкти та об'єкти лізингових відносин, а також достатня кількість класифікаційних ознак лізингових операцій
Клапків М.С. [31]	Стисло розглянуто сутність лізингу, спільні та відмінні риси між кредитним та лізинговим механізмами, між лізингом та орендою. Наведені деякі дані розвитку лізингових відносин в різних країнах світу. Інформація про класифікаційні ознаки, функції, суб'єкти, об'єкти лізингових операцій, про договір лізингу відсутня
Кириленко О.П. [23]	Розглянуто сутність лізингу основних засобів, особливості лізингових операцій, які відрізняють їх від орендних, а також два найбільш розповсюджених вида лізингу: оперативний та фінансовий.
Клапків М.С. [25]	В даному підручнику найбільш уваги приділено міжнародному лізингу. Наведене визначення лізингу. Розглядається поділ лізингу на внутрішній та зовнішній (міжнародний), фінансовий та оперативний. Виділені дві форми договору лізингу, які застосовуються в міжнародній практиці
Отченаш К.Г. [53]	Всебічно розглянуто лізингові відносини: поняття лізингу, класифікація лізингових угод, правове регулювання лізингу в Україні. Наведені суб'єкти лізингових відносин, склад лізингових платежів. Приділена увага договору лізингу, його істотним умовам
Черваньов Д.М. [75]	Стисло розглянуті лізингові операції банків. Наведене визначення лізингу, об'єкту та суб'єкту лізингових операцій. Коротко розглянуто договір лізингу, класифікація, склад лізингових платежів. Наведений алгоритм вибору переваг в задачі «оренда-купівля»

В результаті проведення аналізу навчально-методичних посібників та підручників в табл. 1.4 було визначено, що сучасні підручники містять достатню кількість інформації про лізинг. На підставі цих даних було проведено поглиблений аналіз висвітлення в літературних джерелах окремих питань, присвячених організації лізингових відносин. Найбільш широко та всебічно дана тема висвітлена Василюком О.Д., Горбачем Л.М., Кауном О.Б. та Луцівим Б.Л.

Так як, лізингові операції набувають все більшого розповсюдження і на Україні, тому, вважаємо за необхідне досліджувати їх більш глибоко. Тому проведемо аналіз періодичної літератури (табл. 1.5).

Таблиця 1.5

Висвітлення питання лізингових операцій в періодичній літературі

Джерело	Характеристика
Анташов А. [2]	Наведене визначення лізингової угоди, сформульоване Аристотелем в IV ст. до н.е. Розглянуто виникнення та розвиток лізингу з давніх часів до сьогодення у різних країнах
Грищенко І. М. [21]	Висвітлено питання необхідності лізингу як багатогранного і складного економічного явища. Наведено міжнародний досвід проведення лізингових операцій. Розглянуті способи визначення розмірів лізингових платежів, а також проблеми, пов'язані з віднесенням їх до валових витрат виробництва і обігу
Зубков С.О. [25]	Зазначені переваги впровадження лізингових форм фінансування розвитку малого підприємництва. Виділено проблеми та запропоновано шляхи вдосконалення державного регулювання лізингу як одного з напрямів державної політики підтримки малого підприємництва
Кулиняк І.Я. [40]	Висвітлені питання розвитку лізингу в аграрному секторі економіки України. Розглянуті питання нарахування амортизації на предмет лізингу. Сформульовані пропозиції щодо удосконалення існуючої облікової, податкової політики та кредитування лізингової діяльності
Малишко В.М. [44]	Визначені причини слабого розвитку лізингу в Україні. Наведені переваги лізингу перед іншими операціями. Представлені окремі види лізингу – операційний та фінансовий
Михальчук Л.В. [45]	Розкрито економічну природу лізингу як особливого виду фінансових послуг. Наведена порівняльна характеристика лізингових та орендних відносин. Висвітлено закордонний досвід організації лізингових відносин. Проаналізовано проблеми ринку лізингових послуг в Україні
Никитченко Ю.В. [50]	Розглянуті особливості лізингового інвестиційного механізму, його окремі види (фінансовий та оперативний). Здійснено огляд ринку лізингових інвестицій західних країн, реалій ринку лізингу України та проблем, що стримують його розвиток

Продовження таблиці 1.5

Онишко С.В. [51]	Зазначено актуальність розвитку лізингу в нашій країні. Наведений ряд важливих переваг лізингу над кредитом. Визначені напрями удосконалення лізингового механізму в системі державного регулювання інвестиційної діяльності в Україні
Салогуб І. [67]	Розглянуто сутність лізингу, відмінність його від оренди, класифікація лізингових угод, функції, які виконує лізинг
Черненко Н.О. [76]	Розглядається вплив ринкових факторів на окремі складові лізингового платежу та подаються методичні рекомендації щодо розрахунку його складових елементів. Також для зацікавлення лізингодавця запропоновано визначати йому винагороду з урахуванням первісної вартості лізингового майна

Можна зробити висновок, що в періодичній літературі широко розкриваються різні проблеми лізингових відносин: сутність лізингу, класифікація, види, функції, відмінності між лізингом та орендою, а також виникнення та розвиток лізингу, міжнародний досвід лізингових операцій, виділено проблеми та запропоновано шляхи вдосконалення державного регулювання лізингу тощо.

Таким чином, детальний аналіз та узагальнення підходів багатьох науковців до визначення сутності лізингу дав можливість розвинути дане поняття і розглядати його як особливий вид підприємницької діяльності, що одночасно реалізується у формі кредитно-інвестиційних та торговельно-майнових відносин на засадах середньострокового фінансування, пов'язаних із передачею майна у тимчасове користування, які здійснюються на умовах платності між продавцем, лізингодавцем і лізингоодержувачем у визначений договором термін. Уточнене визначення дозволяє враховувати особливості лізингу одночасно як договору, підвиду підприємництва, специфічного типу економічних відносин, різновиду оренди та кредиту й інструмента середньострокового інвестиційного фінансування. Незважаючи на економічні переваги впровадження лізингу, в Україні він не дуже поширений. Можна назвати багато факторів, що стримують його розвиток. Проте активне впровадження лізингових операцій на підприємствах України може стати потужним імпульсом технічного розвитку, переобладнання виробництва і структурної перебудови економіки.

1.2. Організація економічних відносин у сфері управління лізинговими операціями підприємства

Сутність лізингу, його економічне та організаційне значення можуть бути розкриті більш детально, якщо охарактеризувати функції, які виконує в економіці ця особлива форма діяльності [19, с.92]. Всі функції, які виконує лізинг, поділяються на внутрішні, які знаходять своє відображення на рівні підприємства, і зовнішні (народногосподарські), які проявляються на загальноекономічному рівні (рис. 1.1).

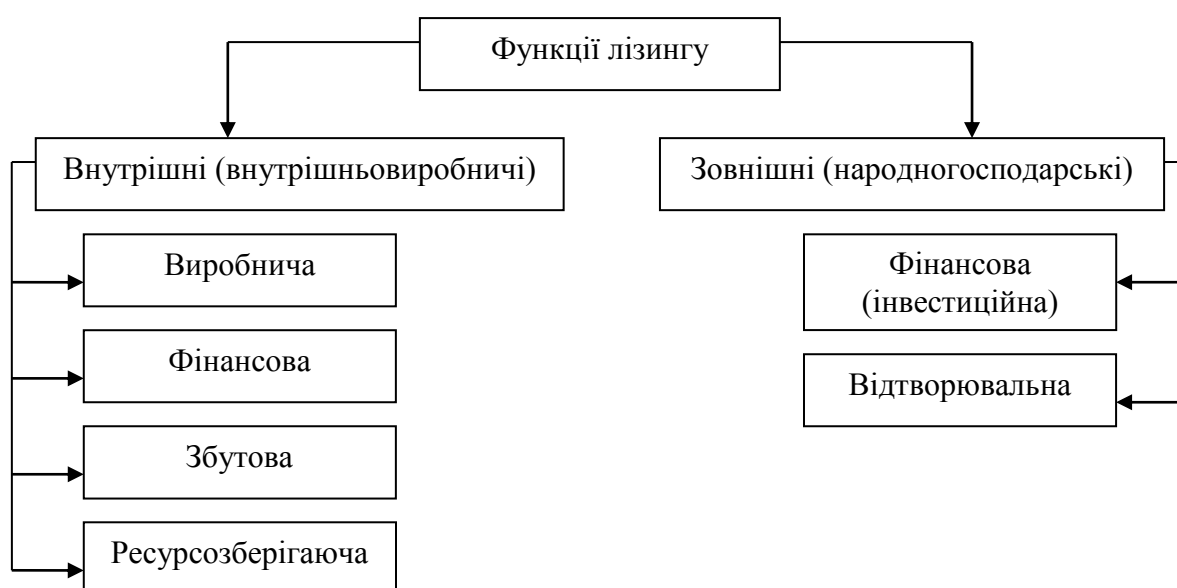

Рис. 1.1. Функції лізингу [33]

Виробнича функція лізингу заключається в оперативному і гнучкому вирішенні лізингоотримувачем своїх виробничих задач шляхом тимчасового використання, а не купівлі дорогого і швидкозношуючого обладнання. Це ефективний спосіб матеріально-технічного переоснащення виробництва і доступ до новітньої техніки, НТП.

Фінансова функція виражена найбільш повно, так як лізинг є формою забезпечення вкладень в основні фонди, доповнюючи традиційні канали фінансування: власні кошти, довготермінові кредити, бюджетні та інші джерела [23, с.363].

Збутова функція визначає лізинг як спосіб збуту машин та устаткування, а також є інструментом активного маркетингу. Так, за допомогою лізингу в число споживачів залучаються підприємства, наприклад, які не мають фінансових можливостей придбати обладнання або особливості виробничого циклу потребують використання певного виду обладнання лише один раз тощо [39, с.22].

Ресурсозберігаюча функція визначає роль лізингу в раціональному розподілі ресурсів на підприємстві, що, в свою чергу, впливає на ефективність виробництва. Так, наприклад, з точки зору лізингодавця він вирішує альтернативу – чи то застосовувати запропоноване в лізинг обладнання, техніку, власними силами лізингодавця, але при цьому не забезпечується необхідна ефективність з ряду причин, або здати його в лізинг користувачеві – лізингоодержувачу, який зможе експлуатувати його з більшою віддачею, і як результат, тільки у вигляді орендної плати принести власнику дохід більший, ніж той, який власник міг би отримати, використовуючи його самостійно.

Не менш важливими є народногосподарські функції лізингу. Розглядаючи їх, необхідно підкреслити, що фінансова функція серед зовнішніх функцій лізингу – це не повторення його внутрішньовиробничої функції. З точки зору впливу на загальноекономічний рівень, лізинг, як особлива форма інвестування, – робить цей процес привабливим для всіх учасників, стимулює інвестиційну діяльність не лише на мікрорівні.

Лізингова діяльність є по суті пільговою галуззю інвестиційної діяльності. Це відбувається тому, що держава, змінюючи розміри податків, термін амортизації, вводячи певні пільги, стимулює надходження приватних інвестицій у ті чи інші галузі виробництва, що, в свою чергу, сприяє поживленню інвестиційного процесу та швидкому розвитку цих галузей, а отже, підвищенню добробуту суспільства в цілому, стабілізації позицій національної валюти. Таким чином, на макрорівні фінансове заохочення лізингу слугує засобом стимулювання капітальних вкладень в основні засоби, що веде до збільшення продажу нової техніки, оновлення обладнання

підприємствами, а отже, до зростання науково-технічного прогресу і підвищення продуктивності праці [49, с.212].

Відтворювальну функцію лізингу можна охарактеризувати з точки зору відтворення в загальноекономічному масштабі: в результаті застосування лізингу в загальній ланці взаємовідносин між учасниками лізингового бізнесу формуються нові взаємозв'язки стосовно до власності і забезпечується ефективне поєднання економічних інтересів різних сфер народногосподарського обігу на окремих стадіях відтворення, всіх господарських суб'єктів, що беруть участь у загальному циклі виробництва, використання, відтворення даного товару (об'єкта лізингу) частково.

Об'єктом лізингу може бути будь-яке рухоме та нерухоме майно, що належить до основних фондів, у тому числі машини, устаткування, транспортні засоби, обчислювальна та інша техніка, системи телекомунікацій тощо, щодо якого немає обмежень про передавання його в лізинг [65, с.143].

Суб'єктами лізингу є сторони, які мають безпосереднє відношення до об'єкта лізингу. При цьому їх можна умовно поділити на прямих і непрямих учасників [78, с.23].

Безпосередніми учасниками лізингової угоди можуть бути [69, с.130]:

- лізингодавець, тобто суб'єкт підприємницької діяльності, у тому числі банківська або небанківська фінансова установа, який передає в користування об'єкти лізингу;

- лізингоодержувач, тобто суб'єкт підприємницької діяльності, котрий одержує в користування об'єкти лізингу за договором лізингу;

- продавець лізингового майна (постачальник) – суб'єкт підприємницької діяльності, що виготовляє майно та/або продає власне майно, яке є об'єктом лізингу.

Непрямими активними учасниками лізингової угоди можуть бути [11]:

- страхові компанії – забезпечують захист майнових і фінансових інтересів лізингодавців та лізингоотримувачів, виробників;

- інвестиційні компанії та інвестиційні фонди – акумулюють грошові

кошти з метою інвестування їх у перспективні лізингові проекти;

- консалтингові фірми – допомагають лізингоотримувачу отримувати якісні консультаційні послуги, тобто бути обізнаним у сфері лізингового бізнесу.

Залежно від економічних умов кількість учасників операцій може змінюватися. У ряді випадків у лізинговому бізнесі можуть брати участь інші суб'єкти, які безпосередньо не займаються наданням майна, а виконують роль посередників між постачальником, лізингоотримувачем та лізингодавцем.

Організація і техніка реалізації умов лізингового договору визначаються складністю економічних, організаційних та правових відносин, що виникають при здійсненні лізингу на підприємствах. Необхідно враховувати особливості чинного законодавства країни, зокрема з питань регулювання оподаткування.

Організаційно-економічний механізм лізингової діяльності – це сукупність взаємопов'язаних і взаємообумовлених елементів економічного та організаційного характеру, спрямованого на розвиток лізингу. Особливо важливим елементом організаційного механізму є взаємовідносини між двома основними учасниками: лізингодавцем і лізингоодержувачем. Схема організації багатосторонньої лізингової угоди на підприємствах має такий вигляд (рис. 1.2).

Рис. 1.2. Організація лізингового процесу на підприємстві [41]

Лізинговим операціям притаманні різні види ризику. Тому до виконання лізингових операцій лізингодавець повинен здійснити підготовчу роботу. Значна увага приділяється вивченню стану економіки країни, зокрема тих її галузей, в яких може реалізовуватися лізинг [41, с.195].

Особлива увага приділяється вивченню лізингового ринку, його основних тенденцій, з'ясуванню попиту та пропозиції на певні види майна тощо. Отже, основною метою попередньої організаційної роботи є пошук лізингодавцем потенційних лізингоодержувачів. Водночас ініціатива в укладенні лізингового договору належить, як правило, лізингоодержувачу.

Майбутній лізингоодержувач складає заявку, в якій зазначається об'єкт лізингу, його технічні характеристики, назва постачальника (виробника), строк лізингу та його вид, дані про господарсько-фінансовий стан лізингоодержувача тощо, та надає її лізингодавцю (1). Після одержання заявки та інших необхідних документів, лізингодавець перевіряє їх та всебічно аналізує лізинговий проект, одночасно з'ясовуючи кредитоспроможність потенційного лізингоодержувача (2). Приймавши позитивне рішення про участь у лізинговому договорі, а також про кредитоспроможність потенційного лізингоодержувача, лізингодавець сповіщає про це останнього та направляє постачальникові замовлення-наряд та інші документи, що визначають умови виконання лізингової угоди (3). Між лізингодавцем і лізингоодержувачем укладається договір лізингу (4). При використанні кредиту як джерела фінансування лізингової угоди лізингодавець одержує у банку кредит (5). Між постачальником і лізингодавцем укладається договір купівлі-продажу об'єкта лізингу, яким, зокрема, регулюються їхні заємовідносини в процесі виготовлення, доставлення й оплати об'єкта лізингу (6). Постачальник відвантажує об'єкт лізингу лізингоодержувачу, який бере на себе обов'язки щодо його прийняття. Постачальник, як правило, здійснює монтаж і введення в експлуатацію об'єкта лізингу (7). Після закінчення роботи складається акт прийняття в експлуатацію об'єкта лізингу, який підписується всіма сторонами лізингової угоди (8). Підписання акта дає право постачальнику на одержання грошових коштів від лізингодавця (9). Лізингова угода підлягає

страхуванню за домовленістю сторін договору лізингу відповідно до чинного законодавства (10). Право лізингоодержувача на ремонт і технічне обслуговування об'єкта лізингу визначається договором лізингу або окремим договором, укладеним з продавцем (11). Лізингоодержувач за користування об'єктом лізингу вносить періодичні лізингові платежі (12). Після закінчення строку дії договору відбувається повернення об'єкта лізингу лізингодавцю, якщо інше не передбачено договором лізингу (13). Періодично лізингодавець здійснює погашення кредиту та виплату процентів банку (14) [41, с.196].

Строки договору лізингу визначаються за домовленістю сторін.

Відносини між суб'єктами лізингу у сфері послуг регулюються договором, який укладається у письмовій формі або як багатостороння угода за участі лізингодавця, лізингоодержувача та продавця майна, або як двостороння угода між лізингодавцем і лізингоодержувачем. Згідно із Законом України «Про фінансовий лізинг» істотними умовами договору лізингу є [63]:

- найменування сторін;
- об'єкт лізингу (склад і вартість майна), умови та строки його поставки;
- строк, на який укладається договір лізингу;
- розмір, склад та графік сплати лізингових платежів, умови їх перегляду;
- умови переоцінки вартості об'єкта лізингу згідно з законодавством;
- умови повернення об'єкта лізингу в разі банкрутства лізингоодержувача;
- умови страхування об'єкта лізингу;
- умови експлуатації та технічного обслуговування, модернізації об'єкта лізингу та надання інформації щодо його технічного стану;
- умови реєстрації об'єкта лізингу. Реєстрації підлягають договори лізингу у разі, коли об'єктом лізингу є державне майно або коли договір пайового лізингу передбачає залучення державних коштів чи для забезпечення виконання договору лізингу надаються державні гарантії. Реєстрацію договору лізингу проводять міністерства та інші центральні органи виконавчої влади, в управлінні яких перебуває державне майно, що є об'єктом лізингу, або які є розпорядниками державних коштів, що залучаються за договором пайового

лізингу, чи надають державні гарантії для забезпечення виконання договору лізингу;

- права та обов'язки лізингодавця;
- права та обов'язки лізингоодержувача;
- умови повернення об'єкта лізингу чи його викупу після закінчення дії договору;
- умови дострокового розірвання договору лізингу;
- умови надання відомостей про фінансовий стан лізингоодержувача;
- відповідальність сторін;
- дата і місце укладення договору;
- інші, за згодою сторін, умови [63].

Об'єкт лізингу протягом усього строку дії договору лізингу є власністю, лізингодавця, тобто лізингове обладнання виступає заставним забезпеченням угоди.

Плата за користування об'єктом лізингу вноситься лізингоодержувачем у вигляді лізингових платежів, які включають [63]:

- суму, що відшкодовує повну вартість лізингового майна;
- суму, що сплачується лізингодавцю як відсоток за наданий кредит для придбання майна за договором лізингу;
- комісійну винагороду лізингодавцю;
- суму страхових платежів за договором страхування об'єкта лізингу;
- інші витрати лізингодавця, передбачені договором лізингу.

Отже, враховуючи всі платежі користувача, формула лізингового платежу матиме такий вигляд [75, с.50]:

$$Л_i = A_i + Пк_i + Пл_i + Вс_i + Вд_i, \quad (1.1)$$

де $Л_i$ – лізингова плата за i -тий рік угоди, грн.; A_i – амортизаційні відрахування за i -тий рік угоди, грн.; $Пк_i$ – плата за користування кредитними ресурсами за i -тий рік угоди, грн.; $Пл_i$ – винагорода лізингодавцю за i -тий рік угоди, грн.; $Вс_i$ – страхові платежі за i -тий рік угоди, грн.; $Вд_i$ – додаткові

витрати лізингової компанії та інших суб'єктів за і-тий рік, грн.

Користувач повинен застрахувати одержане майно на повну суму лізингової угоди. У разі, якщо страхувальником майна, що надається в лізинг, виступає банк (лізингодавець), то лізингоодержувач повинен компенсувати всі витрати лізингодавця по страхуванню майна. За практикою лізингу страхування об'єкта здійснюється опосередковано, після того, коли лізинговий договір уже укладено. Договірним сторонам доцільно залучати страховика до і на час укладання угоди з метою професійного здійснення експертизи укладеного договору.

Залежно від методів нарахування лізингових платежів розрізняють:

- платежі з фіксованою загальною сумою;
- платежі з авансом (депозитом);
- платежі з відстрочкою;
- невизначені платежі, розрахунок яких базується на певній основі, визначеній у договорі лізингу.

Кожен із суб'єктів лізингу має у ньому свої переваги [45, с.83].

Якщо лізингодавцем виступає банк, він має такі вигоди:

- розширюється коло банківських операцій, зростає число клієнтів, підвищується імідж банку;
- знижується ризик втрат від неплатоспроможності лізингоодержувача, оскільки банк залишається власником майна, переданого в лізинг;
- зростають доходи банку, оскільки розмір лізингових платежів вищий, ніж процентна ставка за кредит;
- здійснюється прискорена амортизація об'єкта лізингу.

Для продавця майна лізинг, зокрема, дає можливість [45, с.84]:

- розширити номенклатуру товарів, які він постачає на ринок;
- забезпечити продаж майна, реалізація якого на інших умовах недоцільна або взагалі неможлива;
- створити і розширити коло своїх контрагентів;
- прискорити обертання оборотного капіталу та поліпшити його

використання;

- зменшити потребу в залучених коштах, у тому числі в банківському кредиті, а відповідно і собівартість продукції.

З погляду лізингоодержувача переваги лізингу такі [38, с.92]:

- лізинг припускає 100 % фінансування придбання основних фондів на відміну від банківського кредитування, де грошовими ресурсами забезпечується тільки частина їхньої вартості;

- він дає можливість використовувати нове обладнання та інше майно, що може бути об'єктом лізингу, без значних одноразових витрат власного капіталу;

- зменшується ризик морального старіння об'єкта лізингу, тому що лізингоодержувач бере його не у власність, а в лізинг;

- підприємству простіше отримати майно в лізинг, ніж кредит на його придбання, тому що об'єкт лізингу є заставою і право власності на нього належить лізингодавцю;

- лізинг створює лізингоодержувачу більше можливостей для маневрування під час виплати лізингових платежів, оскільки останні здійснюються, як правило, після отримання виторгу від реалізації продукції, виробленої на взятому в лізинг обладнанні;

- лізингові платежі входять до складу валових витрат, що зменшує оподатковуваний прибуток лізингоодержувача;

- лізингове майно не зараховується на баланс підприємства, що підвищує його ліквідність;

- надається право придбання лізингоодержувачем майна за залишковою вартістю після закінчення строку договору;

- лізингоодержувач, укладаючи договір лізингу, може розраховувати на отримання від лізингодавця додаткових послуг, зокрема інформаційних, консультативних та юридичних.

Отже, особливо важливим елементом організаційного механізму є взаємовідносини між двома основними учасниками: лізингодавцем і

лізингоодержувачем. Відносини між даними суб'єктами лізингу регулюються договором, який укладається у письмовій формі. Після його підписання, користувач повинен застрахувати одержане майно на повну суму лізингової угоди. Плата за користування об'єктом лізингу вноситься лізингоодержувачем у вигляді лізингових платежів [38, с.90].

Аналіз особливостей розвитку лізингу на підприємствах сфери послуг в країнах з розвиненими ринковими відносинами свідчить про те, що лізингова діяльність у цих країнах пільгується та стимулюється державою шляхом надання суб'єктам лізингових угод податкових і амортизаційних пільг, преференційної митної політики, за допомогою бюджетного фінансування лізингових операцій у пріоритетних галузях економіки, шляхом надання пільгових кредитів суб'єктам лізингу. Світовий досвід лізингової інтеграції необхідно врахувати з метою ефективного впливу на процес лізингового нагромадження в Україні [2, с.142].

Таким чином, розвиток лізингових відносин в Україні може стати одним із потужних важелів ефективних перетворень на макрорівні, структурного оздоровлення економіки, включення інвестиційного процесу та інноваційного механізму технологічного оновлення автотранспортних підприємств, а також допоможе становленню вторинного ринку обладнання, збільшенню експортних можливостей суб'єктів підприємницької діяльності, імпорту високотехнологічного обладнання.

1.3. Методичні аспекти оцінки ефективності здійснення лізингових операцій на підприємстві

Економічні перетворення, що відбулися в Україні та стан її національної економіки призвів до пошуку та впровадження нових методів фінансування, оновлення основних фондів підприємств. Одним із таких методів виступає лізинг. Він є унікальним фінансовим інструментом, який поєднує в собі характеристики оренди та кредиту, але при цьому має переваги, властиві тільки

цьому виду інвестиційної діяльності. Міжнародний досвід свідчить про зростання популярності лізингу в світі, при цьому його поширення в Україні залежить від рівня ефективності лізингових операцій.

Одним із головних факторів, що обмежують використання лізингу господарюючими суб'єктами, є труднощі економічної оцінки ефективності лізингових схем, їх потенціалу в стратегічному розвитку підприємства, окремих напрямів його діяльності. В тій чи іншій мірі це пов'язано із закритістю лізингових компаній (лізингові компанії, як правило, використовують власні методики для оцінки лізингу), відсутністю доступної, повної інформації в області комерційних питань використання лізингу. Проблема оцінки ефективності лізингу як інвестиційного механізму набуває виключної актуальності. В економічній літературі використовуються різні методики розрахунку ефективності лізингових операцій. Проте усі вони мають однобічний характер і не враховують одночасно інтереси обох сторін, тому що визначають економічний ефект лише у лізингодавця або лізингоодержувача.

На даний період у зарубіжній і вітчизняній економічній літературі наводиться ряд методик оцінки економічної ефективності лізингу. Методи відрізняються вихідними даними, складністю розрахунків, кінцевими показниками та ін.

Деякі автори всю сукупність методів поділяють на дві групи за моделлю грошового потоку [3, с.670]:

- методики оцінки економічної ефективності лізингу, засновані на моделюванні грошових потоків на основі витрат, пов'язаних винятково з фінансуванням активу (NPV – аналіз, IRR – аналіз, методика, що заснована на еквівалентуванні та ін.);

- методики оцінки економічної ефективності лізингу, засновані на моделюванні грошових потоків шляхом розрахунку чистих доходів (методика Х.-Й. Шпіттлера, А. Кіркорова «моделювання грошових потоків і визначення чистого доходу»). До переваг першої групи методик можна віднести: невелику кількість вихідних даних; зрозумілу послідовну процедуру розрахунку.

Зокрема, для методу «IRR – аналіз» немає необхідності призначати ставку дисконтування, а для методу еквівалентування інтерпретація критерію оцінки ефективності очевидна. До недоліків можна віднести: ймовірність виникнення ризику неотримання податкової економії; допущення про повне фінансування.

До загальної переваги методик другої групи можна віднести найбільшу деталізацію, що забезпечує більш точну оцінку ефективності того або іншого методу фінансування. Методики даної групи можуть використовуватися для ухвалення остаточного рішення про вибір методу фінансування, тому як з їхньою допомогою можна врахувати особливості діяльності лізингоотримувача.

До загального, але незначного, недоліку другої групи методів можна віднести абсолютне значення критерію, на основі якого здійснюється оцінка. Методика Х.-Й. Шпіттлера враховує альтернативні витрати в моделі покупки, що є її достоїнством, але в моделі лізингу не розглядаються. Методика моделювання грошових потоків і визначення чистого доходу враховує специфіку вітчизняного оподатковування [11, с.120].

Принципи оцінки ефективності лізингових операцій на підприємстві представлено у табл. 1.6.

Таблиця 1.6

Принципи оцінки ефективності лізингових операцій [16]

Принципи	Зміст
Специфічності проекту	визначає зміст конкретних показників ефективності, враховує особливості організаційно – економічного механізму лізингу;
Розбіжності інтересів	впливає на наявність кількох учасників лізингового процесу і відображає необхідність оцінки ефективності лізингового проекту з позиції кожного учасника;
Динамічності	означає, що структура і характеристики об'єкту не залишаються постійними, а змінюються в часі, тому необхідно досліджувати динаміку показників проекту;
Нерівномірності різночасових витрат і результатів	означає, що вартість грошей у часі є величиною непостійною й при підсумуванні витрат і результатів за певний період відповідні величини грошового потоку повинні бути приведені до співставного виду (дисконтування)
Погодженості	означає, що при оцінці ефективності проекту використовувані показники й інформація повинні бути погоджені з низкою умов (часом, структурою)
Інформаційне забезпечення	впливає з того, що реалізації проекту відбувається в умовах ризику й невизначеності й означає необхідність використання комплексної, достовірної, оперативної і повної інформації щодо об'єктів оцінки

Розглянемо найбільш поширені методи оцінки інвестування через лізингові механізми за кордоном та в Україні.

Методика, що застосовується учасниками лізингу на ринку США, ґрунтується на припущенні про можливість визначення ефективності лізингу тільки у порівнянні із близьким по суті методом фінансування реальних інвестицій – банківським кредитом. Передбачається розрахунок наступних показників [29, с.100]:

- 1) зіставлення вартості майна при комерційному кредитуванні і на умовах лізингової угоди;
- 2) розрахунок варіантів ставок фінансування угоди;
- 3) зіставлення надходжень доходу від експлуатації предмету лізингу у власника даного майна з надходженнями від використання цього ж майна на умовах лізингу.

Ефективність лізингової операції для лізингоодержувача можна визначити шляхом зіставлення загальної суми, яка виплачується згідно з лізинговим договором, із ціною майна за готівковий рахунок чи в кредит. При цьому треба враховувати податкові та інші пільги, які надані лізингоодержувачу.

Порівняння загальної вартості лізингу з покупкою на умовах кредиту здійснюється за наступними формулами [40, с.53]:

$$Ccr = Co + \frac{P_1}{T_1} - T_2 \quad (1.2)$$

де Ccr – вартість придбання майна на умовах кредиту; Co – вартість майна; P_1 – платежі по відсоткам; T_1 – податок з доходу; T_2 – податковий кредит на прискорену амортизацію.

$$Clz = \frac{P_1 - \frac{Cr_2 + D}{t}}{T_3} + Crs \quad (1.3)$$

де Clz – вартість майна на умовах лізингу; P_1 – щорічні платежі по лізинговому договору; Cr_2 – податковий кредит на інвестиції; D – знижки лізингоодержувача; t – строк дії лізингового договору; T_3 – податок з доходу;

Crs – залишкова вартість предмету лізингу.

Розрахунок ставки фінансового лізингу (Ir), необхідний для зіставлення умов запропонованих кредиторами і потенційним лізингодавцем, здійснюється за формулою [40, с.54]:

$$Ir = \frac{A + P_1}{\frac{1}{2} \times (Ci - Crs)} \quad (1.4)$$

P_1 – щорічні платежі по договору лізингу; A – щорічна амортизація обладнання без врахування платежів за послуги лізингодавця не фінансового характеру; Ci – початкова вартість майна.

Лізингоодержувач, зіставивши лізинговий процент, який він повинен буде сплатити лізингодавцю за фінансування лізингової операції, з банківською кредитною ставкою, може визначити, що для нього вигідніше: підписати лізинговий контракт чи придбати необхідне майно у кредит.

Для лізингодавця ціна лізингової операції повинна покривати усі витрати, в тому числі і на придбання лізингового майна і приносити достатній прибуток, аби стимулювати лізингову діяльність. Загальну суму лізингових платежів, тобто загальну ціну лізингової операції ($Clzd$) за період дії лізингового договору, можна визначити за формулою [40, с.54]:

$$Clzd = \sum_{i=1}^t (P_t - Pl) \quad (1.5)$$

де P_t – лізингові платежі (включають суму податку на додану вартість), сплачені лізингоодержувачем у році t ; Pl – податкові та інші пільги (якщо вони мали місце), надані лізингоодержувачу у році t (податковий кредит на прискорену амортизацію, знижки лізингоодержувача та ін.); t – строк лізингового договору.

Важливим моментом при оцінці ефективності проведення лізингової операції є також і розрахунок норми прибутку лізингоодержувача, враховуючи прибуток від обігу звільнених в умовах лізингу коштів.

Розрахунок середніх норм прибутку визначається за формулою [46, с.56]:

$$Npl = \frac{(R - P_t)}{\frac{1}{2} \times (Ci - Crs)} \times 100\% \quad (1.6)$$

де Npl – норма прибутку в умовах лізингу, %; R – щорічний валовий дохід; P_t – щорічні лізингові платежі.

Як свідчить практика, часто виявляється, що для лізингоодержувача ціна операції за лізингом є вищою, ніж вартість їх придбання готівкою. Наприклад, французькі економісти зазначають, що ціна лізингових операцій на 20-40% вища, ніж придбання необхідної техніки за готівку. Але це не повинно зупиняти лізингоодержувача, оскільки переваги, одержані від своєчасної заміни морально застарілого устаткування, прибуток від обігу звільнених коштів компенсують їм нижчу норму прибутку порівняно з купівлею цього устаткування яка потребує багато коштів для одночасної оплати [46, с.57].

Розглянемо методику фінансово-економічної оцінки інвестиційних проектів використання лізингового обладнання. Вона розроблена на основі основних методів оцінки економічної привабливості інвестицій, її пропонують М.В. Карп, Р.А. Махмутова та Є.М. Шабаліна. До неї належать:

- розрахунок чистої поточної вартості;
- розрахунок рентабельності інвестицій;
- розрахунок внутрішньої норми дохідності;
- розрахунок строку окупності інвестицій.

Метод визначення чистої поточної вартості базується на визначенні чистої поточної вартості, на яку прибуток підприємства може зрости в результаті реалізації інвестиційного проекту.

Для визначення чистої поточної вартості використовують формулу [78, с.23]:

$$NPV = \sum_{t=1}^T \frac{Rt - Zt}{(1 + r)^t} - KV \quad (1.7)$$

де NPV – чиста поточна вартість; Rt – річні грошові надходження за період t ; Zt – витрати періоду t ; r – ставка дохідності, що вимагається від проекту; KV

– сума інвестованого (стартового) капіталу; t – період; T – строк договору.

У випадку, коли $NPV > 0$, проект варто приймати до реалізації; якщо $NPV < 0$, то проект варто відхилити бо він збитковий. Коли $NPV = 0$, то проект не прибутковий і не збитковий.

Метод розрахунку рентабельності інвестицій полягає у співставленні поточної вартості очікуваних майбутніх щорічних грошових надходжень з поточною вартістю інвестованих коштів. Визначення рентабельності інвестицій дозволяє з'ясувати, в якій мірі збільшаться доходи підприємства в розрахунку на одну гривню інвестицій. Рентабельність інвестицій (PI) розраховується за формулою [78, с.23]:

$$PI = \frac{1}{KV} \times \sum_{t=1}^T \frac{Rt - Zt}{(1 + r)^t} \quad (1.8)$$

Правило чистої поточної вартості дає теоретично обґрунтовану відповідь на запитання щодо прийняття або відхилення інвестиційного проекту. Альтернативним підходом є розрахунок внутрішньої норми дохідності. Внутрішньою нормою дохідності (IRR) є ставка дохідності, яка прирівнює очікувані чисті грошові потоки до початкових витрат. Для розрахунку IRR необхідно обчислити щодо R таку формулу [78, с.24]:

$$O = \sum_{t=1}^n \frac{Rt}{(1 + r)^t} - C \quad (1.9)$$

де r – ставка дохідності, при якій $NPV = 0$.

Проект приймається за умови, що значення його внутрішньої норми дохідності більше за ставку дохідності, що вимагається за проектом. Методика є універсальною і дає змогу провести комплексну фінансово- економічну оцінку інвестиційного проекту. Проте, слід підкреслити, що методи оцінки інвестиційних проектів, які базуються на дисконтуванні грошових потоків досить складні та трудомісткі у розрахунках [66].

Встановлено, що ефективність є багатоаспектним поняттям, а тому для аргументування економічної доцільності тих чи інших заходів на практиці використовують різні методи оцінки результативності інвестиційних проектів.

Статичні методи відрізняються простотою, але не враховують фактор часу. У той же час динамічні методи більш точніші, враховують часовий вплив, а тому й більш трудомісткі у використанні. Оскільки лізинг має всі ознаки інвестиційної діяльності, результативність реалізації лізингового проекту залежить від здатності суб'єктів лізингових відносин сформулювати очікуваний економічний ефект від лізингової операції. При цьому доцільно застосовувати диференційований підхід до вибору методики оцінки ефективності із врахуванням інтересів кожного із учасників лізингових відносин, а також особливостей об'єкта лізингу. Встановлено, що основними складовими даних методик є: кількість вихідних параметрів, база розрахунку, фактор часу, ризикованість, наявність податкових пільг, амортизаційна політика лізингоодержувача, ступень складності. На основі аналізу авторських методик оцінки лізингових проектів, заснованих на порівнянні лізингу з іншими джерелами фінансування визначено два основних напрями розподілу методик, а саме: із врахуванням інтересів лізингодавача та лізингоодержувача. Так, основними факторами, що впливають на результативність лізингового проекту для лізингодавача є сукупність витрат на здійснення лізингової діяльності в цілому і лізингової операції зокрема. У той же час методики, що враховують інтереси лізингоодержувача базуються виключно на порівнянні лізингу та альтернативних джерел фінансування [45, с.84].

Таким чином, на сьогоднішній день у світі не існує єдиного універсального методу оцінки ефективності лізингу як інвестиційного інструменту. Це в свою чергу дещо гальмує процес розвитку лізингу, особливо в Україні – до теперішнього часу не має розуміння переваг цього нетрадиційного способу виробничого інвестування. Адже в кінцевому підсумку він завжди обходиться дорожче за звичайну купівлю-продаж через неврахування додаткового прибутку, отриманого від обороту вивільненого з використанням лізингу капіталу. Для повної оцінки ефективності запропонованого лізингового проекту необхідно проводити розрахунки за кількома методиками, враховуючи їх переваги та недоліки.

1.4. Нормативно-правове та інформаційне забезпечення відносин у сфері управління лізинговими операціями підприємства

У чинному законодавстві та спеціальній літературі термін «лізинг» вживається у кількох значеннях: як вид суспільних (господарських) відносин; як господарська діяльність; як господарська операція; як договір. В науковій правовій літературі процес нормативно-правового регулювання лізингу в Україні науковці поділяють на 4 етапи.

Перший етап відноситься до часів існування Радянської України і охоплює 1960-1990рр. Даний етап характеризується прийняттям перших законодавчих актів, які регулювали орендні відносини в Україні, введенням термінології, укладанням перших лізингових угод. 18 липня 1963 р. було затверджено та введено в дію ЦК УРСР, який регулював відносини майнового найму (оренди). В законодавстві 1980р. на зміну терміну «найм» прийшло визначення «оренда». Проте становлення лізингу в нашій країні припадає на середину 1989р. В цей час склалися необхідні економічні передумови для застосування відносин даного виду. Перехід до ринкових відносин загострили потребу господарюючих суб'єктів в нових шляхах надходження інвестицій. На початку 90-х років минуло століття господарюючі суб'єкти починають застосовувати угоди, які мають на меті інвестування належних їм активів та полягають у передачі одним суб'єктом іншому в найм майно, що відноситься до основних фондів. Вітчизняний законодавець запозичує термін «лізинг» для визначення таких відносин у податковому законодавстві. На початковому етапі становлення лізингових відносин їх регулювання відбувається за допомогою майнового найму та орендного законодавства. Тобто, розвиток лізингових операцій на внутрішньому ринку пов'язаний із переведенням підприємств на орендні форми господарювання [41, с.195].

Другий етап - кінець 1991р. - до 1996р. Характеризувався початком діяльності перших спеціалізованих лізингових компаній. Засновувалися підприємства та компанії, які надавали лізингові послуги. Згодом лізингові

компанії засновуються як з метою здійснення підприємницької діяльності, так і з метою поширення збуту продукції підприємств-виробників. В даний період вступили в дію Закон України «Про оподаткування прибутку підприємств», Кодекс торговельного мореплавства та інші акти, які регулювали лізингові операції [38, с.92].

Третій етап - починається з 1997р., коли приймається Закон України «Про лізинг» [62] і триває до 2001р. та характеризується організаційно-правовим становленням лізингу. 4 червня 1997р. було засновано Всеукраїнську асоціацію лізингу «Укрлізинг», до якої увійшло 16 лізингових компаній. 4 жовтня 1997р. Всеукраїнська асоціація лізингу «Укрлізинг» була прийнята членом Європейської федерації національних лізингових асоціацій - LEASEUROPE.

Четвертий етап починається з 2001 р. і триває аж до нині. Характеризується пошуком нових стимулів розвитку лізингових послуг. Новим поштовхом до розвитку лізингових відносин стало прийняття у 2003 р. Закону України «Про фінансовий лізинг» [63].

Взагалі ж правове регулювання лізингових відносин в Україні за часом можна умовно поділити на два періоди: до 16 грудня 1997р. та після цієї дати.

До прийняття першої редакції Закону України «Про лізинг» тобто до 16 грудня 1997р., правове забезпечення лізингу в Україні практично було відсутнє. У попередніх редакціях Цивільного кодексу про лізинг не згадувалося. З 1995р. у законодавстві існувало лише декілька спеціальних норм, що стосувалися лізингу. Все-таки прийняття Закону України «Про лізинг» [62] 16.12.97 р. стало визначальною подією у регулюванні лізингу в нашій державі. Але, враховуючи зміст неточностей та ряд недоліків, який містив даний закон і на які неодноразово вказували як науковці, так і підприємці, вимагав подальшого перегляду даної редакції з наступним доопрацюванням.

Нову редакцію закону було прийнято Верховною Радою України 18 грудня 2003р. під назвою Закон України «Про фінансовий лізинг» [63], який, в свою чергу, теж містить ряд недоліків. Крім того, розвитку лізингу сприяло прийняття Господарського, і Цивільного, кодексів України, які набули чинності

з 1 січня 2004р.

Сьогодні лізингова діяльність в Україні регулюється нормами Господарського, Цивільного та Податкового кодексів, законами України «Про фінансовий лізинг», «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг», «Про банки і банківську діяльність», а також нормативними актами Національного Банку України та Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. Даними законодавчими актами визначено загальні правові ознаки лізингової діяльності, механізм державного регулювання фінансового лізингу як фінансової послуги, порядок оподаткування лізингових операцій та правила здійснення цієї діяльності банками.

Норми Цивільного кодексу України [74] встановлюють правовий режим лізингу як окремого виду договірних зобов'язальних відносин, якими опосередковуються відносини щодо передачі майна у тимчасове користування. Так, відповідно до положень глави 58 ЦК України лізинг виступає як один із видів договору найму (оренди) поряд з прокатом, наймом (орендою) земельної ділянки, будівлі або іншої капітальної споруди, транспортного засобу. За договором найму (оренди) наймодавець передає або зобов'язується передати наймачеві майно у користування за плату на певний строк (ч. 1 ст. 759). Цивільний кодекс України (ст. 806) розрізняє два види лізингу - прямий і непрямий; останній має основні (проте не всі) ознаки фінансового лізингу [74].

Нормами Господарського кодексу України [18] встановлюється правовий режим лізингу як виду господарської діяльності відповідно до норм глави 30 розділу VI та визначаються особливості регулювання майнових відносин суб'єктів господарювання (ч. 2 ст. 4). Господарський кодекс України (ст. 292) містить положення про види (фінансовий та оперативний) та форми (зворотний, пайовий, міжнародний тощо) лізингу, проте без визначення цих понять [18].

Закон України «Про фінансовий лізинг» [63] визначив загальні правові та економічні засади лише фінансового лізингу і залишив поза увагою інші його

види. Так, згідно його ст. 1 фінансовий лізинг - це вид цивільно-правових відносин, що виникають із договору фінансового лізингу. Очевидно дві конструкції лізингу: договірна та операційна. І це при тому, що ці правові відносини оформлюються договором. Не дарма лізинг визначено як особливу форму оренди, пов'язану з передачею в користування машин, обладнання, інших матеріальних засобів і майна. Вона надає можливість підприємцям розширювати і модернізувати виробництво, не витрачаючи грошових коштів для інвестицій у власний основний капітал, а сплачуючи лише лізингові платежі [63].

Закон України «Про фінансовий лізинг» фактично побудовано виключно на цивільно-правовій основі, його предметом є регулювання в першу чергу саме договірних відносин. Між тим існує необхідність у врегулюванні лізингової діяльності як різновиду господарської, зокрема як різновид інвестиційної діяльності, що здійснюється суб'єктами ринку фінансових послуг [63].

Проте слід врахувати, що лізинг є одним із видів господарської діяльності, який спрямований на досягнення як соціальних так і економічних результатів. Сам договір - це лише зовнішня форма закріплення даних відносин, який не відображає всього комплексу регулювання лізингу. Тому ми погоджуємося з думкою науковців, які розробляли Господарський кодекс, що правове регулювання лізингових відносин має більше визначатися положеннями Господарського кодексу України.

Подальше застосування лізингу передбачають двосторонні міжнародні угоди про торговельно-економічне співробітництво, зокрема, Угода між Урядом України та Урядом Королівства Швеція про сприяння та взаємний захист інвестицій від 15.08.1995р.(ратифікована Законом України від 25.12.1996р.). Для здійснення лізингової діяльності на міждержавному рівні має велике значення ратифікація Конвенції «Про міжнародний фінансовий лізинг» від 28.05.1988р. (м. Оттава) [9] та Конвенції «Про міждержавний лізинг» від 25.11.1998р. [76].

Таким чином, основна проблема співвідношення цивільно-правового та господарсько-правового підходів щодо регулювання лізингу полягає у тому, що Цивільний кодекс України обмежується регулюванням лізингу як виду зобов'язальних договірних відносин щодо передачі майна у тимчасове користування, що має особистий майновий характер. Господарський кодекс України встановлює комплексне регулювання відносин лізингу як виду господарської діяльності, що охоплює в цілому господарсько-виробничі, організаційно-господарські і внутрішньогосподарські відносини. Проблема визначається насамперед практичним урахуванням мети правового регулювання, природи суспільних приватних та економічних відносин у сфері лізингу, правовим режимом діяльності громадян та суб'єктів господарювання, виходячи із їх потреб.

Вирішення зазначеної проблеми повинно здійснюватися із урахуванням мети, потреби й інтересу у проведенні лізингових операцій: з одного боку, громадян - щодо використання лізингу як засобу задоволення особистих потреб та інтересів, з іншого - суб'єктів господарювання щодо задоволення економічних інтересів. Ґрунтуючись на меті суб'єктів лізингу і враховуючи цивільно-правову та господарсько-правову природу суспільних відносин, механізм правового регулювання повинен включати відповідні норми реалізації права на захист (цивільно-правові або господарсько-правові) [45, с.83].

З метою оптимальної організації лізингових операцій на підприємстві слід подбати не тільки про повноту та достовірність інформаційного забезпечення, але і про систематизацію використовуваних джерел даних. В першу чергу інформаційну базу доцільно структурувати за модульним принципом, тобто визначати коло можливих джерел інформації. Склад бази даних аналізу ефективності лізингових операцій має свою специфіку.

Ефективність управління економічними процесами щодо лізингової діяльності в Україні значною мірою залежить від достовірності, оперативності та обґрунтованості інформації про сучасний стан лізингових відносин. Основним джерелом цієї інформації виступає система бухгалтерського обліку,

завдяки якій здійснюється процес її виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі зовнішнім і внутрішнім користувачам для прийняття рішень.

У стандартах бухгалтерського обліку не визначено порядок відображення операцій із повернення об'єкта фінансового лізингу. В П(С)БО 14 «Оренда» описано лише правила обліку при передачі об'єкта у фінансову оренду [46]. Відмовитися від договору фінансового лізингу може як лізингоотримувач, так і лізингодавець, але до рішення розірвати договір сторони повинні дійти спільно. В односторонньому порядку припинення лізингових відносин можливе лише при недотриманні умов договору відповідно до ст. 7 Закону України «Про фінансовий лізинг» [63].

Лізингове майно є об'єктом основних засобів, тому методологія його обліку відповідає основним принципам обліку основних засобів, але його облік має свою специфіку. Протягом основного строку експлуатації майно, передане у фінансовий лізинг, належить лізингодавцю, проте воно не відображається в його балансі. Лізингодавець визнає активи передані у фінансовий лізинг як дебіторську заборгованість лізингоодержувача.

Згідно П(С)БО 14 «Оренда» дохід від реалізації необоротних активів лізингодавець (орендодавець) показує у сумі мінімальних орендних платежів і негарантованої ліквідаційної вартості за вирахуванням фінансового доходу, що очікується до одержання [45]. Протягом строку фінансового лізингу цей дохід розподіляється між звітними періодами. При цьому використовують орендну ставку відсотка, яку множать на залишок дебіторської заборгованості на початок звітного періоду. Витратами звітного періоду визнаються інші витрати лізингових компаній, які пов'язані з лізинговою угодою і не компенсуються у складі платежів лізингоодержувача.

Одержаний у фінансовий лізинг актив оприбутковується лізингоодержувачем як надходження необоротних активів внаслідок здійснення капітальних вкладень. Первісна вартість визначається за найменшою на початок строку оцінкою: справедливою вартістю активу (за вирахуванням

субсидій і податків, що підлягають відшкодуванню) або теперішньою вартістю суми мінімальних лізингових (орендних) платежів. Для правильного відображення в обліку платежів за майно лізингоодержувач повинен чітко розділити загальну суму лізингового платежу на платіж, що відшкодовує вартість предмета лізингу та свої фінансові витрати [35, с.81].

Одним із недоліків документального відображення лізингових операцій є відсутність у типовій первинній формі обліку ф№ ОЗ1 «Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів» інформації про лізинг (назва лізингодавця, термін дії лізингу, періодичність сплати та метод нарахування лізингових платежів). Значить, перша дія облікового процесу не ідентифікується, а наступні «не мають права виникати». Надалі, така ситуація ускладнить аналіз і моніторинг лізингової операції, формування історії лізингу на підприємстві, встановлення випадків передчасного повернення предмету лізингу, надання у сублізинг.

Отже, бачимо перспективу розвитку інформаційного забезпечення для прийняття управлінських рішень щодо лізингових операцій саме у вдосконаленні методики та організації облікового процесу лізингових операцій. Нині в Україні відсутня необхідна достовірна інформаційна база не лише по кількісних, але й по якісних показниках, які характеризують вітчизняну лізингову діяльність. Державні статистичні органи не мають даних щодо обсягів лізингових послуг, кількості укладених, виконаних і невиконаних договорів, джерел фінансування, вартості техніки і обладнання, переданого в лізинг у розрізі видів економічної діяльності, суб'єктів господарювання та економіки в цілому. Це пояснюється недосконалістю та інформаційною обмеженістю звітності господарських структур.

Висновки до розділу 1

За результатами проведеного дослідження теоретичних основ управління лізинговими операціями підприємства можна зробити наступні висновки:

1. Встановлено, що будь-яке визначення лізингу лише з однієї позиції є обмеженим і не може врахувати всіх форм прояву цього досить складного й багатогранного економічного явища, яке належить до підприємницької діяльності більш високого рівня ніж оренда та кредит. Тому виникає необхідність у розробці певного підходу, який зміг би максимально охопити усі боки прояву лізингу. На нашу думку, таким може стати підхід щодо розгляду лізингу, виходячи із розуміння форми та змісту лізингових операцій по відношенню до кожного з учасників лізингового процесу, що дозволить поєднати існуючі трактування поняття лізингу.

2. Детальний аналіз та узагальнення підходів багатьох науковців до визначення сутності лізингу дав можливість розвинути дане поняття і розглядати його як особливий вид підприємницької діяльності, що одночасно реалізується у формі кредитно-інвестиційних та торговельно-майнових відносин на засадах середньострокового фінансування, пов'язаних із передачею майна у тимчасове користування, які здійснюються на умовах платності між продавцем, лізингодавцем і лізингоодержувачем у визначений договором термін.

3. Визначено, що лізингова діяльність є по суті пільговою галуззю інвестиційної діяльності. Це відбувається тому, що держава, змінюючи розміри податків, термін амортизації, вводячи певні пільги, стимулює надходження приватних інвестицій у ті чи інші галузі виробництва, що, в свою чергу, сприяє пожвавленню інвестиційного процесу та швидкому розвитку цих галузей, а отже, підвищенню добробуту суспільства в цілому, стабілізації позицій національної валюти.

4. Обґрунтовано, що розвиток лізингових відносин в Україні може стати одним із потужних важелів ефективних перетворень на макрорівні,

структурного оздоровлення економіки, включення інвестиційного процесу та інноваційного механізму технологічного оновлення автотранспортних підприємств, а також допоможе становленню вторинного ринку обладнання, збільшенню експортних можливостей суб'єктів підприємницької діяльності, імпорту високотехнологічного обладнання.

5. Встановлено, що ефективність є багатоаспектним поняттям, а тому для аргументування економічної доцільності тих чи інших заходів на практиці використовують різні методи оцінки результативності інвестиційних проектів. Статичні методи відрізняються простотою, але не враховують фактор часу. У той же час динамічні методи більш точніші, враховують часовий вплив, а тому й більш трудомісткі у використанні. Оскільки лізинг має всі ознаки інвестиційної діяльності, результативність реалізації лізингового проекту залежить від здатності суб'єктів лізингових відносин сформувати очікуваний економічний ефект від лізингової операції.

6. Обґрунтовано, що основна проблема співвідношення цивільно-правового та господарсько-правового підходів щодо регулювання лізингу полягає у тому, що Цивільний кодекс України обмежується регулюванням лізингу як виду зобов'язальних договірних відносин щодо передачі майна у тимчасове користування, що має особистий майновий характер. Господарський кодекс України встановлює комплексне регулювання відносин лізингу як виду господарської діяльності, що охоплює в цілому господарсько-виробничі, організаційно-господарські і внутрішньогосподарські відносини.

7. Доведено, що з метою оптимальної організації лізингових операцій на підприємстві слід подбати не тільки про повноту та достовірність інформаційного забезпечення, але і про систематизацію використовуваних джерел даних. В першу чергу інформаційну базу доцільно структурувати за модульним принципом, тобто визначати коло можливих джерел інформації. Склад бази даних аналізу ефективності лізингових операцій має свою специфіку.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЛІЗИНГОВИМИ ОПЕРАЦІЯМИ ТОВ «Г.Л.К.»

2.1. Організаційно-управлінський аналіз діяльності підприємства

Міжнародна транспортно-логістична компанія «Grand Logistic Company» (укр. - ТОВ «Гранд Лоджистікс Кампані», або скорочено ТОВ «Г.Л.К.»), надаючи послуги в сфері вантажних перевезень, зарекомендувала себе як надійний партнер, завдяки професіоналізму менеджерів-логістів. Основною метою транспортно-логістичної компанії є надання висококваліфікованих послуг у сфері доставки вантажів та логістичного обслуговування [55].

Організаційно-правова характеристика підприємства ТОВ «Г.Л.К.» представлена у табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Організаційно-правова характеристика підприємства ТОВ «Г.Л.К.» [55]

Ознака	Характеристика
Повне найменування юридичної особи	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ ГРАНД ЛОДЖИСТІКС КАМΠΑНІ
Скорочена назва	ТОВ «Г.Л.К.»
Статус юридичної особи	Не перебуває в процесі припинення
Дата реєстрації	11.09.2012 р.
Розмір статутного капіталу	4205,00 тис.грн.
Організаційно-правова форма	Товариство з обмеженою відповідальністю
Форма власності	Недержавна власність
Код ЄДРПОУ	38336602
Види діяльності	Основний: 52.29 Інша допоміжна діяльність у сфері транспорту Інші: 46.19 Діяльність посередників у торгівлі товарами широкого асортименту 52.21 Допоміжне обслуговування наземного транспорту 52.24 Транспортне оброблення вантажів
Місцезнаходження юридичної особи	Україна, м Київ, вул. Солом'янська 5, оф. 571

Отже, компанія ТОВ «Г.Л.К.» зареєстрована 11.09.2012 р. за юридичною адресою: Україна, м Київ, вул. Солом'янська 5, оф. 571. Керівником організації є Гасюк Віталій Зигмундович. Розмір статутного капіталу складає 4205,00 тис.грн. На момент останнього оновлення даних 11.09.2023 р. стан організації - не перебуває в процесі припинення.

Компанія ТОВ «Г.Л.К.» була створена в 2012 році і свій шлях розпочинала як невеликий сімейний бізнес. За 12 років діяльності компанія пройшла довгий шлях, на якому були і помилки, і перемоги, і форс-мажорні ситуації, і втома, і жага до нового – було усе. Але одне залишається незмінним – любов до своєї роботи [55].

На етапі становлення основою діяльності компанії ТОВ «Г.Л.К.» було перевезення збірних та генеральних вантажів в межах України та за кордон. З роками та досвідом розширили свої можливості, в тому числі завдяки своїм клієнтам та їхній довірі. Зараз у компанії борються за перевезення будь-якої складності. Величезний досвід дозволяє розраховувати найскладніші алгоритми перевезень будь-яких вантажів: від продуктів харчування до небезпечних рідин.

ТОВ «Г.Л.К.» – це сучасна транспортна компанія з новітніми поглядами, яка постійно вдосконалює себе. Знання і досвід відіграють значну роль в роботі компанії. У компанії вважають своєю величезною перевагою те, що успішність своєї компанії ми визначаємо не кількістю зароблених грошових знаків, а якістю роботи. Збільшення кількості задоволених клієнтів – мета та капітал ТОВ «Г.Л.К.».

ТОВ «Г.Л.К.» можна назвати інтернаціональною компанією, адже в компанії працюють як з резидентами України, так і з компаніями із багатьох інших європейських країн.

Сьогодні основними векторами розвитку ТОВ «Г.Л.К.» є інновації та сучасний сервіс. Простота, надійність, сучасність, комфорт – ті переваги, які пропонують своїм клієнтам у компанії.

Транспортна компанія ТОВ «Г.Л.К.» здійснює як міжнародні перевезення, так і вантажоперевезення по Україні різними видами транспорту. Фахівцями

ТОВ «Г.Л.К.» налагоджена система доставки вантажів в країни Європи (Франція, Іспанія, Німеччина, Англія, Італія, Португалія, Польща), СНД (Молдова, Азербайджан, Грузія, Казахстан), а також Азії (Афганістан, Іран, Ірак, Монголія). Вони завжди нададуть допомогу в оформленні документації, підберуть необхідний вид транспорту, розроблять оптимальний маршрут перевезення, а також сприятимуть в митному оформленні вантажу.

Стратегічні пріоритети розвитку підприємства ТОВ «Г.Л.К.» на ринку наступні [55]:

- надавати відповідальні послуги;
- надання клієнтам найдоступніших цін в Україні;
- знижки партнерам і постійним клієнтам;
- підтримувати високі стандарти при перевезенні;
- безперервне поліпшення якості пропонованих послуг;
- безпека вантажних перевезень;
- страхування вантажів air & amp; ocean;
- високоефективні митно-брокерські послуги;
- служба дотримання якості перевезень;
- ми забезпечуємо повну безпеку вашого вантажу.

Автопарк ТОВ «Г.Л.К.» налічує 30 Mercedes-Benz Actros класів Євро-5 та Євро-6. Сюди входять 24 одиниць з тентовими причепами Koegel та Schmitz та 6 причепів-рефрижераторів Schmitz. Компанія володіє найсучаснішими тентовими мега-напівпричепами [31].

Всі транспортні засоби належать компанії, що забезпечує значну конкурентну перевагу на ринку. З огляду на це, ТОВ «Г.Л.К.» пропонує цілий ряд транспортних послуг, а саме перевезення [55]:

- вантажі в тентових причепах (комплектні та збірні);
- холодильники;
- небезпечні вантажі (ADR);

Наявність декількох дозволів ЄКМТ загальною кількістю 96 одиниць (у 2019 році) дозволяє транспортувати товари до країн-членів ЄКМТ.

Страхування відповідальності CMR у розмірі 300 000 євро пропонує клієнтам гарантію збереження цілісності вантажу, що перевозиться. Компанія є повноправним членом Асоціації міжнародних автомобільних перевізників (AsMAP).

ТОВ «Г.Л.К.» тісно співпрацює з провідними національними та європейськими експедиторами, а також з прямими замовниками для забезпечення повної та безперебійної роботи транспорту.

Великий автопарк, багатий досвід та високий професіоналізм персоналу створюють ланцюжок з цінностей компанії, що дозволяють забезпечити надійну, своєчасну та безпечну доставку товарів за доступною ціною.

Основною метою компанії ТОВ «Г.Л.К.» є отримання прибутку за рахунок збільшення виробництва та реалізації, збільшення власного капіталу для забезпечення стабільного фінансового стану. Для цього потрібно постійно підтримувати платоспроможність та прибутковість компанії, а також оптимальну структуру активів та пасивів балансу [55].

Основні показники діяльності підприємства - це виконання запланованого обсягу робіт, ремонт транспортних засобів у натуральному вираженні, наявність валового прибутку і, відповідно, позитивний фінансовий результат. Технічні та експлуатаційні показники використання транспортних засобів та механізмів розраховуються за останні три роки на основі даних, зібраних у компанії ТОВ «Г.Л.К.», і наведені в табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Техніко-експлуатаційні показники використання
автотранспорту та механізмів ТОВ «Г.Л.К.»

Показники	Роки			2022 р. до 2020 р.	
	2020 р.	2021 р.	2022 р.	+/-	%
Кількість автотранспорту та механізмів	200	212	216	16	8,00
Кількість рейсів	1748	2083	2197	449	25,69
Середній пробіг одного автомобіля, км	103683	112533	117568	13885	13,39
Середній пробіг за один рейс, км	5927	6046	6221	294	4,96
Середній обсяг перевезень, т.	16,1	16,3	17,1	1,0	6,21

Продовження таблиці 2.2

Загальний пробіг, тис км	10359,6	12594,3	13667,2	3307,6	31,93
Перевезено вантажів, т.	63657	74338	80896	17239	27,08
Вантажообіг, тис т/км	140455	174733	197242	56787	40,43

Ці показники показують, що завдяки зростаючому попиту на перевезення через компанію ТОВ «Г.Л.К.» за останні 3 роки збільшилась кількість перевезених вантажів, збільшилась кількість легкових автомобілів та вантажообігу, а також кількість рейсів, що призвело до збільшення доходів від транспортних послуг.

Організаційна структура підприємства ТОВ «Г.Л.К.» характеризує її побудову, просторово-часове розміщення її частин, взаємозв'язані між собою і являє впорядковану сукупність стійко взаємопов'язаних елементів, та забезпечують функціонування і розвиток організації як єдиного цілого.

Організаційна структура управління господарською діяльністю ТОВ «Г.Л.К.» представлена на рис. 2.1.

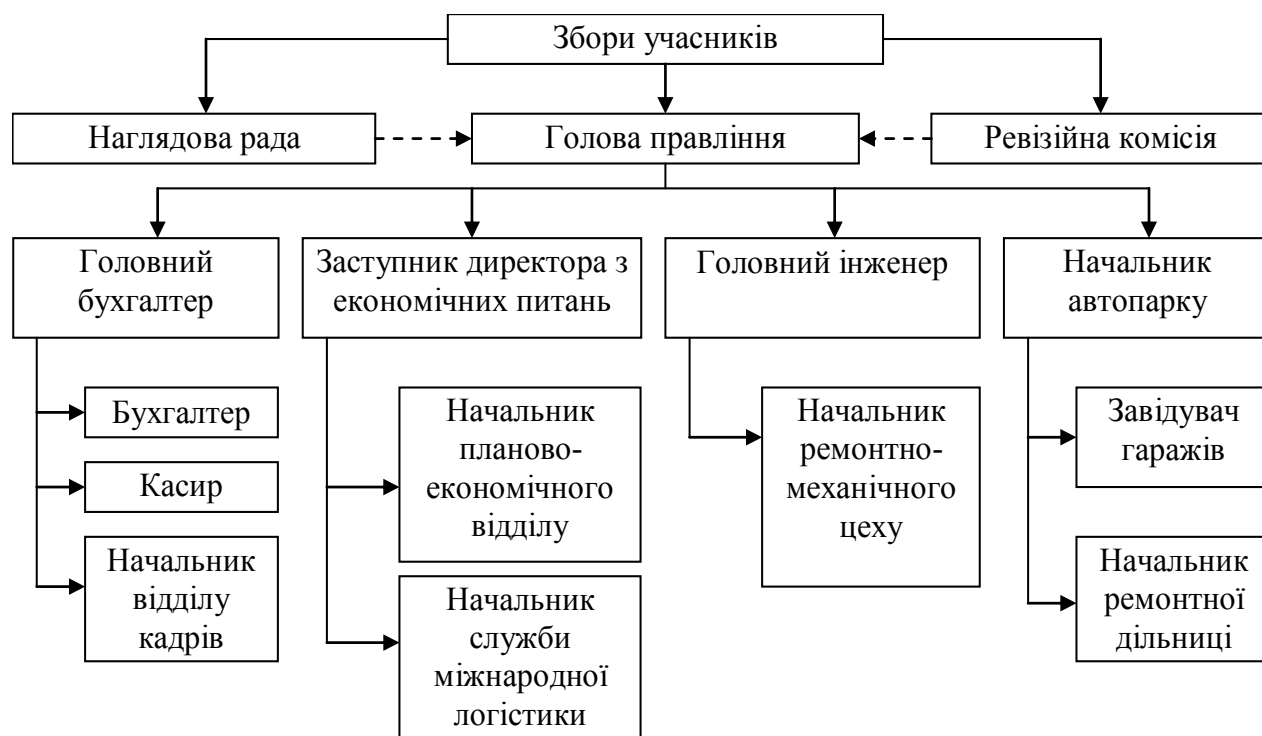

Рис. 2.1. Організаційна структура управління господарською діяльністю ТОВ «Г.Л.К.»

Слід зазначити, що зазначена на рис. 2.1 структура є найпоширенішим типом структури ієрархічного типу автотранспортних підприємств, має велике число горизонтальних і вертикальних зв'язків і невеликою кількістю низових ланок управління у прийнятті рішень.

На основі аналізу ефективності використання транспортних засобів та механізмів на підприємстві можна зробити наступні висновки:

- автопарк ТОВ «Г.Л.К.» в основному оснащений автомобілями, придбаними до 2010 року;

- тарифи на перевезення є досить демократичними, оскільки заощаджуються значні витрати на паливо, автомобільні шини та запасні частини для здійснення ремонту автомобілів.

Основою діяльності ТОВ «Г.Л.К.» є автомобільні перевезення, як по Україні так і у міжнародному сполученні. Автоперевезення вантажів здійснюються в різних форматах - збірному або повнокомплектними авто. Збірні вантажоперевезення підійдуть представникам середнього і малого бізнесу, а повнокомплектні - великим корпораціям, холдингам, фабрикам, промисловим компаніям, тощо.

Внутрішньоукраїнські перевезення в основному представлені збіркою лінією, таким чином транспортується близько 86,5% вантажів. Такі переміщення реалізуються власним автопарком та транспортом довгострокових партнерів із залученням власних складських площ по всій Україні.

Відміною від внутрішньоукраїнських перевезень є наявність певних правил, яким має відповідати вантаж, адже міжнародне сполучення змушує стикатись із рядом ускладнень, таких як митне оформлення, перетин кордону, дозвільна документація, тощо.

До перевезень у міжнародному сполученні не приймаються вантажі, що в силу свого характеру є проблемними: фрукти, овочі, дрова, торф, пеллети, граніт, тощо. Наразі компанія ТОВ «Г.Л.К.» орієнтована на обслуговування підприємств будь-якого розміру та характеру виробництва, які потребують транспортування, зберігання та оформлення вантажів.

Зараз основними клієнтами ТОВ «Г.Л.К.» є компанії харчової, меблевої та машинобудівної галузей та компанії-рітейлери, що користуються переважно послугами з організації перевезень та складським зберіганням.

У співпраці з клієнтами ТОВ «Г.Л.К.» націлена на довгострокову роботу, чим пояснюється пропорція постійних та нових споживачів – у 2022 році частка нових клієнтів складала близько 38%.

Характеристики компаній, на співпрацю з якими направлена діяльність ТОВ «Г.Л.К.» подана в табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Сегментація споживачів послуг ТОВ «Г.Л.К.»

Ознака	Відповідний сегмент ринку
Вид діяльності	Виробничі компанії, що мають потребу у збуті/постачанні/зберіганні продукції Компанії-дистрибутори, що займаються закупівлею/продажем партій товарів
Місцезнаходження	Тяжіння до областних центрів, або міст зі зручним транспортним сполученням
Форма господарювання	Переважно ТОВ, ПАТ, ПрАТ.
Масштаб компанії	Малі, крупні та середні компанії
Характер вантажу	Товар для комерційної діяльності, палетований
Потреба у послугах	Компанії, що користуються комплексом послуг: зберіганням та митним оформленням, перевезеннями та зберіганням, тощо

Таким чином, слід зазначити, що за 2020-2022 роки компанія активно розвивала співпрацю із крупними клієнтами. До таких можна віднести Metro Cash&Carry, IKEA, Limagrain, Elecrtolux, Nestle, Yves Rocher та ін. Серед вітчизняних компаній з ТОВ «Г.Л.К.» вели співпрацю АТБ, Рошен, Ніжинський консервний завод, Сільпо-Фуд, тощо. Наразі структура вантажів є доволі неоднорідною, це пояснюється направленістю компанії на співпрацю з різними галузями виробництва та різнопрофільними підприємствами. До транспортування приймаються вантажі будь-якого характеру, в тому числі небезпечні, рефрижераторні та негабаритні. Вигода співробітництва з ТОВ «Г.Л.К.» для споживачів перш за все виражається у зниженні затрат.

2.2. Діагностика фінансово-економічного стану підприємства

У процесі забезпечення ефективного управління підприємством і його стійкого розвитку значної ролі набуває достовірна діагностика фінансово-економічного стану. Однією із проблем оцінки діяльності підприємства на стадії нестійкого розвитку є обмеженість методології та нечітке визначення комплексу показників, що характеризує оцінку ефективності фінансово-економічного стану.

Основним напрямом економічного зростання результуючих показників роботи підприємства ТОВ «Г.Л.К.» є стимулювання сталого розвитку та збільшення показників за рахунок ефективності роботи. Проте оцінка ефективності функціонування процесів розвитку для підприємства вимагає проведення адекватної діагностики його фінансово-економічного стану.

Можна визначити «фінансово-економічний стан підприємства» як явище, що характеризується сукупністю значень економічних показників, що сформувалися в процесі господарської роботи підприємства в умовах, що склалися в певний час. Під умовами, що склалися, можна розуміти об'єктивні фактори внутрішнього і зовнішнього середовища підприємства ТОВ «Г.Л.К.», що впливають на значення фінансово-економічних показників при повторних спостереженнях.

Таким чином, діагностика фінансово-економічного стану підприємства ТОВ «Г.Л.К.» – це процес діагностики певної системи показників господарської роботи підприємства, що формуються внаслідок впливу внутрішніх та зовнішніх факторів, з метою визначення економічного стану об'єкта дослідження на певний момент часу та віднесення об'єкта до певного класу стану.

Внаслідок проведення якісної діагностики фінансово-економічного стану підприємства, передусім, доцільно розрахувати основні економічні показники діяльності ТОВ «Г.Л.К.», що представлено у табл. 2.4.

Таблиця 2.4

Основні економічні показники діяльності ТОВ «Г.Л.К.»

Показники	Роки			2022 р. до 2020 р.	
	2020 р.	2021 р.	2022 р.	+, –	%
Чистий дохід, тис. грн.	265898	197849	213167	-52731	-19,83
Валовий прибуток, тис. грн.	50729	29610	34176	-16553	-32,63
Чистий прибуток, тис. грн.	15483	6559	7142	-8341	-53,87
Середньорічна вартість активів, тис. грн.	239752,0	247933,5	250193,0	10441,0	4,35
Середньорічна вартість необоротних активів, тис. грн.	76497,5	73657,0	98140,0	21642,5	28,29
Середньорічна вартість оборотних активів, тис. грн.	163254,5	174276,5	152053,0	-11201,5	-6,86
Середньооблікова чисельність працівників, осіб	76	82	79	3	3,95
Фондовіддача, грн.	3,48	2,69	2,17	-1,30	-37,51
Фондоозброєність, тис. грн /ос.	0,03	0,03	0,04	0,01	46,97
Продуктивність праці, тис. грн. /ос.	1006,55	898,26	1242,28	235,73	23,42
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	3498,66	2412,79	2698,32	-800,34	-22,88

За результатами проведеного аналізу встановлено, що у 2020 р. загальні обсяги чистого доходу від надання транспортно-логістичних послуг ТОВ «Г.Л.К.» становили 265898 тис.грн. У 2022 р. спостерігалось скорочення обсягів господарської діяльності (чистого доходу) на 52731 тис.грн., або на 19,83 %, що складало 213167 тис.грн. Валовий фінансовий результат, що характеризує різницю між чистим доходом та собівартістю реалізованої продукції, також скоротився за аналізований період на 16553 тис.грн., або на 32,63 %, що становило 34176 тис.грн. у 2022 р.

Можна стверджувати, що операційна діяльність ТОВ «Г.Л.К.» була прибутковою, проте, слід констатувати, що компанія характеризувалася скороченням чистої прибутковості у 2022 р. Загальний обсяг чистого фінансового результату становив 7142 тис.грн., що на 8341 тис.грн., або на 53,87 % менше, ніж у 2020 р.

Майновий стан компанії ТОВ «Г.Л.К.» був надзвичайно стабільним впродовж аналізованого періоду. Так, середньорічна вартість активів підприємства у 2022 р. збільшилась на 10441 тис.грн., або на 4,35 %, що сягало

рівня 250193 тис.грн. Водночас, в складі майна найбільшу частку посідали оборотні активи, середньорічна вартість яких була 152053 тис.грн., що на 11201,5 тис.грн., або на 6,86 % менше, ніж у 2020 р. Середньорічна вартість необоротних активів, водночас, зросла на 21642,5 тис.грн., або на 28,29 %, що становило 98140 тис.грн.

Можна стверджувати, що фондівдача – це економічний показник, що відображає ефективність використання основних засобів ТОВ «Г.Л.К.». Значення показника говорить про те, скільки продукції вироблено та скільки надано послуг на кожну гривню фінансових ресурсів вкладену в основні засоби. Аналіз засвідчив, що у 2022 р. зафіксовано значне зменшення значення цього показника, а саме на 1,30 грн., або на 37,51 %, що становило 2,17 грн. Фондоозброєність у ТОВ «Г.Л.К.» характеризувалася низьким та фактично негативним значенням, що засвідчує недостатню ефективність використання основного капіталу ТОВ «Г.Л.К.».

Важливим показником, що відображає якісний стан використання трудових ресурсів слід вважати продуктивність праці. Так, у 2022 р. продуктивність праці на підприємстві ТОВ «Г.Л.К.» мала значення на рівні 1242,28 грн./людину, що на 235,73 тис.грн., або на 23,42 % більше, ніж у 2020 р.

Успішна діяльність підприємства ТОВ «Г.Л.К.» в умовах ринкової економіки багато в чому визначається ефективним функціонуванням системи управління майном, яка має бути спрямована на його збереження та оптимальне використання. Оцінка майнового стану є важливим напрямом діагностики фінансового становища суб'єктів господарювання. Вона дозволяє запобігти негативним тенденціям та зменшити ризик банкрутства, адже здійснення процесу виробництва неможливе без наявності основних фондів та оборотних активів. Управління майновим станом виступає визначальним та стратегічно важливим фактором забезпечення сталого фінансового стану підприємства ТОВ «Г.Л.К.».

Характеристика майна підприємства ТОВ «Г.Л.К.» та джерел його формування за балансом представлена у табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Характеристика майна підприємства ТОВ «Г.Л.К.»
та джерел його формування за балансом

Показники	2020 р.		2021 р.		2022 р.		2022 р. до 2020 р.		
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	+, –	%	п.с.
Активи									
1. Необоротні активи:	74795	30,37	72519	29,05	123761	49,35	48966	65,47	18,98
в т.ч. основні засоби	74258	30,15	71502	28,65	65742	26,21	-8516	-11,47	-3,94
2. Оборотні активи	171468	69,63	177085	70,95	127021	50,65	-44447	-25,92	-18,98
в т.ч. запаси	54707	22,21	89519	35,86	83246	33,19	28539	52,17	10,98
дебіторська заборгованість	113934	46,27	85022	34,06	39679	15,82	-74255	-65,17	-30,44
грошові кошти	2186	0,89	2130	0,85	3196	1,27	1010	46,20	0,39
Пасиви									
1. Власний капітал	191798	77,88	191850	76,86	190900	76,12	-898	-0,47	-1,76
в т.ч. зареєстрований капітал	4205	1,71	4205	1,68	4205	1,68	0	0,00	-0,03
нерозподілений прибуток	16708	6,78	205	0,08	750	0,30	-15958	-95,51	-6,49
2. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	5712	2,32	5892	2,36	6930	2,76	1218	21,32	0,44
3. Поточні зобов'язання і забезпечення	48753	19,80	51862	20,78	52952	21,11	4199	8,61	1,32
Баланс	246263	100,00	249604	100,00	250782	100,00	4519	1,84	х

Аналіз показав, що у 2020-2022 рр. ТОВ «Г.Л.К.» нарощувало свій потенціал формування майна. Загальна вартість майна компанії у 2022 р. становила 250782 тис.грн., що на 4519 тис.грн., або на 1,84 % більше, ніж у 2020 р. Водночас, вартість необоротних активів компанії становила 123761 тис.грн. (49,35 % структури майна), а оборотних активів – 127021 тис.грн. (50,65 % структури майна). ТОВ «Г.Л.К.» характеризувалося посередньою часткою основних активів в структурі майна, лише 26,21 % та досить вагомою часткою запасів, а саме 33,19 %. Позитивна динаміка спостерігалась у скороченні вартості дебіторської заборгованості підприємства у 2022 р. на

74255 тис.грн., або на 65,17 %.

Аналіз пасивів ТОВ «Г.Л.К.» засвідчив, що власний капітал мав частку в обсязі 76,12 % структури загальних зобов'язань, а поточні зобов'язання і забезпечення були на рівні 21,11 % структури. Вартість зареєстрованого капіталу підприємства була незмінною на рівні 4205 тис.грн. Довгострокові зобов'язання і забезпечення становили 6930 тис.грн., що на 1218 тис.грн., або на 21,32 % більше, ніж у 2020 р. Поточні зобов'язання і забезпечення мали значення на рівні 52952 тис.грн., що на 4199 тис.грн., або на 8,61 % більше, ніж у 2020 р. ТОВ «Г.Л.К.» характеризувалося малою сумою нерозподіленого прибутку, а саме 750 тис.грн. у 2022 р., що на 15958 тис.грн., або на 95,51 % менше, ніж у 2020 р.

Оцінка фінансових результатів діяльності є цілеспрямованим процесом визначення найбільш раціональних способів використання ресурсів підприємства та структурування його коштів. Результати такого фінансового аналізу виступають як інструмент прогнозування показників підприємства та його фінансової діяльності в цілому. Особливістю оцінки фінансових результатів діяльності підприємства ТОВ «Г.Л.К.» є її ринковий характер. Це означає, що така оцінка не зводиться лише до обліку одних витрат на придбання або створення об'єкта дослідження, вона розглядає всі ринкові фактори в сукупності: фактор ризику та фактор часу, ринкову кон'юнктуру, модель та рівень конкуренції, мікро- та макроекономічне середовище, а також інші економічні особливості об'єкта дослідження.

Механізм формування фінансових результатів діяльності підприємства ТОВ «Г.Л.К.» проаналізовано у табл. 2.6.

Результати проведеного дослідження засвідчили, що у 2022 р. відбулося скорочення чистого доходу від реалізації продукції ТОВ «Г.Л.К.» на 52731 тис.грн., або на 19,83 %, що становило 213167 тис.грн. Водночас, собівартість реалізованої продукції зменшилась на 36178 тис.грн., або на 16,81 %, що становило 178991 тис.грн. Обсяг валового прибутку ТОВ «Г.Л.К.» становив 34176 тис.грн., що на 16553 тис.грн., або на 32,63 % менше, ніж у 2020 р.

Механізм формування фінансових результатів діяльності
підприємства ТОВ «Г.Л.К.», тис.грн.

Показники	Роки			2022 р. до 2020 р.	
	2020 р.	2021 р.	2022 р.	+, –	%
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	265898	197849	213167	-52731	-19,83
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	215169	168239	178991	-36178	-16,81
Валовий прибуток	50729	29610	34176	-16553	-32,63
Інші операційні доходи	6321	5041	6912	591	9,35
Адміністративні витрати	5701	6166	7543	1842	32,31
Витрати на збут	8717	4830	5598	-3119	-35,78
Інші операційні витрати	20702	13457	15221	-5481	-26,48
Фінансовий результат від операційної діяльності	21930	10198	12726	-9204	-41,97
Фінансові витрати	1553	1488	1612	59	3,80
Інші витрати	8	5	6	-2	-25,00
Фінансовий результат до оподаткування	20424	8715	11122	-9302	-45,54
Чистий фінансовий результат	15483	6559	7142	-8341	-53,87

Аналіз показав, що у 2022 р. відбулося збільшення адміністративних витрат на 1842 тис.грн., або на 32,31 % та скорочення витрат на збут на 3119 тис.грн., або на 35,78 %, що становило 7543 тис.грн. та 5598 тис.грн. відповідно.

Фінансовий результат від операційної діяльності ТОВ «Г.Л.К.» зменшився на 9204 тис.грн., або на 41,97 %, що становило 12726 тис.грн. Підприємство є платником податку на прибуток. ТОВ «Г.Л.К.» відрізнялося позитивним значенням чистого фінансового результату у 2022 р., в обсязі 7142 тис.грн., що на 8341 тис.грн., або на 53,87 % менше, ніж у 2020 р.

Під фінансовим станом розуміється здатність підприємства фінансувати свою діяльність. Воно характеризується забезпеченістю фінансовими ресурсами, необхідними для нормального функціонування підприємства, доцільністю їх розміщення та ефективністю використання, фінансовими взаємовідносинами з іншими юридичними та фізичними особами,

платоспроможністю та фінансовою стійкістю.

Фінансовий стан може бути стійким, нестійким та кризовим. Здатність підприємства ТОВ «Г.Л.К.» своєчасно проводити платежі, фінансувати свою діяльність на розширеній основі свідчить про його добрий фінансовий стан.

Головна мета аналізу фінансового стану - своєчасно виявляти та усувати недоліки у фінансовій діяльності та знаходити резерви покращення фінансового стану підприємства ТОВ «Г.Л.К.» та його платоспроможності.

Динаміка показників оцінки фінансового стану підприємства ТОВ «Г.Л.К.» представлена у табл. 2.7.

Таблиця 2.7

Динаміка показників оцінки фінансового стану підприємства ТОВ «Г.Л.К.»

Показники	Роки			2022 р. до 2020 р.	
	2020 р.	2021 р.	2022 р.	+, –	%
Коефіцієнт загальної ліквідності	3,52	3,41	2,40	-1,12	-31,80
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,04	0,04	0,06	0,02	34,61
Чистий оборотний капітал, тис.грн.	122715	125223	74069	-48646	-39,64
Коефіцієнт автономії	0,78	0,77	0,76	-0,02	-2,26
Коефіцієнт фінансової залежності	1,28	1,30	1,31	0,03	2,31
Коефіцієнт фінансової стійкості	3,52	3,32	3,19	-0,33	-9,47
Коефіцієнт оборотності активів	1,11	0,80	0,85	-0,26	-23,18
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	1,44	1,03	1,11	-0,33	-22,90
Рентабельність господарської діяльності, %	8,16	4,52	5,36	-2,80	x
Рентабельність власного капіталу, %	8,41	3,42	3,73	-4,68	x
Рентабельність продукції, %	15,82	10,39	10,95	-4,87	x

Таким чином, за результатами проведеного дослідження можна стверджувати, що компанія ТОВ «Г.Л.К.» характеризувалася стабільним значенням відповідних показників фінансового стану у 2022 р. Отже, коефіцієнт загальної ліквідності при нормативному значенні більше 1 у 2022 р. зменшився на 1,12 пункти до значення 2,40, яке визначено в межах нормативу. Водночас, коефіцієнт абсолютної ліквідності відзначався незадовільним та низьким значенням на рівні 0,06, що засвідчує низький рівень

платоспроможності ТОВ «Г.Л.К.» у 2022 р. Чистий оборотний капітал був позитивним протягом аналізованого періоду та характеризувався досить вагомих значенням в межах 74069 тис.грн., проте спостерігалось його скорочення на 48646 тис.грн., або на 39,64 %. Коефіцієнт автономії відображає високе та позитивне значення на підприємстві ТОВ «Г.Л.К.». У 2022 р. значення цього індикатора було на рівні 0,76, що на 0,02 пункти менше, ніж у 2020 р. Коефіцієнт фінансової стійкості у 2022 р. мав сприятливе та високе значення. Підприємство ТОВ «Г.Л.К.» здійснювало господарську діяльність у 2022 р. ефективно.

2.3. Оцінка системи управління лізинговими операціями на підприємстві

В сучасних умовах розвиток лізингу, як сучасної форми кредиту сприяє загальній тенденції світового економічного розвитку, процесам інтернаціоналізації виробництва та капіталу, міжнародної економічної інтеграції, зменшенню обігу ліквідних засобів на грошовому ринку, а також сприяє посиленню конкуренції. У 2006 році Україна приєдналася до Конвенції УНІДРУА про міжнародний фінансовий лізинг. Це приєднання відкрило перспективи для подальшої праці з міжнародними лізинговими компаніями. Оскільки норми даної Конвенції діють при майнових відносинах, які виникають при укладанні та реалізації договорів, пов'язаних з операціями лізингу, сторонами яких є компанії різних країн [53].

Аналізуючи ринок лізингу у європейських державах, можна сказати, що сукупна вартість угод фінансового лізингу укладених у Німеччині складає – 43,8 млрд. євро, Франції – 36,4 млрд. євро, Великобританії – 34,9 млрд. євро [57]. В Україні на початок 2023 року сукупна вартість угод фінансового лізингу, становила 4,3 млрд. євро, що у десять разів менше, ніж аналогічний показник розвинутих країн.

На даний час найбільш поширеним є лізинг вантажних автомобілів,

морських та повітряних суден, інформаційної техніки. Постачання цієї техніки на лізинговій основі пропонують «RENAULT», «DAF», «SCANIA», «IBM», «HP» та ін. Багато іноземних компаній готові фінансувати розвиток співробітництва з провідними вітчизняними лізинговими компаніями, щодо постачання в Україну сільськогосподарської та тракторної техніки й обладнання - «John Dear», «Bizon», «NEUERO», «URSUS», «PROKOP»; будівельної техніки - «Caterpillar», «ZEPPELIN», «TATRA», «Condor»; автотехніки - «MAN», «Mercedes», «Mitsubishi», «Volvo», «Shčoda» на лізинговій основі. В Україні вітчизняні міжнародні перевізники за допомогою лізингу, змогли оновити свій автомобільний парк на суму, яка складає понад 380 млн дол. США [57].

Переломним в сфері лізингу став 2015 рік. Багато іноземних фінансових установ згортають лізингові програми: «Райффайзен Лізинг» передав цей напрям банку, ТОВ «УніКредит Лізинг» призупинив фінансування, «VAB Лізинг» більше працював з роздробом, малим і середнім бізнесом, а зараз, коли VAB Банк ліквідується, Фонд гарантування вкладів продав цю лізингову компанію, і її доля під питанням [53].

На закінчення проведеного аналізу стану лізингового ринку в Україні складений SWOT-аналіз (табл. 2.8).

Таблиця 2.8

SWOT-аналіз лізингового ринку України

Сильні сторони	Можливості
1. Державна підтримка лізингових програм у пріоритетних галузях економіки. 2. Удосконалення та стандартизація лізингового законодавства. 3. При реалізації лізингових проектів надаються податкові, митні, інвестиційні пільги і преференції. 4. Державно-приватне партнерство при лізингових операціях. 5. Спрощення судово-адміністративних процедур при вилученні предмета лізингу в невідповідальних лізингоотримувачів.	1. Використання програм лізингу задля ефективного розвитку стратегічних загальнодержавних, галузевих та регіональних програм розвитку. 2. Впровадження нових лізингових програм, продуктів та послуг, конкурентоспроможних із світовими лідерами. 3. Диверсифікованість джерел фінансування лізингової діяльності. 4. Створення позитивних умов для активного залучення іноземних інвестицій.

Продовження таблиці 2.8

Слабкі сторони	Загрози
1. Низький рівень стійкості на ринку комерційних лізингових компаній. 2. Недостача «довгих» і «широких» грошей в інвестиційному процесі. 3. Відсутність якісної і достовірної статистичної звітної інформації. 4. Дуже вузька база фондування лізингових компаній.	1. Вихід на український ринок сильних іноземних лізингових компаній. 2. Часті зміни лізингового законодавства (нормативних актів). 3. Нестабільність національної валюти. 4. Зростання інфляції, що призводить до подорожчання вартості залучених фінансових ресурсів. 5. Зниження рейтингів країни на міжнародній арені в сфері кредитування та лізингу.

Сформована матриця SWOT-аналізу лізингового ринку показує, що перевага якісних характеристик внутрішніх сильних сторін та можливостей над слабкими сторонами і зовнішніми загрозами, що дає змогу прогнозувати подальше зростання вітчизняного лізингового ринку послуг в найближчій час (1-2 роки), тобто, відбувається збереження позитивної динаміки.

Експерти виокремлюють два прогнози розвитку вітчизняного лізингу. Перший – песимістичний, він передбачає скорочення кредитування для більшості лізингових компаній, що призведе до згортання їхньої діяльності. У 2020-2021 р. він практично реалізувався. Другий прогноз – оптимістичний, який допускає високу дохідність на українському ринку, яка приведе до переливу іноземного капіталу, це стосується всіх позицій фінансування, зокрема, банківського кредитування, захисту лізингових активів. За даним прогнозом реалізація у 2023 – 2024 рр. Хоча на практиці можуть бути задіяні й інші сценарії, як проміжні між розглянутими. Проведений SWOT-аналіз підтверджує про необхідність та перспективність подальшого розвитку лізингу в Україні.

Дослідження засвідчили, що транспортно-логістична компанія ТОВ «Г.Л.К.» є активним учасником лізингових операцій, оскільки оновлення транспортного парку здійснюється, частково, з використанням механізму лізингових відносин.

Динаміка оновлення основних засобів підприємства ТОВ «Г.Л.К.» з використанням лізингу представлена у табл. 2.9.

Таблиця 2.9

Динаміка оновлення основних засобів підприємства
ТОВ «Г.Л.К.» з використанням лізингу

Показники	Роки			2022 р. до 2020 р.	
	2020 р.	2021 р.	2022 р.	+, –	%
Основні засоби підприємства за залишковою вартістю, тис.грн.	74258	71502	65742	-8516	-11,47
Надходження основних засобів, тис.грн.	13424	12613	12176	-1248	-9,30
Надходження основних засобів за угодами лізингу, тис.грн.	5467	4987	4123	-1344	-24,58
Частка основних засобів за угодами лізингу в загальних обсягах надходження, %	40,73	39,54	33,86	-6,86	x

Аналіз показав, що загальна вартість основних засобів підприємства у 2022 році склала 65742 тис.грн., що на 8516 тис.грн., або на 11,47 % менше, ніж у 2020 році. Також, відбувається скорочення надходжень нових основних засобів підприємства на 1248 тис.грн., або на 9,30 %. При цьому, надходження основних засобів за угодами лізингу на підприємстві у 2022 році склали 4123 тис.грн., що на 1344 тис.грн., або на 24,58 % менші, ніж у 2020 році. Доводиться констатувати, що частка основних засобів за угодами лізингу в загальних обсягах надходження скоротилася на 6,86 пунктів та у 2022 році становила 33,86 %.

Динаміка та структура видів основних засобів, які фінансуються на основі лізингових операцій ТОВ «Г.Л.К.» представлена у табл. 2.10.

Таблиця 2.10

Динаміка та структура видів основних засобів, які фінансуються на основі
лізингових операцій ТОВ «Г.Л.К.»

Види основних засобів	2020 р.		2021 р.		2022 р.		2022 р. до 2020 р.	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	+/-	%
Вантажні транспортні засоби	4570	83,6	4094	82,1	3472	84,2	-1099	-24,04
Легковий автотранспорт	415	7,6	394	7,9	293	7,1	-123	-29,55

Продовження таблиці 2.10

Телекомунікаційне обладнання	295	5,4	214	4,3	280	6,8	-15	-5,03
Системи диспетчерського обслуговування транспортних перевезень	262	4,8	289	5,8	132	3,2	-130	-49,72
Інші види основних засобів	186	3,4	284	5,7	78	1,9	-108	-57,86
Разом	5467	100	4987	100	4123	100	-1344	-24,58

На основі проведеного вище аналізу, можна зробити висновок про те, що обсяги лізингових операцій скоротились. В структурі лізингових операцій найбільшу питому вагу займають лізингові відносини у сфері постачання вантажних транспортних засобів від провідних автомобільних компаній світу на підприємство ТОВ «Г.Л.К.», а саме 84,2 %. Також, підприємство в набагато більших обсягах здійснює фінансування придбання телекомунікаційного обладнання та систем диспетчерського обслуговування транспортних перевезень на умовах лізингу.

Багатосторонній характер лізингових відносин обумовлює необхідність після досягнення узгодженості між лізингодавцем та лізингоотримувачем, визначення процедури організації лізингових взаємовідносин та отримання повідомлення від постачальника про готовність виконання заявки оформити юридичне закріплення економічних стосунків. Поряд із лізинговим договором, укладають і багато інших договорів та супровідних документів щодо обслуговування основного (лізингового) договору, а саме: заяву про проведення лізингу майна, замовлення-наряд на поставку майна, кредитний договір, договір купівлі-продажу, акт приймання-передачі обладнання (майна) в експлуатацію, договір з технічного обслуговування лізингового майна, договір про страхування майна та інші [40, с.54].

В комплексі лізингових відносин ТОВ «Г.Л.К.» головна роль належить відносинам щодо передачі майна в тимчасове користування, тобто лізинговому договору. Всім іншим договорам лізингового процесу відводиться другорядна роль. У випадку неукладення лізингового договору втрачає всякий сенс робота з укладення всіх інших договорів та супровідних документів. Не випадково, що

на протязі всієї роботи основна увага відводиться відносинам, які направлені на виконання лізингового договору.

Юридичне оформлення всіх супровідних документів, по обслуговуванню основного договору слід розмежувати на наступні два етапи: перший - оформляються всі необхідні документи, які необхідно підготувати до укладання лізингового договору, і другий - юридично оформляються документи одночасно з укладенням лізингового договору і після його укладення [26, с.158].

Документи першого етапу оформляються в такій обов'язковій послідовності: заява про проведення лізингу майна, замовлення-наряд на поставку майна, кредитного договору, договір купівлі-продажу, акт приймання-передачі майна. Юридичне оформлення цих документів засвідчує створення необхідних умов для укладення лізингового договору.

На другому етапі оформляються всі останні супровідні лізинговому процесу документи, які створюють сприятливі умови для успішного виконання зобов'язань щодо лізингового договору.

У випадку позитивного вирішення питання про встановлення з клієнтом лізингових відносин лізингодавець повідомляє про це лізингоодержувача і направляє постачальнику замовлення-наряд на поставку майна. В цьому документі лізингодавець повідомляє постачальника, що він прийняв заявку від лізингоотримувача на лізинг майна і в зв'язку з цим подає постачальнику відповідний наряд на виробництво і поставку об'єкта лізингу.

Постачальник виконує свої зобов'язання по замовленню-наряду перед лізингодавцем шляхом укладення між ними договору купівлі-продажу, який регламентує їхні взаємовідносини в процесі виробництва, доставки і оплати об'єкта лізингу.

В договорі купівлі-продажу ТОВ «Г.Л.К.» обов'язково відображують такі положення [19, с.90]:

- майно передається з метою його подальшої передачі лізингоотримувачу;
- замовник (лізингодавець) передає всі свої обов'язки, за виключенням

платіжних, лізингоотримувачу, і постачальник з цим згоден;

- постачальник згоден з тим, що замовник передає всі свої права (за виключенням права власності) лізингоотримувачу і передає йому право безпосередньо пред'являти всі претензії до постачальника.

Порядок поставки і прийняття лізингового майна оформляється актом приймання-передачі майна (обладнання) в експлуатацію. В прийнятті майна беруть участь постачальник, лізингодавець і лізингоотримувач. В акті засвідчується, що поставлене майно відповідає всім вимогам, вказаним в замовленні-наряді, повністю укомплектоване, працездатне і готове до використання. Підписуючи акт приймання-передачі, лізингоотримувач засвідчує належну поставку майна відповідно до вимог договору купівлі-продажу. З дати підписання акта приймання-передачі до лізингоотримувача ТОВ «Г.Л.К.» переходить багато прав і обов'язків лізингодавця, а саме [30, с.32]:

- починається строк відліку лізингового договору;
- лізингодавець звільняється від відповідальності перед лізингоотримувачем за якість і придатність майна, гарантійних зобов'язань постачальника;
- ризик випадкової загибелі, втрати, пошкодження, розкрадання майна переходить до лізингоотримувача;
- приймає на себе всі права лізингодавця по відношенню до постачальника, пов'язані з можливістю прямо пред'являти претензії щодо якості майна, ремонту і його гарантійного обслуговування.

Основним документом лізингової угоди є договір лізингу ТОВ «Г.Л.К.». Він укладається в письмовій формі між лізингодавцем і лізингоотримувачем про надання останньому в тимчасове користування майна за відповідну плату для підприємницької діяльності.

Як свідчить закордонний досвід, лізингова угода може будуватися у функціональному чи в умовно-правовому плані.

Перший варіант договору представлений послідовним переліком

можливих операцій, пов'язаних з його реалізацією: купівля, транспортування, монтаж, ремонт, виплата лізингових платежів, страхування та ін. При цьому, в кожному з пунктів зазначаються права та обов'язки сторін [16, с.10].

У другому варіанті угода поділяється на пункти, в яких перелічуються умови її прийняття та розторгнення, окремо права та обов'язки лізингоотримувача, лізингодавця, права та обов'язки третіх сторін, якщо такі є, та ін.

Так, умовно-правовий договір ТОВ «Г.Л.К.» зазвичай містить такі положення [23, с.362]:

- пропозиція по лізингу, в якій висвітлюються вимоги до організації лізингової угоди та ліміт часу, протягом якого така операція повинна бути укладена;

- умови лізингу. В цей розділ входять основні показники операції: назва майна, постачальник, ціна продажу, строк дії угоди, умови постачання, платежів, сплата податків, внесків;

- зміст договору, де зазначається основні принципи лізингу (використання обладнання, можливість суборенди тощо);

- умови прийняття договору;

- особливості відмови від договору та його розторгнення. Тут передбачаються також можливі дії сторін у випадку непогодження з розторгненням договору;

- права та обов'язки лізингоотримувача в процесі реалізації угоди;

- права та обов'язки лізингодавця.

Угоди функціонального типу будуються за принципами послідовного опису дій лізингодавця та лізингоотримувача з реалізації угоди. Як приклад побудови функціональної угоди ТОВ «Г.Л.К.», можна привести таку послідовність [37, с.125]:

- сутність і предмет договору;

- порядок оформлення та прийняття договору;

- приведення договору в дію;

- зв'язок лізингодавця з постачальником, транспортування, монтаж майна тощо;
- страхування предмета лізингу;
- оформлення зворотного зв'язку між лізингодавцем та лізингоотримувачем, лізингоотримувачем та постачальником;
- використання лізингового майна;
- проведення ремонту, профілактики, гарантованого обслуговування майна;
- підготовка спеціалістів підприємства-лізингоотримувача до роботи на об'єкті лізингу. Надання супутньої документації;
- пролонгація договору та купівля майна, що було в користуванні;
- виплата лізингових платежів та інших компенсацій;
- розторгнення договору;
- закінчення дії угоди.

Кредитування учасників зовнішньоекономічної діяльності відіграє суттєву роль в умовах загострення конкуренції на світових ринках. Підприємства намагаються забезпечити свої потреби в обіговому (робочому) капіталі на місцевому кредитно-фінансовому ринку, і їх фінансування здійснюється як правило, по лінії банківських запозичень [51, с.93].

ТОВ «Г.Л.К.» здійснює постачання вантажних транспортних засобів від провідних компаній, а саме «Volvo», «Shčoda» за умовами міжнародного лізингу. Міжнародний лізинг - договір лізингу, що укладається суб'єктами лізингу, які перебувають під юрисдикцією різних держав, або в разі якщо майно чи платежі перетинають державні кордони.

У своїй міжнародній діяльності ТОВ «Г.Л.К.» використовує механізм прямого імпортного лізингу. Лізинг дає змогу експортерів негайно і в повному обсязі отримати платіж, оскільки обладнання продається лізингодавцеві і експортер звільняється від усіх фінансових проблем, пов'язаних з цим товаром, за винятком зобов'язань за гарантійними строками.

Позитивні моменти використання лізингу для імпортера транспортних засобів ТОВ «Г.Л.К.» показані на рис. 2.2.

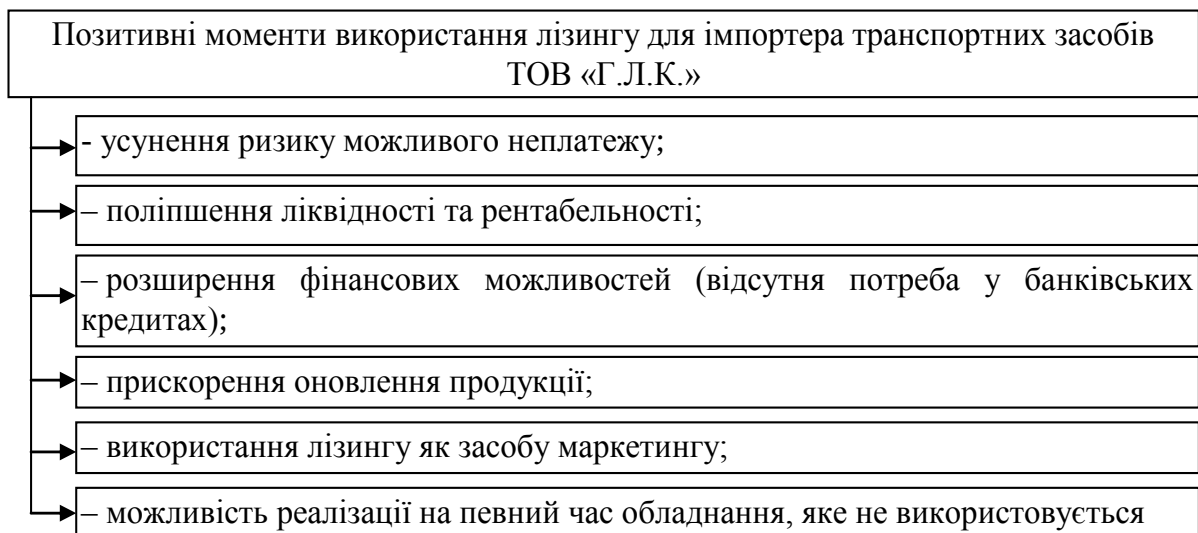

Рис. 2.2. Позитивні моменти використання лізингу для імпортера транспортних засобів ТОВ «Г.Л.К.»

Отже, імпортна лізингова операція ТОВ «Г.Л.К.» - це лізингова операція, в якій лізингодавець купує предмет оренди в іноземної фірми і передає його вітчизняному лізингоодержувачу.

Дослідження засвідчили, що в процесі придбання автотранспортних засобів іноземного виробництва ТОВ «Г.Л.К.» багато років співпрацює з відомою лізинговою компанією ПАТ «Теком-лізинг». Механізм організації лізингових відносин ТОВ «Г.Л.К.» діє наступним чином: лізингоодержувач ТОВ «Г.Л.К.» визначається з об'єктом лізингу у іноземного постачальника транспортних засобів – компанії «Volvo» та звертається до лізингової компанії - ПАТ «Теком-лізинг». В разі позитивного рішення щодо надання лізингової послуги укладається договір фінансового лізингу і лізингоотримувач сплачує визначений авансовий платіж лізинговій компанії.

Узагальнена модель імпортного лізингу ТОВ «Г.Л.К.» представлена на рис. 2.3.

Рис. 2.3. Узагальнена модель імпортного лізингу ТОВ «Г.Л.К.»

Можна зробити висновок, що ТОВ «Г.Л.К.» є великою транспортно-логістичною компанією, яка в своїй діяльності використовує лізингові операції з метою фінансування надходження основних засобів. Основою міжнародних лізингових операцій підприємства є схема імпортного лізингу, яка дозволяє ефективно вирішувати стратегічні завдання з постачання техніки провідних іноземних виробників.

Висновки до розділу 2

За результатами проведеної аналітичної оцінки системи управління лізинговими операціями підприємства можна зробити наступні висновки:

1. Визначено, що міжнародна транспортно-логістична компанія «Grand Logistic Company» (укр. - ТОВ «Гранд Лоджистікс Кампані», або скорочено ТОВ «Г.Л.К.»), надаючи послуги в сфері вантажних перевезень, зарекомендувала себе як надійний партнер, завдяки професіоналізму менеджерів-логістів. Основною метою транспортно-логістичної компанії є надання висококваліфікованих послуг у сфері доставки вантажів та логістичного обслуговування.

2. Встановлено, що ТОВ «Г.Л.К.» – це сучасна транспортна компанія з новітніми поглядами, яка постійно вдосконалює себе. Знання і досвід відіграють значну роль в роботі компанії. У компанії вважають своєю величезною перевагою те, що успішність своєї компанії ми визначаємо не кількістю зароблених грошових знаків, а якістю роботи. Збільшення кількості задоволених клієнтів – мета та капітал ТОВ «Г.Л.К.».

3. За результатами проведеного аналізу встановлено, що у 2020 р. загальні обсяги чистого доходу від надання транспортно-логістичних послуг ТОВ «Г.Л.К.» становили 265898 тис.грн. У 2022 р. спостерігалось скорочення обсягів господарської діяльності (чистого доходу) на 52731 тис.грн., або на 19,83 %, що складало 213167 тис.грн. Валовий фінансовий результат, що характеризує різницю між чистим доходом та собівартістю реалізованої продукції, також скоротився за аналізований період на 16553 тис.грн., або на 32,63 %, що становило 34176 тис.грн. у 2022 р.

4. Аналіз показав, що загальна вартість основних засобів підприємства у 2022 році склала 65742 тис.грн., що на 8516 тис.грн., або на 11,47 % менше, ніж у 2020 році. Також, відбувається скорочення надходжень нових основних засобів підприємства на 1248 тис.грн., або на 9,30 %. При цьому, надходження основних засобів за угодами лізингу на підприємстві у 2022 році склали 4123

тис.грн., що на 1344 тис.грн., або на 24,58 % менші, ніж у 2020 році. Доводиться констатувати, що частка основних засобів за угодами лізингу в загальних обсягах надходження скоротилася на 6,86 пунктів та у 2022 році становила 33,86 %.

5. Узагальнено, що в комплексі лізингових відносин ТОВ «Г.Л.К.» головна роль належить відносинам щодо передачі майна в тимчасове користування, тобто лізинговому договору. Всім іншим договорам лізингового процесу відводиться другорядна роль. У випадку неукладення лізингового договору втрачає всякий сенс робота з укладення всіх інших договорів та супровідних документів. Не випадково, що на протязі всієї роботи основна увага відводиться відносинам, які направлені на виконання лізингового договору.

6. Визначено, що ТОВ «Г.Л.К.» здійснює постачання вантажних транспортних засобів від провідних компаній, а саме «Volvo», «Shčoda» за умовами міжнародного лізингу. Міжнародний лізинг - договір лізингу, що укладається суб'єктами лізингу, які перебувають під юрисдикцією різних держав, або в разі якщо майно чи платежі перетинають державні кордони. У своїй міжнародній діяльності ТОВ «Г.Л.К.» використовує механізм прямого імпортного лізингу.

7. Обґрунтовано, що в процесі придбання автотранспортних засобів іноземного виробництва ТОВ «Г.Л.К.» багато років співпрацює з відомою лізинговою компанією ПАТ «Теком-лізинг». Механізм організації лізингових відносин ТОВ «Г.Л.К.» діє наступним чином: лізингоодержувач ТОВ «Г.Л.К.» визначається з об'єктом лізингу у іноземного постачальника транспортних засобів – компанії «Volvo» та звертається до лізингової компанії - ПАТ «Теком-лізинг». В разі позитивного рішення щодо надання лізингової послуги укладається договір фінансового лізингу і лізингоотримувач сплачує визначений авансовий платіж лізинговій компанії.

РОЗДІЛ 3

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЛІЗИНГОВИМИ ОПЕРАЦІЯМИ ТОВ «Г.Л.К.»

3.1. Проблемні аспекти та перспективи розвитку лізингових відносин на підприємствах України

Лізинг в сучасному світі є одним з найважливіших інструментів модернізації та оновлення виробництва, проте в українській економіці він досі ще не грає істотної ролі. В даний час в лізинговій сфері є ряд проблем, виявлення та вирішення яких і присвячений розділ.

За результатами проведеного аналізу проблеми ефективного застосування лізингового механізму в Україні можна умовно розділити на кілька груп, що наведено на рис. 3.1.

Першу групу складають проблеми, які стосуються розвитку теоретичної бази лізингу в Україні. Друга група - проблеми державного регулювання лізингової галузі, включаючи законодавче регулювання. Третя група - загальні ринкові проблеми, які повинні вирішуватися лише спільними зусиллями всіх учасників лізингового процесу. Четверта - проблеми, що стосуються лізингодавців, і п'ята - проблеми, які більшою мірою стосуються лізингоодержувачів [16; 29].

Спроба поділу проблем по учасниках механізму лізингових відносин умовна, оскільки кожна проблема відбивається на всіх учасниках ринку і тільки у взаємодії всіх бенефіціарів можливо успішніше вирішувати проблеми лізингу. Розглянемо кожну групу проблем в окремо.

1. Проблеми, пов'язані з розвитком теоретичних підходів в дослідженні лізингу і лізингових відносин.

1.1. Відсутність всебічно відпрацьованої теоретичної бази лізингових відносин та механізму ефективного використання лізингу.

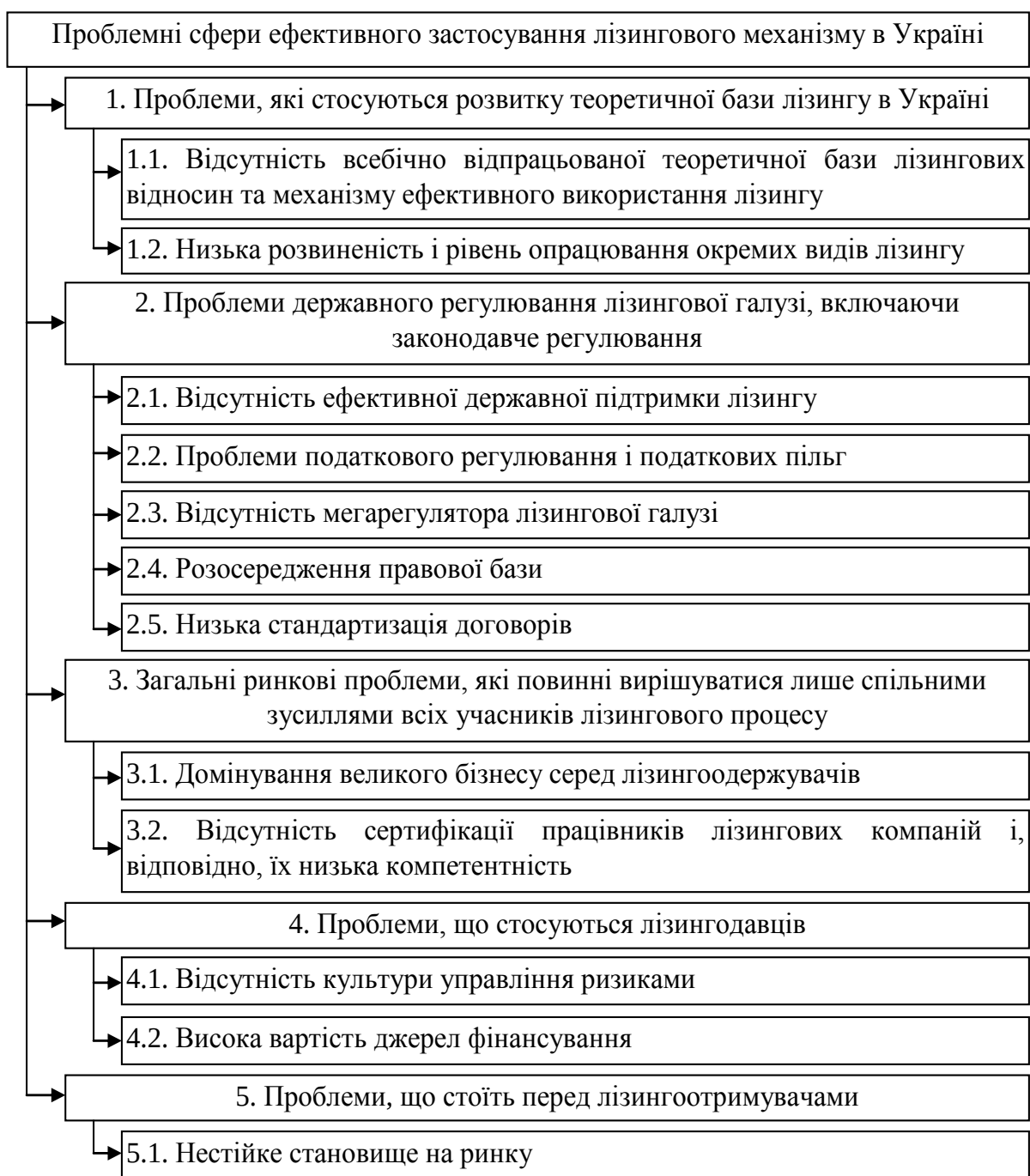

Рис. 3.1. Проблемні сфери ефективного застосування лізингового механізму в Україні [16; 29]

Вагомий внесок в дослідження проблем лізингу вніс вчений - один з провідних фахівців проблем лізингу - В.Д. Газман, який є автором великої кількості монографій, статей, наукових досліджень по ринку лізингу, його сутності і тенденції розвитку лізингових відносин. Слід звернути увагу на той факт, що в роботах вчених і фахівців при розкритті умов і причин виникнення

лізингу немає ніяких матеріалів, крім кількох згадок, щодо того, що лізинг виріс з оренди, кредиту або теорії прав власності. Тому дана проблематика, на наш погляд, є однією з найбільш перспективних для подальшої теоретичної розробки [10, с.33].

1.2. Низька розвиненість і рівень опрацювання окремих видів лізингу. Ринок лізингу України, так само як і інші ринки, що розвиваються, відрізняє абсолютна нерозвиненість певних видів лізингу, що багато в чому пояснюється відсутністю нормативної бази в законодавстві. Наприклад, одним з таких видів є оперативний лізинг. У доступному юридичному полі оперативний вид лізингу взагалі відсутній.

2. Проблеми державного регулювання лізингової галузі, включаючи законодавче регулювання.

2.1. Відсутність ефективної державної підтримки лізингу. Більшість заходів держпідтримки галузі носять не обов'язковий, а рекомендаційний і формальний характер. Державна підтримка в Україні направлена в основному на лізингоодержувачів. Заходи держпідтримки пропонують відшкодування частини лізингових платежів лізингоотримувачам, але субсидії виплачуються лише за договорами лізингу майна виключно вітчизняного виробництва.

2.2. Проблеми податкового регулювання і податкових пільг. Обов'язкова умова для отримання податкової пільги - наявність в договорі лізингодавця, тому він часто продає не фінансову послугу або продукт, а сам факт своєї участі в угоді, що є обов'язковою умовою для отримання податкових преференцій [33, с.30].

2.3. Відсутність мегарегулятора лізингової галузі. В сучасній Україні немає структури, чия діяльність була б націлена на комплексне регулювання і стимулювання розвитку лізингової галузі. Дана проблема стоїть перед лізинговою галуззю з самої її появи. В даний час лізингова галузь регулюється безліччю різних державних установ. Об'єднана лізингова асоціація намагається взаємодіяти з органами влади для оптимізації лізингової діяльності, однак її доцільно посилити на державному рівні.

2.4. Розосередження правової бази. Велика кількість різних нормативно-правових актів регулює лізинговий механізм, але вони не відповідають вимогам, які стоять перед сучасним ринком: у різних законодавчих актах дано уривчасті відомості про правове регулювання галузі, при цьому багато юридичних аспектів лізингового механізму так до кінця і не опрацьовані. Слід сказати, що постійно законодавство змінюється і доповнюється, але частіше за всі зміни не вносять позитивного результату в діяльність суб'єктів галузі.

2.5. Низька стандартизація договорів. Дана проблема обумовлюється недоробленістю законодавства і недоліками розвитку галузі. На Заході договори більшою мірою стандартизовані. В Україні ж лізингові компанії для залучення клієнтів розробляють індивідуалізовані контракти, що викликають розрізненість ринку. Відсутність програми розвитку лізингової галузі. Проект державної програми розвитку лізингу був підготовлений ще 16 років тому, але так і залишився проектом [39, с.22].

3. Загальні ринкові проблеми, які повинні вирішуватися лише спільними зусиллями всіх учасників лізингового процесу.

3.1. Домінування великого бізнесу серед лізингоодержувачів. Лізинговий український ринок працює неефективно, що веде до того, що лізингодавцям стає вигідніше продавати лізингові послуги лише великим лізингоотримувачам. Крім того, відзначається брак платоспроможних клієнтів і недостатній попит або неготовність організацій галузі працювати з клієнтами середньої ланки, до них відносяться підприємства в основному середнього та малого бізнесу.

3.2. Відсутність сертифікації працівників лізингових компаній і, відповідно, їх низька компетентність. Лізингова діяльність є досить творчою областю фінансів. Будь-яка угода на цьому ринку є унікальною. В силу властивої лізингової багатосторонності на його ключовій ланці - лізингової компанії - фокусуються інтереси всіх учасників інвестиційного процесу, що обумовлює підвищені вимоги до компетентності її співробітників. Знання, необхідні фахівцям з лізингу, найрізноманітніші, і не тільки інструкції і закони. Співробітникам лізингової компанії потрібна компетентність у багатьох ринках

товарів і послуг, законах руху фінансових потоків, необхідні знання маркетингу, реклами, статистики, економічних моделей, економіки клієнтів і, звичайно, досконале знання предмета лізингу, різних лізингових відносин і продуктів [51, с.336].

4. Проблеми, які стоять перед лізингодавцями.

4.1. Відсутність культури управління ризиками. Лізингодавцям необхідно активніше впроваджувати найкращу практику управління ризиками та обмінюватися досвідом в цій сфері. Фінансова оцінка клієнтів є не найкращою стороною у багатьох лізингодавців. Глибина оцінки визначається віднесенням клієнтів до конкретної групи надійності за прикладом категорій якості банківських позик і кредитів. Скорингові системи служать одними із засобів, за допомогою яких можливо попереднє визначення груп надійності лізингових компаній.

4.2. Висока вартість джерел фінансування. Дана проблема тісно взаємопов'язана з високими процентними ставками по банківських кредитах. Банківські кредити серед джерел фінансування займають лідируючу позицію. Для того щоб галузь активно розвивалася, необхідно підтримувати ставку рефінансування на найбільш низькому рівні.

5. Проблеми, які стоять перед лізингоотримувачами.

5.1. Нестійке становище на ринку. В даному випадку мова йде про підприємства малого і середнього бізнесу. Від рівня розвитку малого бізнесу безпосередньо залежить рівень економічного розвитку будь-якої країни. Присутність на ринку значної кількості малих підприємств стимулює розвиток конкуренції, змушує великі компанії піклуватися про впровадження нових технологій і підвищення ефективності виробництва. Недарма підтримка малого бізнесу, по суті, означає підтримку ринкової, конкурентної економіки в цілому. Якщо порівняти дані по Україні з даними по Євросоюзу і США, то стане очевидно, що в нашій країні розмір сектора малих підприємств в кілька разів менше, ніж за кордоном. Малий бізнес в Західних країнах розвинений набагато краще, ніж в Україні [43, с.34].

Отже, ми розглянули основні проблеми лізингу в Україні. Для подальшого розвитку галузі та збільшення темпів зростання та обсягів лізингу необхідно вирішувати існуючі проблеми. Ми бачимо такі шляхи вирішення вищезазначених проблем (рис. 3.2).

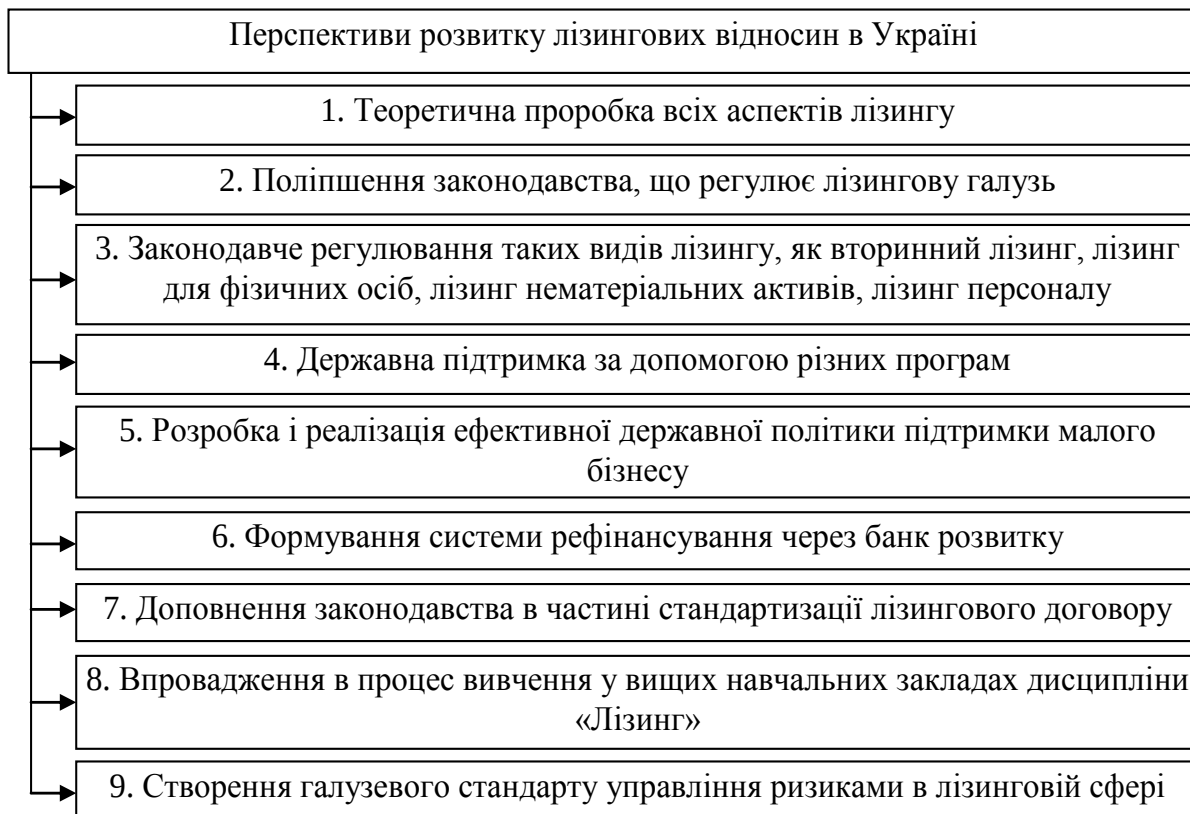

Рис. 3.2. Перспективи розвитку лізингових відносин в Україні [43]

Необхідна теоретична проробка всіх аспектів лізингу, це пояснюється тим, що, не знаючи економічної основи, неможливо розвинути ефективний ринок. Для поліпшення інвестиційного клімату потрібно спиратися на економічні закони, що діють в даному секторі. Відповідно, вчені і дослідники повинні більше часу приділяти розробці сутності лізингу. Зокрема, таке можливо при співробітництві, наприклад, Об'єднаної лізингової асоціації з різними передовими українськими університетами. Досвід такої взаємодії є в Західних країнах. У 2019 р одна з провідних компаній-консультантів Oxford Economics (входить в структуру бізнес-школи Оксфордського університету) провела дослідження ринку лізингу і випустила звіт «The Use of Leasing Amongst European SMEs» by Oxford Economics (Nov. 2019). У частині законодавчої

активності Leaseurope це дослідження грає дуже значну роль. Практично всі звернення організації до Єврокомісії і Єврокомітету супроводжуються посиланнями на дослідження Оксфорда. Наведені в посиланнях дані дуже повно ілюструють важливість і значимість лізингової галузі для економіки Європи. Використання даних Оксфорда дозволяє Leaseurope говорити не тільки від імені учасників асоціації, але також і від імені галузі в цілому. В Україні ж аналогічних досліджень не проводилося. Якби таке дослідження було, то, можливо, діалог з регуляторами Об'єднаної лізингової асоціації був би більш ефективний [43, с.35].

Важливою частиною розвитку галузі є поліпшення законодавства, що регулює лізингову галузь. Необхідно законодавчо визнати оперативний лізинг для можливості його широкого застосування. Галузі, де інноваційна активність висока, особливо зацікавлені в оперативному лізингу. Наприклад, сучасне комп'ютерне обладнання, яке морально старіє дуже швидко, потребує заміни набагато раніше закінчення терміну його фізичної амортизації. В цьому випадку краще оперативного лізингу інструменту стимулювання годі й чекати.

Необхідно також законодавче регулювання таких видів лізингу, як вторинний лізинг, лізинг для фізичних осіб, лізинг нематеріальних активів, лізинг персоналу. Крім того, повинні бути усунені всі прогалини існуючих видів лізингу.

Держава повинна ефективно підтримувати галузь за допомогою різних програм не тільки для лізингоотримувачів, а й для лізингодавців. Такі програми повинні функціонувати, а не перебувати в стадії «заморозки» з самого початку запуску. Необхідно поліпшити стан малого і середнього бізнесу для того, щоб даний сегмент ринку міг користуватися лізингом [20, с.36].

Шляхи виходу з ситуації, що склалася лежать в розробці і реалізації ефективної державної політики підтримки малого бізнесу. Тільки зниження адміністративних бар'єрів з боку місцевих чиновників, введення пільгових податкових режимів, розширення можливостей отримання пільгових кредитів на розвиток бізнесу, як це робиться в розвинених країнах, здатні перетворити

український малий бізнес в дійсну опору економіки країни. Якщо надати компаніям лізингової галузі хоча б невисокі пільги по податках, створити інституційне сприятливе для них поле і зменшити тиск податкової служби, то лізинг стане одним з найефективніших інструментів оновлення виробництва, особливо в сфері державно-приватного партнерства, і підтримки середнього і малого підприємництва [20, с.37].

Еволюціонування системи рефінансування через банк розвитку - найважливіший стимулюючий фактор лізингового ринку, проте його єдине застосування недостатнє для даного ринку. Для того щоб максимально використовувати фінансову оренду в процесі інвестування, важливо повернути ті привілеї, якими вона володіла, і перш за все можливість застосування амортизації прискореного типу по всіх групах устаткування.

Доповнення законодавства в частині стандартизації лізингового договору також поліпшило б стан галузі. Розробка і втілення в життя проекту розвитку лізингової галузі покращили б інвестиційний клімат країни. Формування в Україні системи сертифікації працівників лізингової галузі створить передумови до збільшення прозорості ринку та поліпшення фінансового стану лізингових компаній. Нами пропонується створення системи сертифікації за образом і подобою сертифікації учасників ринку цінних паперів, тобто на основі ієрархічної системи з визначенням галузі знань, необхідної для кожного учасника лізингового ринку.

Для формування якісних кадрів лізингових компаній потрібно впровадження в процес вивчення у вищих навчальних закладах дисципліни «Лізинг», яка не має широкого поширення в практиці викладання. Для зниження ризиків діяльності лізингових компаній необхідні в цілому поліпшення інвестиційного клімату в країні, зниження процентних ставок. Цьому міг би сприяти ряд заходів, які з різних причин не використовуються на ринку. По-перше, це налагодження роботи з бюро кредитних історій, або створення бюро лізингових історій - єдиної бази лізингоодержувачів, куди б заносилися дані про ненадійних і сумнівних клієнтів. По-друге, масове

застосування гаранту фізичних осіб (засновників, керівництва), яке різко могло б підняти рівень виконання договірних зобов'язань. По-третє, розширення застосування супутникових систем стеження за майном. По-четверте, можливість частіше застосовувати інструмент інкасових гарантів [11, с.120].

Об'єднана лізингова асоціація і рейтингове агентство «Експерт РА» почали роботу зі створення галузевого стандарту управління ризиками в лізинговій сфері. Основні положення стандартів управління ризиками будуть спрямовані на уніфікацію практики ризик-менеджменту на українському лізинговому ринку, на підвищення фінансової стійкості та прозорості лізингодавців, зростання довіри інвесторів, кредиторів та органів влади до лізингового ринку. Впровадження спеціалізованого індексу лізингового ринку дозволило б підвищити прозорість лізингового ринку, стимулювати розвиток галузі і своєчасно вирішувати проблеми, що з'являються. Ми пропонуємо в даному питанні піти по шляху США і на основі даних декількох найбільших компаній створити відповідний індекс.

Що стосується подальшого розвитку, то потенціал для зростання ринку великий: на сьогодні проникнення лізингу в валові внутрішні інвестиції становить в Україні всього 6,9%. Наприклад, у Великобританії ця частка набагато вище - 15,3%, в Німеччині - 10,2%. В цілому, можна сказати, що в ринку є запас міцності для розвитку. Багато ринкових ніш ще залишаються незаповненими, а деякі види лізингу і нерозвиненими зовсім. Однак проблеми, що існують в галузі, негативно відбиваються на темпах розвитку лізингу. Тому, на нашу думку, темпи зростання в найближчі кілька років складуть не більше 10%. У довгостроковій перспективі при оптимістичному сценарії темпи зростання будуть значно перевищувати показники в 10%. Оптимістичний сценарій передбачає під собою поліпшення інвестиційного клімату країни та коригування законодавства на користь лізингоодержувачів і лізингодавців.

Таким чином, Україні необхідні інвестиції, але не спекулятивного, а довгострокового характеру, які формують стабільну економіку. А лізингові операції – це довгострокове інвестування. Лізинг – це шлях до оновлення

матеріально-технічної бази виробництва, також і шлях модернізації діючих основних фондів. Найбільш привабливими галузями для українського лізингового бізнесу можуть стати будівництво, авіа- та судноперевезення, сільське господарство, мале підприємництво, а також й інші сфери бізнесу.

3.2. Обґрунтування фінансового механізму формування лізингових платежів на підприємстві

Фінансування договорів лізингу та погашення виниклої заборгованості може здійснюватися за допомогою різних систем розрахунків. Лізингоотримувач та лізингодавець обирають найбільш вигідну схему оплати за терміном і розміром платежів. При цьому існує два основних критерії, за якими обрані умови та способи оплати задовольняють обидві сторони і договір лізингу вважається укладеним [6, с.30]:

- розмір лізингових платежів повинен забезпечувати лізинговій компанії прибуток не нижче середнього прибутку на вкладений капітал і покривати всі витрати, пов'язані з виконанням і обслуговуванням договору.

- ціна лізингу для лізингоодержувача не повинна бути вищою за ціну банківського кредиту на придбання відповідного майна.

Методика розрахунку лізингових платежів заснована на теорії зміни вартості грошей у часі. Важливою передумовою для всіх схем розрахунку є те, що теперішня вартість усіх лізингових платежів дорівнює вартості майна, яке пропонується в лізинг. Відповідно до загальноприйнятого принципу часової вартості грошей, завжди краще мати певну суму грошей сьогодні, ніж мати їх завтра. Це пояснюється дією кількох основних факторів [17, с.102]:

- інфляція (з часом гроші втрачають цінність через загальне подорожчання товарів);

- ризик (невпевненість у завтрашньому дні підвищує вартість наявних грошей: сьогодні гривня вже є на рахунку, а чи буде завтра – ще питання);

- оборот (гроші можуть самотійно приносити дохід з часом: ви можете

покласти гроші на депозит або витратити інший процес інвестування грошей і отримати певний прибуток на додаток до вкладених грошей).

Лізингова компанія (наприклад, ПАТ «Теком-Лізинг»), що фінансує договір лізингу ТОВ «Г.Л.К.», при здійсненні лізингових платежів повинна враховувати часовий розрив між сплатою грошей постачальнику та отриманням грошей від лізингоодержувача.

Сукупність усіх платежів за договором лізингу в основному складається з (1) авансового платежу, (2) регулярних лізингових платежів і (3) погашення (залишкової) вартості. При цьому сплата періодичних лізингових внесків може визначатися за кількома схемами:

1) регулярні платежі, тобто лізингові платежі, що здійснюються через регулярні проміжки часу; вони поділяються на [17, с.126]:

- постійні платежі (ануїтети);
- постійна швидкість зміни платежів;
- платежі з погашенням боргу рівними частинами;

2) нерегулярні платежі – узгоджені сторонами лізингові платежі згідно з графіком, який встановлює конкретні умови та розміри платежів.

Залежно від побажань сторін договору застосовується та чи інша схема оплати. З точки зору лізингоотримувача ТОВ «Г.Л.К.», на рішення про систему оплати впливають: сезонність виробництва, небажання одночасно вкладати великі кошти в розвиток матеріально-технічної виробничої бази; швидке погашення вартості майна та отримання більш ліквідного залишку з метою подальших запозичень, інвестиційної політики тощо. Зазвичай лізингова компанія пропонує систему обробки платежів, ідентичну системі залучення та погашення корпоративних ресурсів для фінансування лізингових контрактів. Як правило, банк, що фінансує лізингову компанію, нараховує відсотки за користування кредитними коштами виходячи з фактичної заборгованості за певні періоди за однаковою процентною ставкою. Тому для лізингової компанії прийнятна будь-яка схема лізингових платежів, яка забезпечує отримання запланованої норми прибутку та погашення всіх витрат, пов'язаних з

договором. Якщо лізингова компанія використовує альтернативні банківським позикам джерела фінансування для фінансування лізингу або бере позики, які передбачають суворий графік виплати боргу та відсотків, слід проявляти велику обережність при погодженні домовленості про лізингові платежі, оскільки використання різних схем отримання та розміщення ресурсів може призвести до ситуацій, за яких у лізингової компанії в певні періоди не буде «живих» грошей для повернення залучених ресурсів та сплати відсотків за їх використання [51, с.226].

Розглянемо покроково різні схеми розрахунку лізингових платежів ТОВ «Г.Л.К.». Для цього введемо деякі позначення:

P – первісна вартість предмета лізингу (якщо договором передбачена передоплата, то вартість враховується за мінусом суми передоплати);

n – період лізингу в місяцях, кварталах, роках (загальна кількість лізингових платежів);

i - відсоткова ставка за період (у розрахунках річна відсоткова ставка ділиться на кількість періодів лізингу в році. Так, для місячних лізингових платежів річну відсоткову ставку необхідно розділити на 12);

S - залишкова вартість (вартість викупу) предмета лізингу. Слід зазначити, що незалежно від методу розрахунку, чим вища ціна придбання предмета лізингу, тим більше відсотків сплачує лізингоотримувач і тим більше отримує лізингова компанія.

A - лізинговий платіж.

1. Регулярні поточні платежі (ануїтет).

При регулярних фіксованих платежах однакова сума лізингу сплачується через рівні проміжки часу. Такий механізм надходження (відпливу) грошей називається ануїтетом. Розмір лізингової ставки розраховується за формулою [46, с.100]:

$$A = (P - S \frac{1}{(1+i)^n}) \times (\frac{i}{1 - (1+i)^{-n}}) \quad (3.1)$$

Загальна сума лізингових платежів розраховується як добуток отриманого лізингового платежу на кількість лізингових платежів.

Розглянемо приклад :

Купівна вартість предмета лізингу 1000 грн, ставка 15 % річних або 1,25 % на місяць, термін оренди 5 місяців, залишкова вартість (вихідна вартість) 200 грн.

Підставляючи значення змінних у наведену формулу, отримуємо суму лізингового платежу:

$$A = (1000 - 200 \cdot \frac{1}{(1 + 1,25\%)^5}) \times (\frac{1,25\%}{1 - (1 + 1,25\%)^{-5}}) = 168,55 \text{ грн.}$$

Поділ лізингового внеску на погашення боргу (повернення вартості майна) і відсотки відбувається послідовно. Сума, що використовується для погашення вартості майна, визначається як різниця між сумою лізингового внеску та відсотками на решту суми боргу [46, с.101]:

$$d_t = A - D_{t-1} \cdot i, \quad (3.2)$$

Це d_t сума, яка відноситься до погашення вартості майна в період $t=1, \dots, n$.

D_{t-1} – залишок заборгованості за предмет лізингу на кінець періоду $t-1$.

Для зручності надаємо таблицю з розстрочкою лізингу, погашенням вартості майна та процентами у табличній формі (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Розрахунок лізингових платежів ТОВ «Г.Л.К.» за методикою регулярних постійних платежів (ануїтету)

Лізингові періоди	Залишок заборгованості, (гр.2-гр.3)	Погашення вартості майна, (гр.5-гр.4)	Проценти, (гр.2*ставка лізингу)	Лізинговий платіж
1	2	3	4	5
1	1000,00	156,05	12,50	168,55
2	843,95	158,00	10,55	168,55
3	685,95	159,98	8,57	168,55
4	525,97	161,98	6,57	168,55
5	364,00	164,00	4,55	168,55
Всього	200,00	800,00	42,75	842,75

З табл. 3.1 видно, що сума відсотків з часом зменшується, а сума погашення боргу, навпаки, збільшується. За такої системи баланс компанії-лізингоодержувача ТОВ «Г.Л.К.» буде менш ліквідним у перші періоди лізингу, фінансова стійкість компанії буде відносно нижчою, а у звіті про прибутки та збитки компанії відображатимуться значні фінансові витрати. Якщо протягом перших періодів лізингу компанія-лізингоотримувач має намір отримувати кредитні кошти від банку для розвитку виробництва, а вартість лізингового договору є достатньо високою для компанії, необхідно узгодити з лізингодавцем інший порядок лізингових платежів.

Зазначена схема формування лізингових платежів (ануїтету) найчастіше використовується при оренді основних фондів загальногосподарського призначення та обладнання, амортизація яких здійснюється за лінійним методом (повернення або, так би мовити, економічної ефективності) основні засоби практично не залежать від терміну корисного використання та пов'язаного з ним фізичного зносу).

2. Регулярні виплати з постійною швидкістю зміни.

Умови погашення лізингової заборгованості передбачають зміну (збільшення або зменшення) лізингових платежів з постійним темпом зростання (зменшення) в кожному періоді. В інший спосіб встановлюється прискорене (скорочене) погашення боргу (погашення вартості майна). Розрахунок лізингових платежів здійснюється за такими формулами [46, с.101]:

$$A_t = A_1(1+k)^{t-1}, \quad (3.3)$$

де A_1 – розмір першого лізингового платежу;

t – період лізингу = 1, ..., n ;

k – швидкість росту. Якщо $k > 0$ – відбувається прискорене погашення вартості майна, якщо $k < 0$ – навпаки, сума виплат з часом зменшується.

Розмір першого лізингового внеску визначається [46, с.102]:

$$A_1 = (P - S \frac{1}{(1+i)^n}) \times \frac{i-k}{1 - (\frac{1+k}{1+i})^n}, \quad (3.4)$$

Розподіл лізингового платежу на погашення боргу (повернення вартості предмета лізингу) і відсотки здійснюється так само, як і в попередньому прикладі: сума, що йде на погашення вартості майна, визначається як різниця між сумою лізингового платежу та процентами за залишком боргу.

Використовуючи дані з попереднього прикладу та припускаючи темп зростання 36 % щорічно (3 % на місяць) перша ставка лізингу становить:

$$A_1 = (1000 - 200 \frac{1}{(1+1,25\%)^5}) \times \frac{1,25\% - 3\%}{1 - (\frac{1+3\%}{1+1,25\%})^5} = 158,85 \text{ грн.}$$

Наведемо графік сплати лізингових платежів, відшкодування вартості предмета лізингу та процентів в табл. 3.2.

Таблиця 3.2

Розрахунок лізингових платежів ТОВ «Г.Л.К.» за методикою регулярних платежів з постійним темпом зміни

Лізингові періоди	Залишок заборгованості, (гр.2-гр.3)	Погашення вартості майна, (гр.5-гр.4)	Проценти, (гр.2*ставка лізингу)	Лізинговий платіж
1	2	3	4	5
1	1000,00	146,35	12,50	158,85
2	853,65	152,95	10,67	163,62
3	700,70	159,77	8,76	168,53
4	540,93	166,82	6,76	173,58
5	374,11	174,11	4,68	178,79
Всього	200,00	800,00	43,37	843,37

Як бачимо з табл. 3.2 кожна додаткова ставка лізингу на 3% вище попередньої.

Якщо потрібно, щоб лізингові платежі з часом зменшувалися, значення коефіцієнта k має бути від'ємним. Використовуючи дані з попереднього прикладу, припустимо темп зростання -36 % щорічно (-3 % на місяць) і відображаємо графік сплати лізингових внесків у табл. 3.3.

Як бачимо з таблиці, кожен додатковий лізинговий платіж становить 3 % менший за попередній. При цьому погашення предмета лізингу в перші періоди відбувається швидше, ніж у попередніх прикладах, внаслідок чого лізингова

компанія отримує менше відсотків. Таке регулювання лізингових платежів може застосовуватися, зокрема, у разі прискореної амортизації об'єкта лізингу, тобто якщо предмет лізингу з часом помітно втрачає продуктивність, а отже, здатність генерувати продукцію (кошти).

Таблиця 3.3

Розрахунок лізингових платежів ТОВ «Г.Л.К.» за методикою регулярних платежів з постійним темпом зменшення з плином часу

Лізингові періоди	Залишок заборгованості, (гр.2-гр.3)	Погашення вартості майна, (гр.5-гр.4)	Проценти, (гр.2*ставка лізингу)	Лізинговий платіж
1	2	3	4	5
1	1000,00	166,34	12,50	178,84
2	833,66	163,05	10,42	173,47
3	670,62	159,88	8,38	168,27
4	510,73	156,83	6,38	163,22
5	353,90	153,90	4,42	158,32
Всього	200,00	800,00	42,11	842,11

Логічно, що чим більше значення коефіцієнта k , тим помітнішим стає розрив між найбільшим і найменшим лізинговим платежем за договором.

3. Регулярні платежі з погашенням боргу рівними частинами.

Такою нормою розмір лізингового платежу визначається як сума відшкодування вартості предмета лізингу та процентів. Вартість предмета лізингу погашається рівними частинами кожного періоду, а розмір відсотків залежить від суми боргу за предметом лізингу на початок періоду.

Розмір періодичного відшкодування вартості предмета лізингу визначається діленням поверненої вартості на кількість періодів [46, с.103]:

$$d = \frac{P - S}{n} = \text{const}, \quad (3.5)$$

де d – сума відшкодування вартості предмета лізингу.

Лізинговий платіж визначається за формулою:

$$A_t = D_{t-1} \cdot i + d, \quad (3.6)$$

Залишок боргу за предметом лізингу (D_t) на початок кожного наступного періоду визначається як різниця між залишком боргу на початок попереднього

періоду $(Dt-1)$ і місячною вартістю погашення предмета лізингу (d) . Використовуючи дані з попередніх прикладів, наведемо графік лізингових платежів у табл. 3.4.

Таблиця 3.4

Розрахунок лізингових платежів ТОВ «Г.Л.К.» за методикою регулярних платежів з амортизацією боргу рівними частинами

Лізингові періоди	Залишок заборгованості, (гр.2-гр.3)	Погашення вартості майна, (гр.5-гр.4)	Проценти, (гр.2*ставка лізингу)	Лізинговий платіж
1	2	3	4	5
1	1000,00	160,00	12,50	172,50
2	840,00	160,00	10,50	170,50
3	680,00	160,00	8,50	168,50
4	520,00	160,00	6,50	166,50
5	360,00	160,00	4,50	164,50
Всього	200,00	800,00	42,50	842,50

Як бачимо, платежі з абсолютно постійним позитивним темпом приросту приносять найбільший прибуток лізинговій компанії і, відповідно, найдорожчі для лізингоодержувача.

На практиці лізингові компанії найчастіше використовують дві з таких систем: ануїтетну та платежі з рівним погашенням вартості об'єкта лізингу (графа 2 та графа 5). Слід зазначити, що абсолютний дохід від використання пенсії завжди буде більшим за однакових умов щодо відсоткової ставки, терміну лізингу та вартості погашення.

4. Нерегулярні платежі.

Нерегулярними називають лізингові платежі, що здійснюються з різною періодичністю та в різних розмірах. Ініціатива заявити про нерегулярні платежі зазвичай походить від орендаря. Зазвичай це пов'язано із сезонністю бізнесу компанії-орендаря або стратегією одночасного інвестування значної суми грошей у продажі з метою забезпечення швидкого зростання бізнесу чи виконання контракту [65, с.34].

Як правило, лізингоодержувач пропонує скласти графік, за яким лізингові платежі є незначними протягом початкового терміну лізингу та швидко

збільшуються через певний період часу. Слід зазначити, що при користуванні банківськими кредитами діє подібне положення, яке передбачає відстрочку сплати позикодавцем з обов'язковою щомісячною сплатою відсотків за користування нею. У цьому випадку дохід лізингової компанії зазвичай буде вищим, ніж при звичайних платіжних моделях. Слід також зазначити, що це збільшує ризик того, що клієнт не виконає лізинговий договір, і тому лізингова компанія завжди буде збільшувати лізинговий відсоток на премію за ризик невиконання [65, с. 34].

На практиці також бувають ситуації, коли клієнт хоче швидше розрахуватися за предмет лізингу і тим самим сплатити менше відсотків лізинговій компанії. При цьому замовник пропонує узгодити схему платежів, в якій сума лізингових платежів досить висока в перші періоди і різко знижується через певний проміжок часу. У цьому випадку розмір процентів, які отримує орендодавець, нижчий, ніж у разі застосування періодичного режиму платежу. На цьому тлі лізингова компанія також повинна підвищити процентну ставку лізингу на компромісну суму в цьому випадку. Підвищення відсоткової ставки пов'язане з тим, що за такої домовленості лізингова компанія не отримує жодної частини доходу порівняно з використанням ануїтету чи іншої системи регулярних платежів.

Визначимось з порядком розрахунку нерегулярних лізингових платежів. Спочатку визначається графік лізингової плати. Розподіл платежу на відшкодування вартості предмета лізингу та відсотків відбувається послідовно за вже відомою формулою [17, с.446]:

$$d_t = A - D_{t-1} \cdot i, \quad (3.7)$$

де d_t – сума, що відноситься в погашення вартості мана в періоді $t = 1, \dots, n$;

D_{t-1} – залишок заборгованості за предмет лізингу на кінець періоду $t-1$.

Остаточний лізинговий внесок компенсує платежі та борги за предмет лізингу. Щоб визначити остаточний лізинговий платіж, необхідно дисконтувати (привести до поточної вартості) потік лізингових платежів без остаточного платежу, оскільки на даний момент це ще невідомо. Визначити математичну

різницю між вартістю майна та дисконтованою сумою лізингових платежів. Ця різниця відповідає грошовій вартості останнього лізингового платежу. Для графіка необхідно розрахувати його майбутню вартість. Наведемо формули для виконання вказаних розрахунків [17, с.447].

Сума дисконтованих лізингових платежів:

$$\sum_{t=1}^{n-1} A_t \frac{1}{(1+i)^t}, \quad (3.8)$$

Розмір останнього лізингового платежу розраховується за формулою:

$$A_n = (P - S \frac{1}{(1+i)^n} - \sum_{t=1}^{n-1} A_t \frac{1}{(1+i)^t}) \times (1+i)^n, \quad (3.9)$$

Розглянемо вказані розрахункові формули на прикладі.

Параметри договору лізингу залишаємо ті ж, що й у попередніх прикладах (вартість об'єкта лізингу 1000 грн., процентна ставка лізингу 1,25). % в місяць, термін оренди 5 місяців, залишкова вартість (вихідна вартість) 200 грн. Крім того, узгоджено наступні ставки лізингу: 1 період лізингу - 20,00 грн., 2 період - 0,00 грн., 3 період - 50,00 грн., 4 період - 350,00 грн. Необхідно визначити суму останнього лізингового платежу.

По-перше, ми дисконтуємо суму запропонованих лізингових платежів. Підставляючи значення змінних у задану формулу, отримуємо:

$$\sum_{t=1}^4 A_t \frac{1}{(1+1,25\%)^t} = 20 \frac{1}{(1,0125)^1} + 50 \frac{1}{(1,0125)^3} + 350 \frac{1}{(1,0125)^4} = 400,96 \text{ грн.}$$

Знайдемо майбутню вартість останнього лізингового платежу:

$$A_5 = (1000 - 200 \frac{1}{(1,0125)^5} - 400,96) \times (1+1,25\%)^5 = 437,43 \text{ грн.}$$

Побудуємо графік лізингових платежів в наступній таблиці 3.5.

Як бачимо з таблиці, послідовність і розмір платежів за інших рівних умов мають суттєвий вплив на загальний розмір договору порівняно з наведеним вище режимом регулярних платежів. Слід також зазначити, що чим більша різниця між максимальними та мінімальними лізинговими платежами, тим більше різниця між загальною сумою лізингових платежів при ненормованому

графіку та сумою лізингових платежів за методом анuitету [17, с.448].

Таблиця 3.5

Розрахунок лізингових платежів ТОВ «Г.Л.К.» за методикою нерегулярних
платежів

Лізингові періоди	Залишок заборгованості, (гр.2-гр.3)	Погашення вартості майна, (гр.5-гр.4)	Проценти, (гр.2*ставка лізингу)	Лізинговий платіж
1	2	3	4	5
1	20,00	1 000,00	12,50	7,50
2	-	992,50	-	-
3	50,00	992,50	24,97*	25,03
4	350,00	967,47	12,09	337,91
5	437,43	629,56	7,87	429,56
Всього	857,43	200,00	57,43	800,00

* Проценти за 2-й та 3-й періоди лізингу

Таким чином, головна мета інвестицій, головна мета будь-якої компанії - максимізація прибутку. Припустимо, що середня рентабельність послуг на ринку становить 15%. У зв'язку з певними особливостями діяльності компанії ТОВ «Г.Л.К.», витрати компанії значно перевищують витрати більшості компаній на цьому ринку. Чи може така компанія встановити ціну на свої послуги, виходячи із середнього рівня прибутковості ринку? Звісно, що ні, адже ціна послуг цієї компанії буде значно вищою за середньоринкову і компанія не зможе продавати свої послуги в запланованих обсягах, а отже, не матиме прибутку. Або інша ситуація, коли в силу певних обставин вартість послуг для компанії досить низька в порівнянні з середньоринковою. У такій ситуації чи повинна компанія ТОВ «Г.Л.К.» встановлювати середньоринкову норму прибутку за свої послуги? Також ні, тому що в цьому випадку компанія не отримає прибутку. Тому однією з головних умов отримання максимального прибутку є правильне встановлення ціни на свої товари, послуги та роботи. Ціна є інструментом стимулювання попиту і водночас є основним фактором довгострокової прибутковості. Для компанії ТОВ «Г.Л.К.», яка хоче досягти стійкої позиції на ринку, ціноутворення має вирішальне значення для успіху обраної бізнес-стратегії.

3.3. Оцінка економічної ефективності використання фінансового лізингу в діяльності підприємства

На основі оцінки ефективності використання фінансового лізингу в системі управління лізинговими операціями підприємства ТОВ «Г.Л.К.» проведено порівняння загальних грошових потоків за різними формами фінансування активів.

Ефективність грошових потоків порівнюється в поточній вартості за такими основними варіантами прийняття рішень [2, с.141]:

1. Придбання активів у власність за рахунок власних фінансових коштів.
2. Придбання майна у власність за рахунок довгострокового кредиту банку.
3. Лізинг активів.

Основою грошового потоку придбання активу, що належить ТОВ «Г.Л.К.», за рахунок власних фінансових ресурсів є первісна вартість, тобто ринкова ціна активу. Ці витрати виникають під час придбання активу, тому їх не потрібно включати до грошової вартості.

Основою грошового потоку від придбання активу у власність за рахунок довгострокового банківського кредиту є процент за користування кредитом та його загальна сума, що підлягає погашенню при поверненні. Розрахунок загальної суми цього грошового потоку в поточній вартості здійснюється за наступною формулою [46]:

$$ГПК_T = \sum_{t=1}^n \frac{ПК(1 - П_п)}{(1 + i)^t} + \frac{СК}{(1 + i)^n}, \quad (3.10)$$

Де $ГПК_T$ - грошовий потік довгострокової банківської позики приведений до поточної вартості; $ПК$ – сума процентів, сплачених за кредитом згідно з його річною процентною ставкою; $СК$ – сума отриманої позики, яку необхідно повернути в кінці терміну позики; $П_п$ – ставка податку на прибуток, виражена десятковим числом; i – річна процентна ставка за довгостроковим кредитом, виражена десятковим числом; n – кількість інтервалів, з якими нараховуються

процентні платежі протягом зазначеного періоду.

Основою формування грошових потоків від оренди (лізингу) об'єкта є лізингова передоплата (якщо це визначено умовами договору лізингу) та регулярні лізингові (орендні) платежі за користування об'єктом. Розрахунок загальної суми цього грошового потоку за поточною вартістю здійснюється за такою формулою [46]:

$$ГПЛ_T = АП_л + \sum_{t=1}^n \frac{ЛП(1 - П_п)}{(1 + i)^t} \quad (3.11)$$

Де $ГПЛ_T$ - сума грошового потоку за лізинговими активами, приведена до поточної вартості; $АП_л$ - розмір лізингового авансового внеску, передбачений умовами договору лізингу; $ЛП$ – річна сума регулярного лізингового платежу за користування предметом лізингу; $П_п$ – ставка податку на прибуток, виражена десятковим числом; i – середньорічна процентна ставка за кредитом на ринку капіталу (середня процентна ставка за довгостроковим кредитом), виражена десятковим дробом; n – кількість інтервалів, за якими розраховуються процентні платежі за весь вказаний період.

Наведені вище алгоритми розрахунку суми грошових потоків усіх типів припускають, що вартість активу повністю амортизується в кінці терміну його корисного використання. Якщо актив, зданий у фінансову оренду або придбаний у власність, має ліквідаційну вартість після очікуваного строку корисного використання, його очікувана сума вираховується з грошового потоку. Вирахована ліквідаційна вартість розраховується за такою формулою [46]:

$$ДП_{лв} = \frac{ЛВ}{(1 + i)^n}, \quad (3.12)$$

де $ДП_{лв}$ - додатковий грошовий потік внаслідок продажу активу за ліквідаційною вартістю (після очікуваного строку корисного використання) зменшується до поточної вартості; $ЛВ$ – очікувана ліквідаційна вартість активу (відповідно до очікуваного строку корисного використання); i – середньорічна

процентна ставка за кредитом на ринку капіталу (середня процентна ставка за довгостроковим кредитом), виражена десятковим дробом; n – кількість інтервалів, з якими нараховуються процентні платежі протягом зазначеного періоду.

Розглянемо наступну практичну ситуацію. Автотранспортне підприємство, яке ми досліджували – ТОВ «Г.Л.К.» намагається придбати основний засіб або актив (тягач MAN TGX 26.440 6X2/2 BLS). Компанія обирає модель закупівлі на основі лізингу. Вхідними даними для розрахунку ефективності цієї стратегії придбання основних засобів є:

- вартість активу – 60 тис. ум. грош. од.;
- строк експлуатації активу – 5 років;
- авансовий лізинговий платіж передбачений в сумі 5 % та складає 3 тис. ум. грош. од.;
- регулярний лізинговий платіж за використання активу становить 20 тис. ум. грош. од. за рік;
- ліквідаційна вартість активу після передбаченого строку його використання прогнозується у розмірі 10 тис. ум. грош. од.;
- ставка податку на прибуток становить 18 %;
- середня ставка проценту по довгостроковому банківському кредиту становить 15 % за рік.

Нашим завданням є порівняння ефективності фінансування основних засобів ТОВ «Г.Л.К.».

На основі наданих даних теперішня вартість грошового потоку становить:

1) При придбанні майна ТОВ «Г.Л.К.» за рахунок власних коштів:

$$ГПВ_T = 60,0 - \frac{10,0}{(1+0,15)^5} = 60,0 - \frac{10,0}{2,01} = 60,0 - 5,0 = 55,0 \text{ тис. ум. грош. од.}$$

2) При придбанні майна ТОВ «Г.Л.К.» за рахунок довгострокового кредиту банку:

$$ГПК_T = \frac{9,0(1-0,3)}{(1+0,15)^1} + \frac{9,0(1-0,3)}{(1+0,15)^2} + \frac{9,0(1-0,3)}{(1+0,15)^3} + \frac{9,0(1-0,3)}{(1+0,15)^4} + \frac{9,0(1-0,3)}{(1+0,15)^5} +$$

$$\begin{aligned}
& + \frac{60,0}{(1+0,15)^5} - \frac{10,0}{(1+0,15)^5} = \frac{6,3}{1,15} + \frac{6,3}{1,32} + \frac{6,3}{1,52} + \frac{6,3}{1,75} + \frac{6,3}{2,01} + \frac{60,0}{2,01} - \frac{10,0}{2,01} = \\
& = 5,5 + 4,8 + 4,1 + 3,6 + 3,1 + 29,9 - 5,0 = 46,0 \text{ тис. ум. грош. од.}
\end{aligned}$$

3) При лізингу майна у ТОВ «Г.Л.К.»:

$$\begin{aligned}
& \text{ГПЛ}_T = 3,0 + \frac{20,0(1-0,3)}{(1+0,15)^1} + \frac{20,0(1-0,3)}{(1+0,15)^2} + \frac{20,0(1-0,3)}{(1+0,15)^3} + \frac{20,0(1-0,3)}{(1+0,15)^4} + \\
& + \frac{20,0(1-0,3)}{(1+0,15)^5} - \frac{10,0}{(1+0,15)^5} = 3,0 + \frac{14,0}{1,15} + \frac{14,0}{1,32} + \frac{14,0}{1,52} + \frac{14,0}{1,75} + \frac{14,0}{2,01} - \frac{10,0}{2,01} = \\
& = 3,0 + 12,2 + 10,6 + 9,2 + 8,0 + 7,0 - 5,0 = 45,0 \text{ тис. ум. грош. од.}
\end{aligned}$$

Таким чином, якщо порівняти результати розрахунків, то можна побачити, що поточна вартість грошового потоку найменша за лізинговими відносинами. Це означає, що найбільш ефективною формою фінансування цього активу є його придбання ТОВ «Г.Л.К.» за умов фінансового лізингу.

Висновки до розділу 3

За результатами проведеного дослідження перспектив розвитку системи управління лізинговими операціями підприємства можна зробити наступні висновки:

1. Встановлено, що лізинг є надзвичайно важливим інструментом формування капіталу в усьому світі та має потенціал для того, щоб зробити значний внесок в економічний розвиток та зростання України. Розвиток вітчизняного лізингового ринку знаходиться під тиском, який є результатом політичної нестабільності. Проте перспективи розвитку лізингу є, оскільки країна обрала чіткий курс у напрямку вступу до Європейського Союзу. Однак, законодавча система поки що не забезпечує стабільної бази для лізингу.

2. Визначено, що проблеми ефективного застосування лізингового механізму в Україні можна умовно розділити на кілька груп. Першу групу складають проблеми, які стосуються розвитку теоретичної бази лізингу в Україні. Друга група - проблеми державного регулювання лізингової галузі, включаючи законодавче регулювання. Третя група - загальні ринкові проблеми, які повинні вирішуватися лише спільними зусиллями всіх учасників лізингового процесу. Четверта - проблеми, що стосуються лізингодавців, і п'ята - проблеми, які більшою мірою стосуються лізингоодержувачів.

3. Узагальнено, що важливою частиною розвитку галузі є поліпшення законодавства, що регулює лізингову галузь. Необхідно законодавчо визнати оперативний лізинг для можливості його широкого застосування. Галузі, де інноваційна активність висока, особливо зацікавлені в оперативному лізингу. Наприклад, сучасне комп'ютерне обладнання, яке морально старіє дуже швидко, потребує заміни набагато раніше закінчення терміну його фізичної амортизації. В цьому випадку краще оперативного лізингу інструменту стимулювання годі й чекати.

4. Обґрунтовано, що держава повинна ефективно підтримувати галузь за допомогою різних програм не тільки для лізингоотримувачів, а й для

лізингодавців. Такі програми повинні функціонувати, а не перебувати в стадії «заморозки» з самого початку запуску. Необхідно поліпшити стан малого і середнього бізнесу для того, щоб даний сегмент ринку міг користуватися лізингом. Шляхи виходу з ситуації, що склалася лежать в розробці і реалізації ефективної державної політики підтримки малого бізнесу.

5. Встановлено, що Україні необхідні інвестиції, але не спекулятивного, а довгострокового характеру, які формують стабільну економіку. А лізингові операції – це довгострокове інвестування. Лізинг – це шлях до оновлення матеріально-технічної бази виробництва, також і шлях модернізації діючих основних фондів. Найбільш привабливими галузями для українського лізингового бізнесу можуть стати будівництво, авіа- та судноперевезення, сільське господарство, мале підприємництво, а також й інші сфери бізнесу.

6. На основі оцінки ефективності використання фінансового лізингу в системі управління лізинговими операціями підприємства ТОВ «Г.Л.К.» проведено порівняння загальних грошових потоків за різними формами фінансування активів. Ефективність грошових потоків порівнюється в поточній вартості за такими основними варіантами прийняття рішень: придбання активів у власність за рахунок власних фінансових коштів; придбання майна у власність за рахунок довгострокового кредиту банку; лізинг активів.

7. Обґрунтовано, що в основі оцінки ефективності лізингових операцій ТОВ «Г.Л.К.» лежить порівняння сумарних потоків платежів при різних формах фінансування активів. Ефективність грошових потоків порівнюється у теперішній вартості за такими основними варіантами рішень: придбання активів у власність за рахунок власних фінансових ресурсів; придбання активів у власність за рахунок довгострокового банківського кредиту; оренда (лізинг) активів.

8. Доведено, що якщо порівняти результати розрахунків, то можна побачити, що поточна вартість грошового потоку найменша за лізинговими відносинами. Це означає, що найбільш ефективною формою фінансування цього активу є його придбання ТОВ «Г.Л.К.» за умов фінансового лізингу.

ВИСНОВКИ

За результатами проведеного дослідження напрямів удосконалення управління лізинговими операціями підприємства можна зробити наступні висновки:

1. Детальний аналіз та узагальнення підходів багатьох науковців до визначення сутності лізингу дав можливість розвинути дане поняття і розглядати його як особливий вид підприємницької діяльності, що одночасно реалізується у формі кредитно-інвестиційних та торговельно-майнових відносин на засадах середньострокового фінансування, пов'язаних із передачею майна у тимчасове користування, які здійснюються на умовах платності між продавцем, лізингодавцем і лізингоодержувачем у визначений договором термін.

2. Визначено, що лізингова діяльність є по суті пільговою галуззю інвестиційної діяльності. Це відбувається тому, що держава, змінюючи розміри податків, термін амортизації, вводячи певні пільги, стимулює надходження приватних інвестицій у ті чи інші галузі виробництва, що, в свою чергу, сприяє пожвавленню інвестиційного процесу та швидкому розвитку цих галузей, а отже, підвищенню добробуту суспільства в цілому, стабілізації позицій національної валюти.

3. Обґрунтовано, що розвиток лізингових відносин в Україні може стати одним із потужних важелів ефективних перетворень на макрорівні, структурного оздоровлення економіки, включення інвестиційного процесу та інноваційного механізму технологічного оновлення автотранспортних підприємств, а також допоможе становленню вторинного ринку обладнання, збільшенню експортних можливостей суб'єктів підприємницької діяльності, імпорту високотехнологічного обладнання.

4. Визначено, що міжнародна транспортно-логістична компанія «Grand Logistic Company» (укр. - ТОВ «Гранд Лоджистікс Кампані», або скорочено ТОВ «Г.Л.К.»), надаючи послуги в сфері вантажних перевезень,

zareкомендувала себе як надійний партнер, завдяки професіоналізму менеджерів-логістів. Основною метою транспортно-логістичної компанії є надання висококваліфікованих послуг у сфері доставки вантажів та логістичного обслуговування.

5. За результатами проведеного аналізу встановлено, що у 2020 р. загальні обсяги чистого доходу від надання транспортно-логістичних послуг ТОВ «Г.Л.К.» становили 265898 тис.грн. У 2022 р. спостерігалось скорочення обсягів господарської діяльності (чистого доходу) на 52731 тис.грн., або на 19,83 %, що складало 213167 тис.грн. Валовий фінансовий результат, що характеризує різницю між чистим доходом та собівартістю реалізованої продукції, також скоротився за аналізований період на 16553 тис.грн., або на 32,63 %, що становило 34176 тис.грн. у 2022 р.

6. Аналіз показав, що загальна вартість основних засобів підприємства у 2022 році склала 65742 тис.грн., що на 8516 тис.грн., або на 11,47 % менше, ніж у 2020 році. Також, відбувається скорочення надходжень нових основних засобів підприємства на 1248 тис.грн., або на 9,30 %. При цьому, надходження основних засобів за угодами лізингу на підприємстві у 2022 році склали 4123 тис.грн., що на 1344 тис.грн., або на 24,58 % менші, ніж у 2020 році. Доводиться констатувати, що частка основних засобів за угодами лізингу в загальних обсягах надходження скоротилася на 6,86 пунктів та у 2022 році становила 33,86 %.

7. Визначено, що ТОВ «Г.Л.К.» здійснює постачання вантажних транспортних засобів від провідних компаній, а саме «Volvo», «Shčoda» за умовами міжнародного лізингу. Міжнародний лізинг - договір лізингу, що укладається суб'єктами лізингу, які перебувають під юрисдикцією різних держав, або в разі якщо майно чи платежі перетинають державні кордони. У діяльності ТОВ «Г.Л.К.» використовує механізм прямого імпортного лізингу.

8. Обґрунтовано, що в процесі придбання автотранспортних засобів іноземного виробництва ТОВ «Г.Л.К.» багато років співпрацює з відомою лізинговою компанією ПАТ «Теком-лізинг». Механізм організації лізингових

відносин ТОВ «Г.Л.К.» діє наступним чином: лізингоодержувач ТОВ «Г.Л.К.» визначається з об'єктом лізингу у іноземного постачальника транспортних засобів – компанії «Volvo» та звертається до лізингової компанії - ПАТ «Теком-лізинг». В разі позитивного рішення щодо надання лізингової послуги укладається договір фінансового лізингу і лізингоотримувач сплачує визначений авансовий платіж лізинговій компанії.

9. Встановлено, що Україні необхідні інвестиції, але не спекулятивного, а довгострокового характеру, які формують стабільну економіку. А лізингові операції – це довгострокове інвестування. Лізинг – це шлях до оновлення матеріально-технічної бази виробництва, також і шлях модернізації діючих основних фондів. Найбільш привабливими галузями для українського лізингового бізнесу можуть стати будівництво, авіа- та судноперевезення, сільське господарство, мале підприємництво, а також й інші сфери бізнесу.

10. На основі оцінки ефективності використання фінансового лізингу в системі управління лізинговими операціями підприємства ТОВ «Г.Л.К.» проведено порівняння загальних грошових потоків за різними формами фінансування активів. Ефективність грошових потоків порівнюється в поточній вартості за такими основними варіантами прийняття рішень: придбання активів у власність за рахунок власних фінансових коштів; придбання майна у власність за рахунок довгострокового кредиту банку; лізинг активів.

11. Обґрунтовано, що в основі оцінки ефективності лізингових операцій ТОВ «Г.Л.К.» лежить порівняння сумарних потоків платежів при різних формах фінансування активів. Ефективність грошових потоків порівнюється у теперішній вартості за такими основними варіантами рішень: придбання активів у власність за рахунок власних фінансових ресурсів; придбання активів у власність за рахунок довгострокового банківського кредиту; лізинг активів.

12. Доведено, що якщо порівняти результати розрахунків, то можна побачити, що поточна вартість грошового потоку найменша за лізинговими відносинами. Це означає, що найбільш ефективною формою фінансування цього активу є його придбання ТОВ «Г.Л.К.» за умов фінансового лізингу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Агєєва І.В. Розвиток ринку матеріально-технічних ресурсів. Економіка АПК. 2014. №7. С. 135-139.
2. Анташов А. Лізинг – нова сфера кредитних фінансових послуг. Фінанси, облік, аудит. 2019. №2. С. 140-144.
3. Баєва О. І. Механізм організації лізингу. Економіка: проблеми теорії та практики : збірник наукових праць. 2017. Вип. 199, Т. 3. С. 659–671.
4. Барташук К.А. Фінансовий лізинг як джерело фінансування розвитку підприємств України. Економіка та держава : журнал. Київ. 2019. № 3. С. 142-147.
5. Бахур Н.В. Підвищення рівня інвестиційної безпеки України на основі розвитку лізингу. 2019. № 1. С. 448-456.
6. Білоус А.П. Лізинг: світовий досвід. 2016. №5. 125 с.
7. Білоусова О.С. Ретроперспектива та стан розвитку лізингу в країнах з розвинутою ринковою системою. 2015. № 5. С.8-13.
8. Богданчук О.Л. Порівняльна характеристика видів лізингу. Управління розвитком : зб. наук. пр. Харків. 2014. №4. С. 41-44.
9. Борисюк І.О., Цибульська А.С. Аналіз сучасного стану ринку лізингових послуг в Україні. Інфраструктура ринку: Електронний науково-практичний журнал. 2018. Вип. 15. С. 153-160.
10. Васильчак С.В., Жидяк О.Р., Гринів Ю.О. Лізинг як спосіб підвищення інвестиційної привабливості підприємств аграрного сектору в контексті економічної безпеки. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія економічна. 2017. Вип. 1. С. 29-36.
11. Васильчак С.В., Жидяк О.Р. Кредитні інструменти розвитку лізингу та ризику в аграрних підприємствах. Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. 2016. Вип. 6. С. 119-121.
12. Вишнякова І. Теоретичні аспекти визначення поняття «лізинг». Вісник Академії митної служби України. 2017. № 4 (16). С. 22-30.

13. Вітлінський В.В. Моделі оцінки ризику неплатежу операцій фінансового лізингу. 2015. № 6. С. 62-68.
14. Воронова Л.К. Сутність предмета фінансового права. Проблеми законності. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pz_2022_111_5
15. Герасимова С.В. Роль фінансових посередників в організації інвестиційної діяльності акціонерних товариств. Фінанси України. 2017. № 4. С. 103–111.
16. Гончарова Н.В. Лізинг як форма ефективної підтримки малого підприємництва. Актуальні проблеми економіки. № 2. 2018. С. 7-12.
17. Горемикін В.А. Лізинг: підруч. К.: Основи, 2016. 942 с.
18. Господарський Кодекс України від 16 січня 2003 року № 436-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
19. Грабельська О.В. Лізинг: класифікація та ефективність застосування. Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. 2016. № 704. С. 89-94.
20. Гринчук Ю.С. Економічна природа та сутність лізингу в аграрному секторі економіки України. Агроінком. 2019. № 7. С. 35-40.
21. Грищенко І.М. Дослідження становлення лізингового посередництва. Актуальні проблеми економіки. 2016. № 8 (62). С. 65-69.
22. Гроші та кредит: підручник. За ред. К.І. Маслова, П.С. Александрова. К.: КНЕУ, 2015. 458 с.
23. Добровольська О.В. Фінансовий лізинг як альтернатива банківському кредитуванню. Економічний форум. 2016. № 2. С. 361-364.
24. Долинська Є.Б. Розрахунок лізингових платежів з урахуванням ризику неплатежу. 2022. №3-4. С. 41-44.
25. Зубков С.О. Комплексний підхід до визначення суті лізингу. Вісник НТУ «ХП». 2019. №25 (931). С. 311-318.
26. Іванишин В.В., Волощук Ю.О. Лізинг як механізм оновлення матеріально-технічної бази агропромислового комплексу. Інноваційна економіка. 2018. № 9-10. С. 157-164.

27. Інформація про стан і розвиток фінансових компаній та лізингодавців у 2015-2022 pp. URL: [https:// www.nfp.gov.ua/ua/Informatsiia_prostan_i_rozvytok_ffinansovykh_kompanii_lizynhodavtsiv_ta_lombardiv_Ukrainy.html](https://www.nfp.gov.ua/ua/Informatsiia_prostan_i_rozvytok_ffinansovykh_kompanii_lizynhodavtsiv_ta_lombardiv_Ukrainy.html)

28. Інформація про стан і розвиток фінансових компаній, лізингодавців та ломбардів України. Огляд фінансових ринків Національної комісії з ринку фінансових послуг. URL: <https://www.nfp.gov.ua/ua/Informatsiia-pro-stan-i-rozvytok-ffinansovykh-kompanii-lizynhodavtsiv-ta-lombardiv-Ukrainy.html>.

29. Карінцева О.І., Харченко М.О., Кальченко С.О. Ефективність використання лізингу в сучасних умовах. *Mechanism of Economic Regulation*. 2016. № 3. С. 97-106.

30. Карнаушенко А.С., Петренко В.С. Шляхи розвитку селенгу та лізингу у аграрних підприємствах України. *Вісник Одеського національного університету. Серія: Економіка*. 2013. Т. 18, Вип. 4 (2). С. 31-34.

31. Клапків М.С. Страхування фінансових ризиків: монографія. Тернопіль: Економічна думка, Карт-бланш, 2019. 570 с.

32. Клименко І.В. Лізинг транспортних засобів: теоретичні складові та моніторинг сучасного стану. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2020. Вип. 1 (25). С. 103-122.

33. Коваленко Н., Човнюк Ю. Тенденції розвитку лізингу: світовий досвід і реалії в Україн. *Банківська справа*. 2019. № 6. С. 29–32.

34. Корнєєв В.В. Модифікація форм фінансового посередництва в Україні. *Фінансовий ринок*. 2018. С. 77–85.

35. Корсун А.С. Аналіз сучасного стану формування лізингових відносин в аграрних підприємствах. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2016. Вип. 4. С. 78-82.

36. Корсун А.С. Аналіз тенденцій розвитку аграрних підприємств як потенційних лізингоодержувачів. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2017. № 7-8. С. 76-80.

37. Корсун А.С. Особливості функціонування та розитку лізингових відносин в аграрних підприємствах. *Соціально-економічні проблеми сучасного*

періоду України. 2016. Вип. 1. С. 124-127.

38. Корсун А.С. Тенденції сучасного стану лізингових відносин аграрних підприємств Дніпропетровської області. Формування ринкових відносин в Україні. 2017. № 2. С. 90-93.

39. Кузнєцова А.Я., Левченко О.А. Методичні підходи до класифікації лізингу. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. 2017. 1(22). С. 19-26.

40. Кулиняк І.Я. Тенденції та перспективи розвитку ринку фінансового лізингу в Україні. Вісник соціально-економічних досліджень. 2019. № 1 (69). С. 48-57.

41. Лемішко О.О. Лізингові механізми відтворення капіталу в аграрному секторі економіки України. Причорноморські економічні студії. 2019. Вип. 40. С. 192-197.

42. Лізингова галузь в Україні: тенденції та рекомендації для зростання : вебсайт. URL: http://uul.com.ua/wpcontent/uploads/2018/10/Leasing_report_ukr_final_09202018.pdf

43. Лозінська К.В. Аналіз тенденцій розвитку лізингових відносин сільськогосподарських підприємств. Економіка і регіон. 2020. № 4(35). С. 31–35.

44. Малишко В.М., Микитюк М.С. Правова природа лізингу. Юридичний вісник. Повітряне і космічне право. 2015. № 1. С. 121-124.

45. Михальчук Л.В. Міжнародний досвід використання лізингових відносин в Україні. Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія : Економічні науки. 2017. № 3. С. 79-85.

46. Міщенко В.І., Луб'яницький О.Г., Слав'янська Н.Г. Основи лізингу: Навч. посібник. К.: Знання, КОО, 2016. 138 с.

47. На 40% більше, ніж торік зареєстрували комерційних автомобілів. Українське об'єднання лізингодавців. URL: <https://uul.com.ua/2021/na-40-bilshe-nizh-torik-zareyestruvaly-komertsijnyh-avtomobiliv/>

48. Недеря Л. В., Павличук С. В. Багатоаспектний підхід до визначення

сутності поняття «лізинг». Молодий вчений. 2019. № 6 (09). С. 184-187.

49. Нетудихата К.Л. Аналіз динаміки розвитку лізингу в Україні. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент. 2022. Вип. 12. С. 210-214.

50. Никитченко Ю. В. Лізинг в Україні і США: спільне та відмінне. Інвестиції: практика та досвід. 2020. № 7. С. 100-104.

51. Онишко С.В. Фінансове забезпечення інноваційного розвитку : монографія. Ірпінь : Національна академія ДПС України, 2014. 434 с.

52. Особливості придбання основного засобу через механізм фінансового лізингу: облікові аспекти. URL: <https://devisu.ua/uk/stattia/osoblivosti-pridbannya-osnovnogo-zasobu-cherez-mehanizm-finansovogo-lizingu-oblikovi-aspekti>

53. Офіційний сайт Асоціації «Українське об'єднання лізингодавців». URL: <http://www.uul.com.ua>

54. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

55. Офіційний сайт компанії ТОВ «Гранд Лоджистікс Кампані». URL: <https://glc.in.ua/uk/>

56. Офіційний сайт НКРФП. URL: <https://www.nfp.gov.ua/>.

57. Офіційний сайт Українського об'єднання лізингодавців. URL: <https://bank.gov.ua/>

58. Плаксін О.А. Стан лізингових відносин в аграрній сфері Запорізької області. Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). 2015. № 1. С. 136-140.

59. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/page>.

60. Попит на лізингові послуги продовжує невинно зростати. Українське об'єднання лізингодавців. URL: <https://uul.com.ua/2021/poput-na-lizingovi-poslugy-prodovzhuye-nevpynno-zrostaty/>

61. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 7 грудня 2000 року № 2121-III. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>

62. Про лізинг : Закон України від 16 грудня 1997 року № 723/97-ВР (втратив чинність). URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v_104800-98#Text

63. Про фінансовий лізинг : Закон України від 16.01.2004, № 1381-IV. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/723/97-%D0%B2%D1%80>.

64. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг : Закон України від 01.10.2018, № 2258-VIII. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2664-14.226>

65. Романенко О.Р. Фінанси : підручник. Вид. 3-тє стереот. Київ: ЦУЛ, 2016. 312 с.

66. Рошило В.І. Джерела фінансування інноваційного розвитку: монографія. Чернівці: Книги – XXI, 2016. 272 с.

67. Салогуб І. Кредитування аграрного виробництва: особливості, проблеми, напрями розвитку. Підприємництво та інновації. 2019. № 9. С. 49-53.

68. Слав'янська Н.Г. Мікрокредитування як спосіб фінансування малого бізнесу. 2016. №2. С. 78-81.

69. Слободянюк О.В., Степанова І.В. Ринок лізингових послуг в Україні. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2022. Вип. 16 (4). С. 129-132.

70. Стойко О.Я. Лізингове кредитування як інструмент капіталізації аграрного сектора України. Наукові горизонти. 2019. № 4. С. 58-66.

71. Теорія держави і права – основа формування професійної компетентності майбутніх правників. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npna_u_2017_1_33

72. Усач Б.Ф. Бухгалтерський облік та аудит лізингових операцій : моногр. Львів: ЛБІ НБУ, 2015. 159 с.

73. Фінансовий лізинг, як новий інструмент для кредитування житла, планує запустити Міністерство Фінансів України. Українське об'єднання лізингодавців. URL: <https://uul.com.ua/2021/finansovyj-lizyng-yak-novyj-instrument-dlya-kredytuvannya-zhytla-planuye-zapustyty-ministerstvo-finansiv-ukrayiny/>

74. Цивільний Кодекс України від 16 січня 2003 року № 435-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

75. Черваньов Д.М. Менеджмент інвестиційної діяльності підприємств. К.: Знання-Прес, 2013. 622 с.

76. Черненко Н.О, Ковальчук Н.В. Аналіз стану сучасного ринку міжнародного лізингу в Україні. Ефективна економіка. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5636>

77. Чим лізинг відрізняється від кредиту. Лізингова компанія Eco Leasing. URL: <https://ecolease.com.ua/ua/eko-lizing/>

78. Шимків С.А., Печко В.С. Сучасний вимір та значення лізингових послуг в агропромисловому комплексі України. Фінансові послуги. 2017. № 3. С. 22-26.

79. Як виглядає ринок лізингу в Україні і чи є надія на його розширення. URL: <https://uul.com.ua/2018/zalizty-v-lizyng-yak-vyglyadaye-rynok-liz/>

80. Яцух О.О. Оцінка діючого механізму залучення фінансових ресурсів в аграрний сектор економіки на умовах фінансового лізингу. Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). 2017. № 3. С. 347-356.

ДОДАТКИ

		Дата (рік, місяць, число)	КОДИ
Підприємство ТОВ «Г.І.К.»			31.12.2020
Територія м. Київ		за ЄДРПОУ	38336602
Організаційно-правова форма господарювання ТОВ		за КОАТУУ	8036100000
Вид економічної діяльності Інша допоміжна діяльність у сфері транспорту		за КОПФГ	230
Середня кількість працівників		за КВЕД	52.29
Адреса, телефон Україна, м Київ, вул. Солом'янська 5, оф. 571			
Баланс (Звіт про фінансовий стан)			
на 31 грудня 2020 року			
	Форма №1	Код за ДКУД	1801001
Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи :	1000		
первісна вартість	1001	359	359
накопичена амортизація	1002	359	359
Незавершені капітальні інвестиції	1005	583	537
Основні засоби:	1010	77617	74258
первісна вартість	1011	273019	276184
знос	1012	195402	201926
Інвестиційна нерухомість	1015		
первісна вартість	1016		
знос	1017		
Довгострокові біологічні активи	1020		
первісна вартість	1021		
знос	1022		
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		
інші фінансові інвестиції	1035		
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045		
Гудвіл	1050		
Відстрочені аквізиційні витрати	1060		
Залишок коштів у централізованих страхових резервах	1065		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	78200	74795
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	44361	54707
Виробничі запаси	1101	38515	47713
Незавершене виробництво	1102	1941	1024
Готова продукція	1103	3322	5396
Товари	1104	583	574
Поточні біологічні активи	1110		
Депозити перестрахування	1115		
Векселі одержані	1120		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	67283	65760
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за видами авансів	1130		
з бюджетом	1135	18506	17263
у тому числі з податку на прибуток	1136	1432	233
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140		
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	22363	30911
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	1858	2186
Готівка	1166	64	229
Рахунки в банках	1167	1411	1545
Витрати майбутніх періодів	1170	564	567
Частка перестраховика у страхових резервах у тому числі:	1180		
резервах довгострокових зобов'язань	1181		
резервах збитків або резервах належних витрат	1182		
резервах незароблених премій	1183		
інших страхових резервах	1184		
Інші оборотні активи	1190	106	74
Усього за розділом II	1195	155041	171468
III. Необоротні активи отримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
БАЛАНС	1300	233241	246263

Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований капітал	1400	4205	4205
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401		
Капітал в дооцінках	1405	42359	28794
Додатковий капітал	1410	109782	141040
Емісійний дохід	1411		
Накопичені курсові різниці	1412		
Резервний капітал	1415	1051	1051
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	18918	16708
Неоплачений капітал	1425		
Вилучиний капітал	1430		
Інші резерви	1435		
Усього за розділом I	1495	176315	191798
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		
Пенсійні зобов'язання	1505		
Довгострокові кредити банків	1510	6994	5712
Інші довгострокові зобов'язання	1515		
Довгострокові забезпечення	1520		
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521		
Цільове фінансування	1525		
Благодійна допомога	1526		
Страхові резерви	1530		
у тому числі: резерв довгострокових зобов'язання	1531		
резерв збитків або резерв належних витрат	1532		
резерв незароблених премій	1533		
інші страхові резерви	1534		
Інвестиційні контракти	1535		
Призовий фонд	1540		
Резерв на виплату джек-поту	1545		
Усього за розділом II	1595	6994	5712
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600		
Векселі видані	1605	21602	25068
Поточна заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615	19344	14376
розрахунки з бюджетом	1620	6301	6437
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунки зі страхування	1625	374	535
розрахунки з оплати праці	1630	725	1107
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635		
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640		
Поточна кредиторська заборгованість за із внутрішніх розрахунків	1645		
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650		
Поточні забезпечення	1660		
Доходи майбутніх періодів	1665		
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670		
Інші поточні зобов'язання	1690	1586	1230
Усього за розділом III	1695	49932	48753
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу та групами вибуття	1700		
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800		
БАЛАНС	1900	233241	246263

		Дата (рік, місяць, число)	КОДИ
Підприємство ТОВ «Г.Л.К.»			31.12.2021
Територія м. Київ		за СДРПОУ	38336602
Організаційно-правова форма господарювання ТОВ		за КОАТУУ	8036100000
Вид економічної діяльності Інша допоміжна діяльність у сфері транспорту		за КОПФГ	230
Середня кількість працівників		за КВЕД	52.29
Адреса, телефон Україна, м Київ, вул. Солом'янська 5, оф. 571			
Баланс (Звіт про фінансовий стан)			
на 31 грудня 2021 року		Форма №1	Код за ДКУД
			1801001
Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи :	1000		
первісна вартість	1001	359	359
накопичена амортизація	1002	359	359
Незавершені капітальні інвестиції	1005	537	1017
Основні засоби:	1010	74258	71502
первісна вартість	1011	276184	278772
знос	1012	201926	207270
Інвестиційна нерухомість	1015		
первісна вартість	1016		
знос	1017		
Довгострокові біологічні активи	1020		
первісна вартість	1021		
знос	1022		
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		
інші фінансові інвестиції	1035		
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045		
Гудвіл	1050		
Відстрочені аквізиційні витрати	1060		
Залишок коштів у централізованих страхових резервах	1065		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	74795	72519
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	54707	89519
Виробничі запаси	1101	47713	80917
Незавершене виробництво	1102	1024	1135
Готова продукція	1103	5396	6562
Товари	1104	574	703
Поточні біологічні активи	1110		
Депозити перестрахування	1115		
Векселі одержані	1120		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	65760	56811
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за видами авансів з бюджетом	1135	17263	18054
у тому числі з податку на прибуток	1136	233	494
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140		
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	30911	10157
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	2186	2130
Готівка	1166	229	92
Рахунки в банках	1167	1545	1733
Витрати майбутніх періодів	1170	567	564
Частка перестраховика у страхових резервах у тому числі:	1180		
резервах довгострокових зобов'язань	1181		
резервах збитків або резервах належних витрат	1182		
резервах незароблених премій	1183		
інших страхових резервах	1184		
Інші оборотні активи	1190	74	52
Усього за розділом II	1195	171468	177085
III. Необоротні активи отримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
БАЛАНС	1300	246263	249604

Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований капітал	1400	4205	4205
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401		
Капітал в дооцінках	1405	28794	28641
Додатковий капітал	1410	141040	157748
Емісійний дохід	1411		
Накопичені курсові різниці	1412		
Резервний капітал	1415	1051	1051
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	16708	205
Неоплачений капітал	1425		
Вилучиний капітал	1430		
Інші резерви	1435		
Усього за розділом I	1495	191798	191850
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		
Пенсійні зобов'язання	1505		
Довгострокові кредити банків	1510	5712	5892
Інші довгострокові зобов'язання	1515		
Довгострокові забезпечення	1520		
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521		
Цільове фінансування	1525		
Благодійна допомога	1526		
Страхові резерви	1530		
у тому числі: резерв довгострокових зобов'язання	1531		
резерв збитків або резерв належних витрат	1532		
резерв незароблених премій	1533		
інші страхові резерви	1534		
Інвестиційні контракти	1535		
Призовий фонд	1540		
Резерв на виплату джек-поту	1545		
Усього за розділом II	1595	5712	5892
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600		
Векселі видані	1605	25068	27074
Поточна заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615	14376	20828
розрахунки з бюджетом	1620	6437	1293
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунки зі страхування	1625	535	279
розрахунки з оплати праці	1630	1107	1090
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635		
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640		
Поточна кредиторська заборгованість за із внутрішніх розрахунків	1645		
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650		
Поточні забезпечення	1660		
Доходи майбутніх періодів	1665		
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670		
Інші поточні зобов'язання	1690	1230	1298
Усього за розділом III	1695	48753	51862
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу та групами вибуття			
	1700		
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду			
	1800		
БАЛАНС	1900	246263	249604

		Дата (рік, місяць, число)	КОДИ
Підприємство ТОВ «Г.Л.К.»			31.12.2022
Територія м. Київ		за СДРПОУ	38336602
Організаційно-правова форма господарювання ТОВ		за КОАТУУ	8036100000
Вид економічної діяльності Інша допоміжна діяльність у сфері транспорту		за КОПФГ	230
Середня кількість працівників		за КВЕД	52.29
Адреса, телефон Україна, м Київ, вул. Солом'янська 5, оф. 571			
Баланс (Звіт про фінансовий стан)			
на 31 грудня 2022 року		Форма №1	Код за ДКУД
			1801001
Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи :	1000		
первісна вартість	1001	359	359
накопичена амортизація	1002	359	359
Незавершені капітальні інвестиції	1005	1017	1019
Основні засоби:	1010	71502	65742
первісна вартість	1011	278772	278428
знос	1012	207270	212686
Інвестиційна нерухомість	1015		
первісна вартість	1016		
знос	1017		
Довгострокові біологічні активи	1020		
первісна вартість	1021		
знос	1022		
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		
інші фінансові інвестиції	1035		
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045		
Гудвіл	1050		
Відстрочені аквізиційні витрати	1060		
Залишок коштів у централізованих страхових резервах	1065		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	72519	123761
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	89519	83246
Виробничі запаси	1101	80917	73571
Незавершене виробництво	1102	1135	2711
Готова продукція	1103	6562	5949
Товари	1104	703	835
Поточні біологічні активи	1110		
Депозити перестрахування	1115		
Векселі одержані	1120		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	56811	17733
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за видами авансів	1130		
з бюджетом	1135	18054	16303
у тому числі з податку на прибуток	1136	494	120
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140		
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	10157	5643
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	2130	3196
Готівка	1166	92	74
Рахунки в банках	1167	1733	2900
Витрати майбутніх періодів	1170	564	564
Частка перестраховика у страхових резервах у тому числі:	1180		
резервах довгострокових зобов'язань	1181		
резервах збитків або резервах належних витрат	1182		
резервах незароблених премій	1183		
інших страхових резервах	1184		
Інші оборотні активи	1190	52	336
Усього за розділом II	1195	177085	127021
III. Необоротні активи отримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
БАЛАНС	1300	249604	250782

Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований капітал	1400	4205	4205
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401		
Капітал в дооцінках	1405	28641	28442
Додатковий капітал	1410	157748	157952
Емісійний дохід	1411		
Накопичені курсові різниці	1412		
Резервний капітал	1415	1051	1051
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	205	750
Неоплачений капітал	1425		
Вилучиний капітал	1430		
Інші резерви	1435		
Усього за розділом I	1495	191850	190900
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		
Пенсійні зобов'язання	1505		
Довгострокові кредити банків	1510	5892	6930
Інші довгострокові зобов'язання	1515		
Довгострокові забезпечення	1520		
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521		
Цільове фінансування	1525		
Благодійна допомога	1526		
Страхові резерви	1530		
у тому числі: резерв довгострокових зобов'язання	1531		
резерв збитків або резерв належних витрат	1532		
резерв незароблених премій	1533		
інші страхові резерви	1534		
Інвестиційні контракти	1535		
Призовий фонд	1540		
Резерв на виплату джек-поту	1545		
Усього за розділом II	1595	5892	6930
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600		
Векселі видані	1605	27074	12541
Поточна заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615	20828	36665
розрахунки з бюджетом	1620	1293	1851
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунки зі страхування	1625	279	174
розрахунки з оплати праці	1630	1090	670
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635		
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640		
Поточна кредиторська заборгованість за із внутрішніх розрахунків	1645		
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650		
Поточні забезпечення	1660		
Доходи майбутніх періодів	1665		
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670		
Інші поточні зобов'язання	1690	1298	1051
Усього за розділом III	1695	51862	52952
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу та групами вибуття	1700		
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800		
БАЛАНС	1900	249604	250782

		Дата (рік, місяць, число)	КОДИ
Підприємство ТОВ «Г.Л.К.»		31.12.2020	
		за ЄДРПОУ	38336602
Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)			
за 2020 рік			
	Форма №2	Код за ДКУД	1801003
I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ			
Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	265898	276748
Чисті зароблені страхові премії	2010		
Премії підписані, валова сума	2011		
Премії, передані у перестрахування	2012		
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013		
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014		
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	215169	228875
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070		
Валовий:			
прибуток	2090	50729	47873
збиток	2095		
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105		
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110		
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111		
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112		
Інші операційні доходи	2120	6321	5612
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121		
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122		
Адміністративні витрати	2130	5701	5984
Витрати на збут	2150	8717	9093
Інші операційні витрати	2180	20702	12747
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181		
Витрати від первісного визначення біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182		
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	21930	25661
збиток	2195		
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220	7	16
Інші доходи	2240	48	50
Дохід від благодійної допомоги	2241		
Фінансові витрати	2250	1553	1254
Втрати від участі в капіталі	2255		
Інші витрати	2270	8	3
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275		
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	20424	24470
збиток	2295		
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	4941	5887
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	15483	18585
збиток	2355		

II. СУКУПНИЙ ДОХІД			
Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		
Накопичені курсові різниці	2410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		
Інший сукупний дохід	2445		
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450		
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460		
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	15483	18583
III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ			
Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
Матеріальні затрати	2500	188594	204657
Витрати на оплату праці	2505	14648	14950
Відрахування на соціальні заходи	2510	5218	5549
Амортизація	2515	6851	6735
Інші операційні витрати	2520	38370	26345
Разом	2550	253681	258236
IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ			
Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
Середньорічна кількість простих акцій	2600		
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605		
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610		
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615		
Дивіденди на одну просту акцію	2650		

		Дата (рік, місяць, число)	КОДИ
Підприємство ТОВ «Г.Л.К.»		31.12.2021	
		за ЄДРПОУ	38336602
Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)			
за 2021 рік			
	Форма №2	Код за ДКУД	1801003
I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ			
Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	197849	265898
Чисті зароблені страхові премії	2010		
Премії підписані, валова сума	2011		
Премії, передані у перестрахування	2012		
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013		
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014		
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	168239	215169
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070		
Валовий:			
прибуток	2090	29610	50729
збиток	2095		
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105		
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110		
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111		
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112		
Інші операційні доходи	2120	5041	6321
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121		
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122		
Адміністративні витрати	2130	6166	5701
Витрати на збут	2150	4830	8717
Інші операційні витрати	2180	13457	20702
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181		
Витрати від первісного визначення біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182		
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	10198	21930
збиток	2195		
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220	4	7
Інші доходи	2240	6	48
Дохід від благодійної допомоги	2241		
Фінансові витрати	2250	1488	1553
Втрати від участі в капіталі	2255		
Інші витрати	2270	5	8
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275		
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	8715	20424
збиток	2295		
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	2156	4941
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	6559	15483
збиток	2355		

II. СУКУПНИЙ ДОХІД			
Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		
Накопичені курсові різниці	2410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		
Інший сукупний дохід	2445		
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450		
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460		
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	6559	15483
III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ			
Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
Матеріальні затрати	2500	131569	188594
Витрати на оплату праці	2505	12683	14648
Відрахування на соціальні заходи	2510	2215	5218
Амортизація	2515	4893	6851
Інші операційні витрати	2520	17211	38370
Разом	2550	168571	253681
IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ			
Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
Середньорічна кількість простих акцій	2600		
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605		
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610		
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615		
Дивіденди на одну просту акцію	2650		

		Дата (рік, місяць, число)	КОДИ
Підприємство ТОВ «Г.Л.К.»		31.12.2022	
		за ЄДРПОУ	38336602
Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)			
за 2022 рік			
	Форма №2	Код за ДКУД	1801003
I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ			
Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	213167	197849
Чисті зароблені страхові премії	2010		
Премії підписані, валова сума	2011		
Премії, передані у перестрахування	2012		
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013		
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014		
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	178991	168239
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070		
Валовий:			
прибуток	2090	34176	29610
збиток	2095		
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105		
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110		
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111		
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112		
Інші операційні доходи	2120	6912	5041
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121		
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122		
Адміністративні витрати	2130	7543	6166
Витрати на збут	2150	5598	4830
Інші операційні витрати	2180	15221	13457
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181		
Витрати від первісного визначення біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182		
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	12726	10198
збиток	2195		
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220	6	4
Інші доходи	2240	8	6
Дохід від благодійної допомоги	2241		
Фінансові витрати	2250	1612	1488
Втрати від участі в капіталі	2255		
Інші витрати	2270	6	5
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275		
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	11122	8715
збиток	2295		
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	3980	2156
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	7142	6559
збиток	2355		

II. СУКУПНИЙ ДОХІД			
Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		
Накопичені курсові різниці	2410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		
Інший сукупний дохід	2445		
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450		
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460		
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	7142	6559
III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ			
Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
Матеріальні затрати	2500	139471	131569
Витрати на оплату праці	2505	14164	12683
Відрахування на соціальні заходи	2510	3237	2215
Амортизація	2515	7225	4893
Інші операційні витрати	2520	17928	17211
Разом	2550	182025	168571
IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ			
Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
Середньорічна кількість простих акцій	2600		
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605		
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610		
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615		
Дивіденди на одну просту акцію	2650		